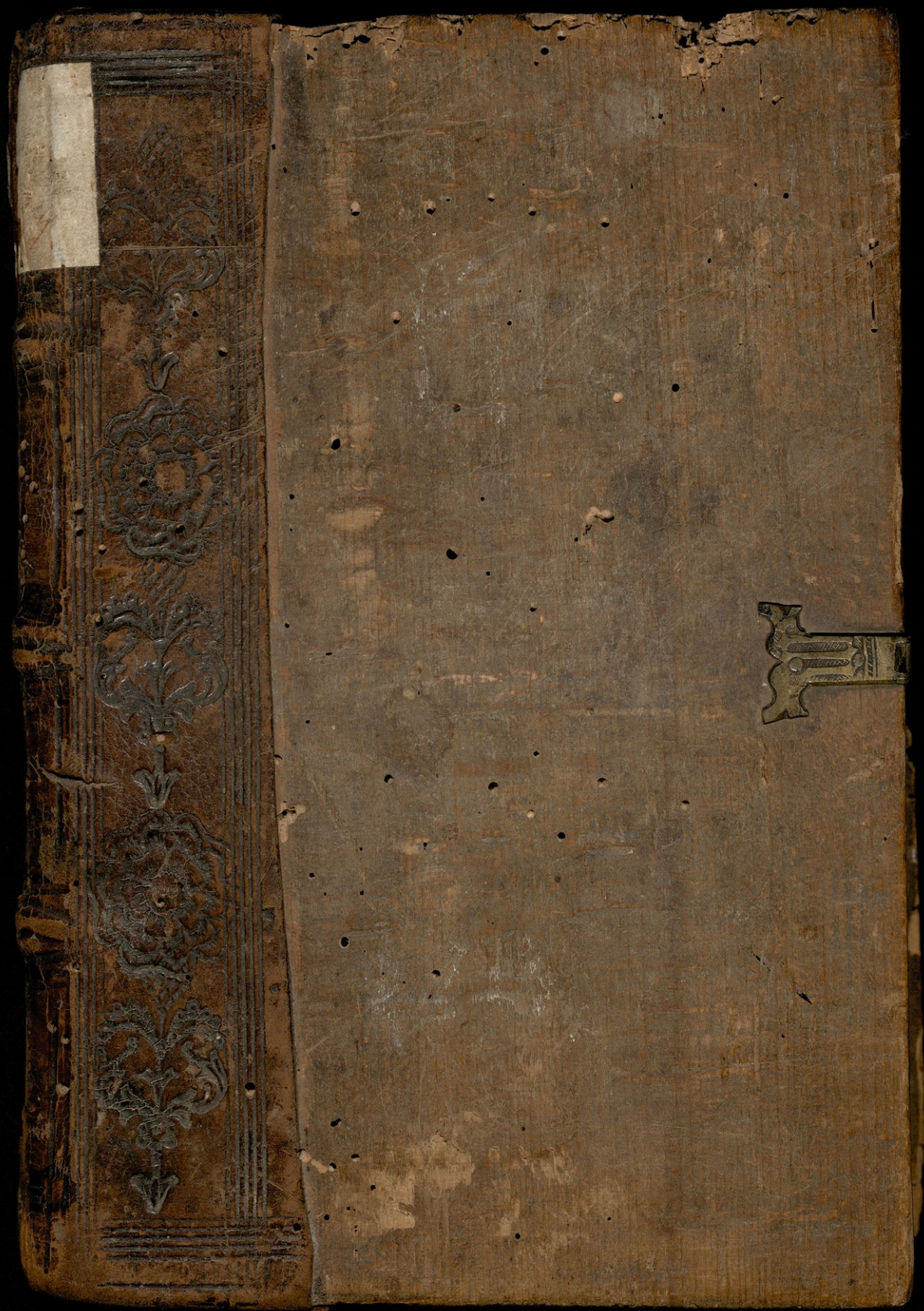

5209 & 5210. M. S. B.
e. e.

B. I. C.

Bumia scripta

8° I.

Billiotheek Aberdeen
Jlmi. Epi Sabacensis

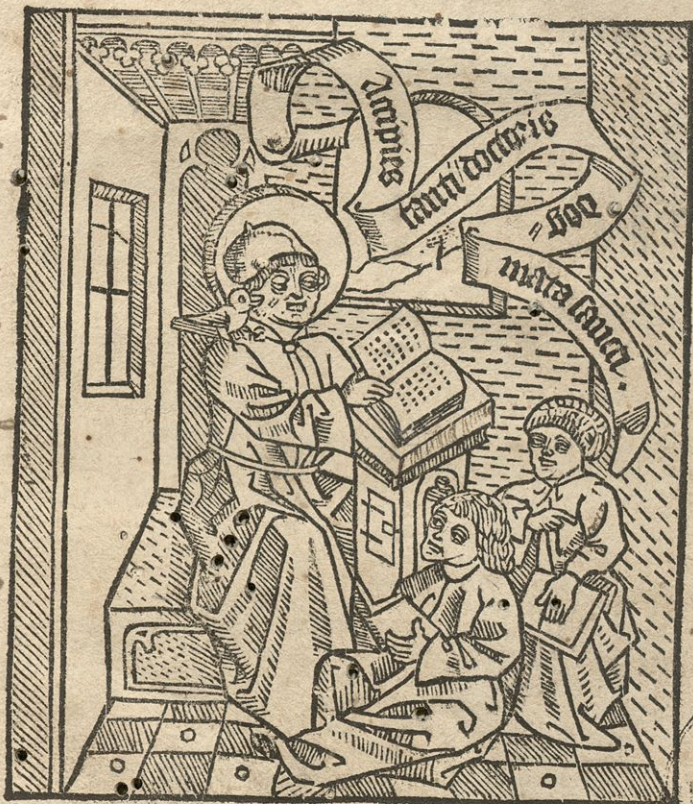

Joannes Baptista Sipaicher
habet hunc librum à suo
patre 1560

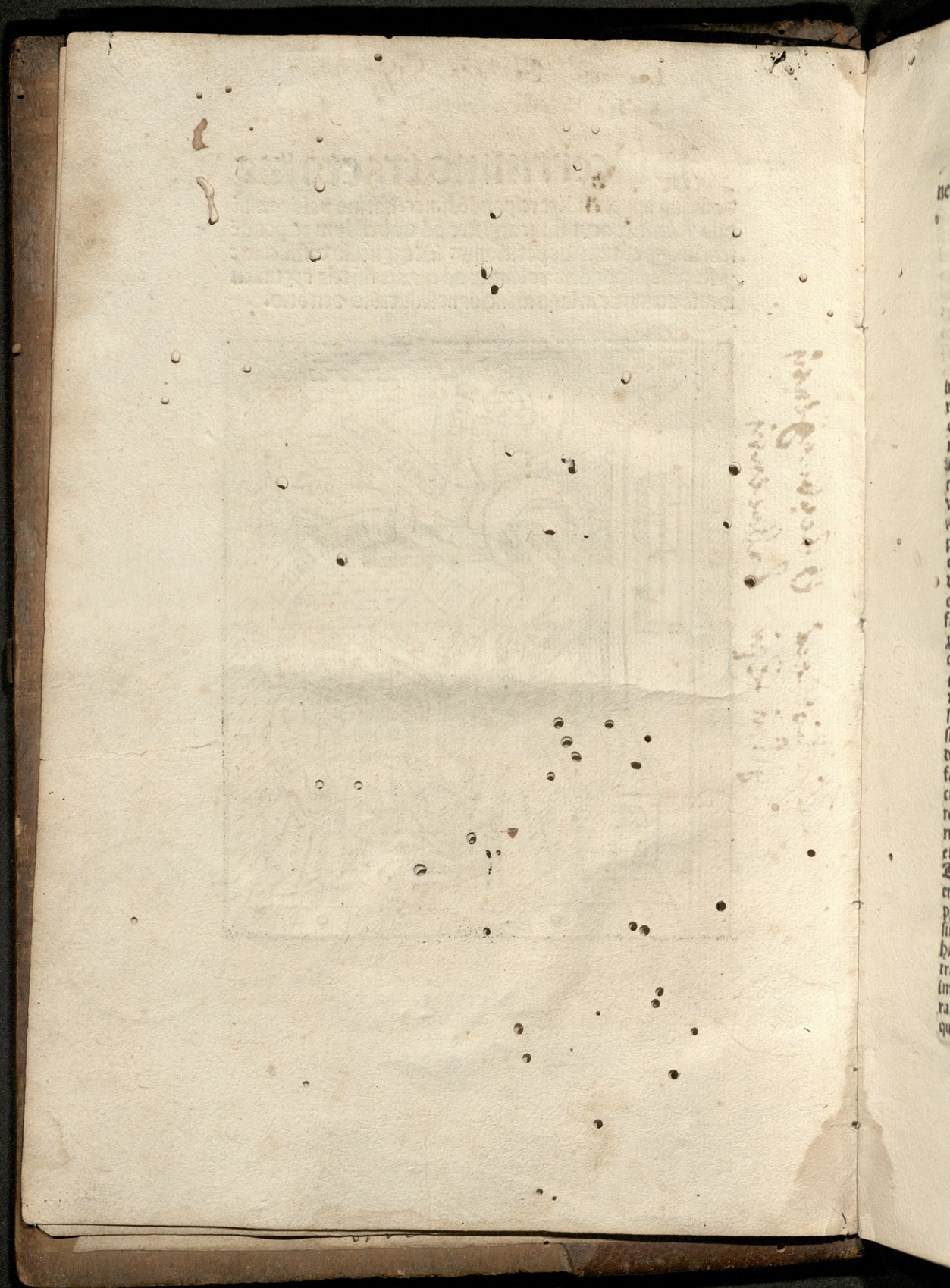
Dulcerrimus tractatus

de modo opponendi et respondendi. necessarius valde omni-
bus volentibus acutissime arguere. ad trahendum responde-
tem in oppositum sue positionis. Atque utilis desinente ac
perornate respondere volentibus ad evadendum tela argumen-
tantium acuta: ne in laqueum incidant seductois et erroris.

Bibliothek Oberburgens
Hm. Ep. Sabacensis

Hand 492
Gw. 697

De modo opponendi et rñdi

Incipit tractatus de modo opponendi et respondendi venerabilis domini Alberti magni: deo auxiliante

Sicut attestat. Are

storeles in 3mo Elenchorum duo sunt opa sapientis, videlicet non mentiri de quibus novit. et mentientes manifestare posse. Sed sophiste volunt ut deri sapientes, ut habet ibidem. ergo necessarium est ut videant non mentiri. et manifestandi mentientes habeant potestatem. Sed potestas etiam

in duobus consistit. videlicet in rñdendo dicendo verum. et non in opponendo falsum manifestando. Qui sophisticam volunt persequi gloriam indigent habere artem opponendi et rñdendi. Aliquis enim opponendo non solum sciam prestat oppositum per quod victoria acquiritur disputando. verum etiam intellectum sublevat et in aliis facultatibus dedit modum loquendi copiosum. non modica exercitii via. sed assequenda ars ista respondendi (ut habet in secundo elenchorum) utilis est ad cognitionem habere et gloriam. cum per omnia exercitatus facit respondentem videri. et in nullo iustum se habere. Nos ergo ad perfectionem predicatorum sophistarum viam laboris assumentes a diversis viis logicorum et magistrorum sententias (qui famosiores in logica dicuntur) que de arte opponendi et respondendi tradidimus in scriptis. et qui exercitatus esse voluerit in arte sophistica. tam opponendi quam respondendi facilem introductionem. et per scripta diversas vias cuiuslibet oppositionis probando et reprobando valeat invenire multiformes. Istum ergo tractatum in quatuor dividimus. In primo trademus modum opponendi generalem. In secundo modum respondendi in generali. In tercio de sophisticis matibus diffusi dictum est. ad unam artem brevem sub compendio reducimus. quedam specialia opponendo. Circa primum duo sunt facienda. Primum est scire modum probandi oppositum. quod alicui placuit probare. Secundum erit ad defendendum omnem rationem quam quis poterit dare ad argumentum oppositum. Circa primum sex sunt disputanda necessaria. Primum probando in generali quodlibet esse aliud quodcumque fuerit istud et omnia esse quantumcumque dicat. Secundum est quod unum contrarium erit alterum. Tercium quod unum contradictorium sit alterum. Quartum quod duo contradictoria erunt simul vera. Quintum quod unum desperatum sit alterum. Sextum erit proponendo regulas a prioribus per quas quilibet poterit probare propositum cum defuerint argumenta ad propositum. ex quibus sequitur quod habet esse verum quod tu vis probare. Sequitur secundo. si unum contrarium est alterum. ergo pari et maiori ratione tu es capta. et sic de aliis impossibilibus. Et similiter hoc sequitur. si duo contradictoria sunt vera. sed quod tu vis probare est altera pars contradictionis. ergo illud quod tu vis probare erit verum.

Tractatus de modo Incapitulum sic proce

ditur et obicit. si tu dicas aliquid est verum. sicut probatur a com-
municatore. et metaph. Deus est causa in triplici genere cause. scilicet formalis, fi-
nalis et efficientis. sed cognita causa formalis necesse est cognoscere illud
cuius est causa. sed tu cognoscis deum qui est causa cuiuslibet rei. ergo
tu cognoscis qualiter rem. ergo et illud quod ego dico. sed quicquid sci-
tur est verum. ergo illud quod dico. et sic habeo propositum. scilicet quod tu cog-
noscis deum. Probatio scribitur a communicatore super. vij. metaph. quod co-
gnita quid dicitur substantie semel demonstrare necessarium est cognos-
cere primam causam omnium. sed tu cognoscis quid dicitur alicuius sub-
stantie sensibilis demonstrare. ergo cognoscis causam omnium scilicet deum

Ad idem sequitur hec. quod dico est aliquid. ergo quod dico est ver-
um. Antecedens est verum. ergo et consequens. quod hoc quod dico ego sit
aliquid. Patet in primo: quia quandoque ex opposito consequens quod ego
dico. et idem oppositum est aliquid. ergo et. Probatio consequentie. regula di-
ta est in primo priorum. quod quandoque ex opposito consequens inferitur op-
positum antecedens. consequentia talis est bona. Datur ergo oppositum co-
sequens sic. hoc quod dico non est verum. ex quo sequitur. quod hoc quod di-
co nullum verum est. quia non verum et nullum verum pugnantur et equi-
pollent. Et sequitur ulterius. hoc quod dico est nullum verum. hoc quod di-
co est nihil. quod non aliquid et nihil equipollent. et non verum et nullum ve-
rum. Sed ista. hoc quod dico est nihil. est opposita prime antecedentis.
scilicet hoc quod dico est aliquid. quare prima consequentia est bona. Ad
idem. si aliquid est verum quodlibet est verum. ergo hoc est verum quod dico ego.
Probatio prime sequitur. si aliquid est verum. ergo et illud. et sic de alijs ve-
probabo. et sequitur ulterius. quod quodlibet est verum. per locum a toto in quantitate. Quod
prima consequentia sit bona probabo. si secunda non sequitur. datur oppositum prime.
non est hoc nec illud nec illud. et sic de alijs est verum. et sic manifeste sequitur.
ergo nihil est verum. est locus a partibus in quantitate simul sumptis. Et ul-
terius si nihil est verum. hoc non aliquid est verum. que est oppositum antecede-
tis. quare prima consequentia fuit bona per regulam prius datam ab Aristote.
primo priorum. Ad idem. cum dico propter aliquam. ergo dico verum. Pro-
batio. si non sequitur datur oppositum prime. scilicet non dico verum. sed non ver-
um et nullum verum equipollent. ergo nullum verum dico. ergo non dico me di-
cere aliquid. et si non dico me dicere aliquid. non dico me propter per locum a
genere. et hoc est oppositum prime propter antea. quare prima prima fuit bona.

Ad idem. sicut vult Augustinus. deus est ubique et in omni creatu-
ra potentialiter. virtualiter. et partialiter. Est in anima. scilicet voces primo et per se
nihil fecant. sed sensus qui sunt in anima formati. Est sensus in anima erunt summi cum
deo. sed nullum falsum est nisi cum deo. Est nulla vox responderi potest significare
falsum. sed omne illud quod ego profero est vox. ergo nihil quod ego profero
est falsum. Ad idem. veritas est adequatio rei et intellectus. falsitas
discrepantia eorum. sed nihil quod ego dico potest dicere in adequationem rei et in-
tellectus. ergo nihil quod ego dico est falsum. Probatio minoris scribitur

opponendi et respondendi

ab Aristotele in primo perihermenias. quod sicut est in anima ita est in voce
ea que sunt in voce et in anima sunt adequata eis que sunt in re. quare non erunt
inadequata. Ad idem. si aliqua propositio est vera. aliquam propositiorem esse veram
est verum. et si hoc. ergo nullam propositiorem esse veram est falsum per legem contra
dictoriam. et si hoc. ergo omnem propositiorem esse veram est verum. per conversionem in se
ipso in contrariis. Et omnis propositio est vera. ergo illud quod ego dico. Ad idem
si dico sicut se habet res est verum. sed dico ut dico ut res se habet. ergo si
dico ut dico verum. ergo hoc quod dico te esse asinum vel aliquid tale dico verum.
Ad idem. si dico aut dico verum aut falsum. si dico verum habeo
propositum. si dico falsum. si res se aliter habet quam ego dico. si dico falsum ve
tu dicis. ergo res se aliter habet quam false. et si hoc. ergo habet se vere. ergo est
verum quod ego dico. Ad idem. sicut habet in primo prime philosophie que est
dispositio cuiuslibet in entitate. eadem est dispositio rei in entitate. scilicet dispositio
illius propositi (quam ego dico) se habet in entitate. ergo cum sit entitas. sic
se habebit in veritate. Et propositio quam ego dico est vera. Ad idem. sicut
habet super tercio de anima. sicut intelligimus sic proponimus. sed scribitur in
posterioribus quod intellectus semper est verus. ergo omnis propositio est vera. scilicet
omnis propositio (quam ego dico) est propositio. ergo omnis propositio quam ego dico est
vera. Ad idem scribitur in perihermenias quod quatuor modis contrariis
enunciare aut ens de ente. aut non ens de non ente. aut ens de non en
te. aut non ens de ente. Et dicit commentator quod duobus modis contingit
enunciare vere et duobus false. Unde dicit quod quando enunciatur ens de ente
te est enunciatum vera. sed in omni quod ego dico enunciat ens de ente.
ergo omne quod ego dico est verum. Ad idem. hec est vera propositio
est vera. et tamen sicut deus est. sed in necessariis non differt enunciare unius
versaliter et principaliter. ergo hec est vera. omnis propositio est vera. sed hoc
quod dico est propositio. ergo hoc quod dico est verum. Ad idem. intellectus
proponens proponit intentionem predicari et subiecti simul scilicet quod accipit ab in
tellectu simplici. sed intellectus simplex non accipit intentiones. nisi duo
bus modis. videlicet aut sibi inuicem convenientes. aut disconvenientes
ergo intellectus proponens et diuidens convenientes componit. et disconveni
entes diuidit. ut homo est animal. homo non est asinus. et sic nunquam propositio est
nisi vera. ergo intellectus nunquam componit propositiorem nisi veram. sed ego di
co quod intellectus componit et diuidit. ergo ego dico verum. Ad idem. si
cut habet in secundo topicorum in contrariis valet consequentia in seipso. sed
omnem propositiorem esse veram et nullam esse falsam sunt opposita. quia verum
et falsum sunt opposita. sed nullam propositiorem esse veram est falsum. Et om
nem propositiorem esse veram est verum. sed quod ego dico est propositio. ergo
hoc quod dico est verum. Ad idem. nullam propositiorem esse veram est
falsum. ergo nullam propositiorem non esse veram non est verum. et accipio ve
rum pro tempore infinito. Et ulterius ergo nullam propositiorem esse veram
non est verum. a predicato secundo infinito ad negativum. tenet argumen
tum. ut vult Aristoteles in secundo perihermenias. et hic cum nullus
non equipollent et omne. ergo propositionem esse veram est verum. et ita om
nis propositio quam ego dico est vera. Ad idem. omne dictum esse est ve
rum dictum. sed omne dictum a me est dictum esse dictum. ergo omne dic

Tractatus de modo

tum a me est verum. Ad idem. omne quod ego dico potest esse verū vel apponendo negationem. vel sine negatione. sicut habet in sexto pri/me phie. actus et potentia non diuersificant essentiam. ergo omne quod ego dico est verum in actu. sed dico hanc p^o nem. ergo et. Ad idem. omne verum p^o plexum est verum. sed omne verū complexū est ppositio ergo omnis ppositio est vera. Dicitur q^o syllogismus non tener. q^o cōcludit vniuersalis in tertia figura. et non debet cōcludi nisi particularis. Sed p^otra maior est cōuenientia inter conclusionē vniuersalem et inter p^omissas vniuersales. sed ex p^omissis vniuersalib^o sequitur conclusio particularis in tertia figura. ergo multo fortius ex p^omissis vniuersalib^o sequitur cōclusio v^ol^ois. q^ore dictus syllogismus fuit bonus. Ad idē. Scribit in libro p^o p^o in cap^olo. de mixtione contingētis. q^o si maior fuerit vniuersalis negatiua de necessitate. et minor fuerit vniuersalis affirmatiua de p^otingenti sequitur duplex cōclusio. scz negatiua de inesse et de contingēt. Arguo tūc sic. de necessitate nullum falsum est. sed omne dictū ab ore meo est verū. ergo nullū dictū ab ore meo est falsum. q^o quodlibet dictū ab ore meo est verū. Ad idē. Aristoteles in p^omo p^o cap^olo de mixtione ibi (Quoniam autem idonei erimus) dat differentiā inter syllogismū ostensiuum et ad impossibile. et dicit q^o in syllogismo ostensiuo ante p^opositiones sunt vere. sed ex illo q^o ego dico potest esse syllogismus ostensiuus. q^o illud quod ego dico est verum. Probatio minoris cū in p^omo p^oorum docet Aristoteles q^o syllogismus ostensiuus verū ex falsis ex omnibus p^ote concludere. q^o q^o dico siue fuerit verū siue falsum p^ote fieri syllogismus ostensiuus. Ad idē arguit. cuiuslibet contradicōis altera pars est vera sed illud q^o ego dico est altera p^o contradicōis. ergo illud quod ego dico est verum. Ad idē. Aristoteles in principio scd^o p^oorum docet ex falsis verum syllogizare. ponēs talem regulam. q^o si maior fuerit p^orim vera. et minor in toto vera sequitur conclusio vera. Tūc arguo sic. omne dictum ab aliquo est verum. sed omne dictū a me est dictum ab aliquo. ergo omne dictum a me est verum. Maior in parte est vera. et minor in toto est vera. ergo conclusio sequitur vera. Solo. dicendum ad hoc q^o q^odam dicta ab aliquo sunt vera. et quedam falsa.

Ad primum dicendum est

q^o triplex est causa rei formalis. scz p^opinqua et immediata. et cognita tali cā necessaria cognoscit effectus. sed talis cā non est deus. Alia autē est causa remota et mediata. et talis est deus. et cognita tali cā nō oportet q^o effectus cognoscat. Vel dōm aliter. q^o aliquis potest cognoscere causas formalem dupl^or. fm id q^o est. aut in rōne cause. vnde possum ipsum agnoscere deum fm id q^o est. nō tamē inq^ontuz est causa. et nūq^o ad cognitionē talis cause sequitur cognitio effectus. Sed cōtra p^onam solutio nem sic posset obijci q^o scribit in libro de causis. q^o omnis causa p^omaria plus insuit super suum effectū q^o secundaria. sed deus est p^omaria causa. ergo plus insuit q^o alia. sed q^o plus insuit est deus. ergo deus est cā p^oxima. Itē. cum fm Augustinus deus sit in re p^osentialiter. videt

opponēdi et respondendi.

q sic causa cuiuslibet rei. nō extrinseca sed intrinseca. Est dicendum q in libro de causis vocatur causa primaria causa prima. z nōn primum ab vniuersalitate. sicut obijciatur hīc. Ad aliud dicitur q aliquid p̄t esse in alio aut fm essentia inherente aut fm influentia: vñ deus est in omni re creata. nō fm essentia inherente sed fm influentia. Ad s̄m principi pale dōm q cum dicit nullum vey. nō verum equipollent. vey est eiy quoddā p̄plexum verū quod est adequatio rei z intellectus. z aliud verum incomplexū z est idem quod rei simplicis entitas. vt esse lapideis est sua veritas incomplexa. Dicendū ergo q nō verum z nihil equipollēt loquendo de vero incomplexo sicut verum z ens. non aut loquendo de vero complexo cuius veritate dicitur propositio vera. z ita equipollēt veyrum in pmissis z conclusionē. Ad terciū dicendum q cum probatur ista consequentia aliquid vey. ergo hoc verū z illud. z t̄is. per hanc regulam. ex opposito cōsequētis seq̄tur oppositū aītis. vñde posset dici q aīis nō habet oppositū. sed opposita est ei p̄positio plures zc. nō habet oppositū. ergo non valet ista regula. Sed cōtra illud sic arguit. si consequens est p̄positio plures habet ergo plures negationes. s̄ hoc nō est. illud est. z sic de alijs. ex qbus seq̄tur ergo nō aliquid. quod est oppositū aīcedentis. Dicendū q ista regula ex opposito cōsequētis est intelligenda in illis que sunt vne. z non in illis que sunt plures. In istis q sunt vne p̄ōt arguere per modū contradictionis. Ad quartū dicendū q cum datur oppositum consequētis nullum verū dico. sed me dicere aliquid est verum. ergo non dico me dicere aliquid. debz fieri suppletio inq̄ntum vna: ergo z tūc non seq̄tur vltcrius per locum a genere ergo non dico p̄positum. Sed si quis argueret sic. nō dico me dicere aliquid inq̄ntum verum. ergo nō dico me dicere aliquid. immo nō valet. s̄ est ibi fallacia fm qd ad simpliciter. vt scio hoc qd est me scire nihil ergo me scire scio aliquid. Ad q̄ntum dōm q deus esse vbiqz p̄t esse duobus modis. aut fm sui essentia inherente aut fm sui influentia. vñ dīco q Augustinus intelligit dicitur suū scdo mō. nō aut p̄mo mō. Ad sextū dōm. q vt dīc Aristotleis sicut est in voce ita est in aīa. hoc est sic intelligendū. q sicut s̄lūdines q s̄z figure in aīa s̄z ipsaz rep. ita voces sunt signa ipsaz s̄lūdīnū q sunt in aīa. S̄z qñ dīc q falsitas est ad equatio repz z intellectus. hoc est intelligendū q tunc oīo est falsa qñ intellectus intelligit aliquid p̄ vocem quod nō est in re. z sic p̄z solutō ad argumentū. Ad septimū dōm q rō Aristotleis est intelligēda qñ sunt cōtraria vniūm iter. aliter nō habet veritatē illa regula cum dīc in cōtrarijs tenet p̄na in ipso. Nam ex vna p̄o accipiunt duo contraria incomplexa. vt verum z falsum. z in alia accipiunt duo cōplexa. vt omne nē p̄onem esse verā. nullā esse falsam. Ad octauū dōm q ibi equocat res. qz res nō mō est idē q rei veritas. z qñ dico tales h̄z rem dico verū. Alio mō dīc res p̄onis. z hoc est dictū oīne ab ore. vt fortēz sedere p̄esse res. Ad nonū dōm q s̄lū ibi res equocat. res se habz aliter q̄ dico. vey est de re q est rei veritas. dato q tu dicis falsūz. Ad decimū dōm q dīc est fallacia accidentis. z est verū qd est accidens quod al signatur vtriqz inesse. et verum est si est verum est res subiecta et illud

Tractatus de modo

quod ego dico est accidens rei subiecte. et isti rei subiecte et accidenti eius assignatur in esse hoc accidens comune quod est esse verum similiter. cum tamen dissimiliter inest. Ad undecimum. cum dicit Aristoteles quod est dispositio et ibi equiuocatur verum. qui verum vno modo est rei entitas et sic ens et verum sunt idem. sicut intendit Aristoteles in dicta autoritate. Aliud est verum compositum. quod est veritas propositionis. et istud verum non est idem quod ens. Ad duodecimum dicendum quod duplex est intellectus. scilicet simplex et compositus. simplex autem intellectus est per unam simplicem speciem rei simplicis. sicut intellectus intelligens lapidem. et iste est sine vero et falso. Est autem alius intellectus componens et diuidens. et iste est duplex. quidam est intellectus principiorum. et quidam conclusionum. Ex utroque istorum est duplex. est enim quidam intellectus principiorum et conclusionum purus. et est quidam intellectus prout est quibusdam fantasmatibus immixtus. Dico ergo quod intellectus purus principiorum et conclusionum est veritatis tantum. sed intellectus permixtus fantasmatibus potest esse verorum et falsorum. Et est intellectus qui accipit principia et conclusiones. et opposito modo. Et in quibus addunt ignorantiam dispositionis. Ex predictis ergo patet quod intellectus est verorum et quis non. Ad decimumtertium est dicendum quod ibi equiuocatur ens. quod quando dicitur enunciatur ens de ente est propositio vera. verum est de ente quod est subiectum in comparatione ad predicatum cuius est ens. Illud quod recipit predicationem alteram. sed si dicatur hoc modo est asinus vel aliquod tale. false predicatur ens de ente. in quibus ens non facit veritatem propositionis. Ad decimumquartum est dicendum quod in necessariis per se non differunt enunciare vniuersaliter et particulariter. tamen in necessariis per accidentem multum differunt. eius necessitas est. hec quedam propositio est vera. cum propositio inquantum propositio non sit vera. sed inquantum talis. Vel dicendum quod propositio hec in necessariis intelligenda est in predicatis substantialibus: cuiusmodi predicatione non est in proposito. Ad decimumquintum dicendum quod si intellectus purus inquantum talis non componit intentionem predicati et subiecti nisi aut sibi conuenientes. aut disconuenientes in veritate. prout absolutus et denudatus intellectus a virtute imaginatiua apprehendit res et iudicat de ipsis. sic species rerum sibi inuicem conuenientes multo scilicet estimat disconuenientes diuidendo ea que essent componenda. et multo scilicet species sibi disconuenientes estimat conuenire. vnde se contradicere que essent diuidenda componendo. Ad decimumsextum dicendum quod regula Aristotelis a predicato in finito ad predicatum finitum est intelligenda in affirmatiuis. sed obiecto procedit in negatiuis. Vel aliter dicendum in speciali. quod cum dicitur in vltima conuertentia nullam propositionem esse veram non esse verum. ergo omnem propositionem esse falsam. Unde quod non valet hec regula equipollentiarum de negatione preposita. si ergo precedit quando immediate post subiectum propositionis sequitur negatio. ita aliqua natura vniuersalis non cadit inter subiectum et negationem. sed cum dicit nullam propositionem esse veram non est verum. hic cadit verum inter hoc predicatum et hanc negationem non et ideo non valet. Ad decimumseptimum dicendum est quod in contrariis vniuersalis sumptis tenet consequentia in ipso. et non in alijs. scilicet vna

opponendi et respondendi.

parte accipiuntur contraria incomplexa. ut verum et falsum. sicut patet intuitu. et ex alia parte accipiuntur tria complexa ut spes. ut patet in theoriis. Ad de cunctis octauum. quod ibi est fallacia accidentis. et est substantia dictum esse verum. et res subiecta dictum a me. et accidens quicquid est verum. et hoc quod dico esse verum sicut assignatur inesse duobus. cum tamen dissimiliter insit. Et ad melius cognoscendum fallaciam accidentis est diligenter norandum quod quoadcunque minor extremitas non comparat secum medium tamen cum re duplicatione maioris extremitatis est fallacia accidentis. Unde non possum dicere. esse dictum est dictum. esse dictum in quantum esse dictum est verum. Unde clare patet per hanc regulam quando est fallacia accidentis et quando non. Ad de cunctis nonum. quod ista propositio actus et potentia non diuersificat essentiam est intelligenda quando illud (quod est in potentia) postea fit sub actu. sicut forma animalis est in potentia ad formam hominis. et non differt in essentia a forma hominis. eo quod animalitas fit ab humanitate. Idem tamen de illa potentia (que postea non fit sub actu) non est quod dictum est. Unde quia in illo postea non fit sub actu verum est quod illa propositio non habet veritatem in proposito. Ad vicesimum. quod ille syllogismus non concludit sicut dictum est in obijciendo. cum conclusio in tertia figura non potest esse vera. Ad argumentum contra istud sacrum respondeo et dico. quod quibus sit maior convenientia inter conclusionem et premissas in essendo. non est tamen maior convenientia in inferendo conclusionem aliquam. Cuius ratio est. quod in ista figura est ita. quia conuenit maiorem extremitatem esse in minus quam minorem. et constare quod illud quod est minus commune non potest predicari in vniuersali ter de eo quod est plus. et ideo non valet predictus syllogismus. Ad vicesimum primum dicendum. quod tunc dum in syllogizando de necessitate nullum verum est falsum. Dicendum quod hec maior est falsa. cuius hec ratio est. quia necessarium habet virtutem ampliandi non solum ad presentia. sed etiam ad futura. Unde quibus illud quod sit verum non sit verum vel falsum. tamen illud quod est verum potest potentia esse falsum et e converso. Quia ergo maior istius mixtionis sit falsa non est mirum si ex falsis sequitur falsum. Ad vicesimum secundum. quod dicitur Aristotele in syllogismo ostensiuo propositiones sunt vere. Quod duplex est syllogismus ostensiuus. scilicet inferens et probans. Unde dicendum quod syllogismus inferens potest esse ex falsis probans vero non potest falsum enim potest inferre verum. sed non probare. loquendum est de syllogismo ostensiuo habere conclusionem veram. Ad vicesimum tertium dicendum. quod ibi est fallacia accidentis. unde hoc quod dico altera pars contradictionis est res subiecti. et illud quod dico est accidens rei subiecte. et esse verum est accidens quod assignatur utrique inesse. Ad vicesimum quartum dicendum est quod cum dicitur Aristotele. quod si maior et illa regula est intelligenda quando extremitates non sunt disparate nec opposite. sed in proposito omne dictum a me et verum sunt disparata. et ideo argumentum non valet.

¶ Irea secundum principi

pale sic procedit et ostendit quod vnum primum sit alterum. et hoc sic ta

Tractatus de modo

rō. scribitur in libro priorū q̄ si vtracq̄ fuerit de cōtingenti sequit̄ cōclusio de p̄tingenti. Tūc arguo sic. p̄tingit oēm cē album. sed p̄tingit omne nigrū esse hoīem. ergo contingit omne nigrū esse albū. Sed cōtingēs si ponat̄ inesse nullū sequitur impossibile. ergo non erit impossibile dicesse nigrū esse albū. vel cōstat q̄ impossibile sit vel verum. et quia nō ē impossibile. ergo verum. Secundo sic. scribitur in libro de generatōe. q̄ communicantiū in materia vnum est in potentia ad reliquum. sed omniū contrariorū est eadem materia. vt habetur ibidem. ergo vniū p̄is vnum est in potentia ad reliquū. sed actus et potentia non diuersificāt eēss̄tiam. quare duo contraria erūt eadem p̄ essentiam. quare sunt simpliciter eadem. Tercio sic. si omne falsum est. ergo nō est verū. et si non verum est nullum verum est. et si nullum verum est nullum ens est. p̄ locum a conuertibili. si nullum ens est nulla qualitas est. et hoc p̄ locum a genere. et si nulla qualitas est nulla falsitas est. ergo a p̄mo si omne falsū est nullum verum est. Quarto sic. omnis coadequatio est relatio. s̄ omnis relatio habet fundari sup̄ diuersitate extremorū. ergo et omnis adequatio. sed omnis veritas est adequatio ergo omnis veritas habet fundari sup̄ diuersitate extremorū. sed vt vult Aristoteles in secundo thopicorū si simplex ad simplex et maius ad maius. ergo maior veritas est maior adequatio. sed maxima diuersitas est inter contraria. vt p̄ p̄ diffinitio nem p̄rariorū. ergo maxima veritas erit dicendo vnum contrariorū de altero. sc̄z dicendo album est nigrū. Quinto sic. omne factū ē in diuisibile. sed omne corpus est factū. ḡ et. Maior est Aristoteles secundo posteriorū. Minor p̄ p̄. quia per creatōem exiit in esse. Sexto sic. deum non esse deū est verū si deus nō est. sed deū non esse est falsum. ergo verū est falsum. vt deus non est. Probatio. omne quod est deus non est. q̄ omne quod est aut est substantia aut accidens. sed deus non est substantia quia non est in predicamento substantie. q̄ si sic esset. esset corruptibilis. cum omnia que sunt in predicamento substantie sunt corruptibilia. et etiam non est accidens vt pat̄ per se. ergo deus non est. ergo a p̄mo ad vltimum verum est falsum. Septimo sic. scribitur in sexto capitulo q̄ opposita sunt simul natura. sed omnia cōtraria sunt opposita. ergo omnia contraria sunt simul natura. ergo posito vno priorū ponitur et reliquū et econuerso. Octauo sic. scribitur sup̄ illud capitulū secūdi metaphisice. in fundamento nature nihil est distinctum a communitate. ḡ eadem est essentia generis generalissimi et sp̄ci specialissime et omniū sub alternorū. ergo eadem est essentia albedinis et coloris. et simul nigredinis et coloris. sed quēcūq̄ vniū eidem insunt inter se sunt eadem. vt habetur in primo geometrie. ergo albedo et nigredo sunt eadem per essentiam. ergo vnum erit alterum. Nono sic. scribitur in quarto thopicorū in alia consideratione videndū aut̄ fm̄ opponi oppositum. p̄ p̄ q̄ oportet oppositum esse genus oppositi. sed omne genus predicatur inesse. ergo oppositum predicatur de opposito. ergo cum album et nigrū sunt opposita et album predicatur de nigro. Decimo sic. scribitur in secundo libro priorū in fine. q̄ quando extremitates p̄uertuntur necesse est et media conuertere cū extremis. Syllogizetur ergo sic. omnis albedo est color. omnis

opponēdi et respondendi

nis albedo est immutabilia visus sicut actum lucidi est color. et est syllogismus in tertio prime. extremitates conuertunt. scilicet color et immutatum visus sicut actum lucidi. sicut diffinitio et diffinitum. ergo albedo que est medium conuertitur cum colore. Sed de quocumque predicatur unum conuertibileum predicatur et reliquum. sed albedo et color sunt conuertibilia ut dictum est. sed hec est vera albedo est color. ergo hec erit vera nigredo et color. et ita unum contrarium erit alterum Undecimo sic. scribitur ab Aristotele in primo peripateticorum in capitulo (Quonia ergo que in his figuris) que si diameter est mensurabilis coste. tunc numerus par esset equalis impari. si ergo ostendatur quod diameter est mensurabilis coste. sequitur quod numerus par sit equalis impari numero. Probatio minoris sicut videtur in penultima. primo libri Euclidis quod ille quantitates sunt mensurabiles quibus fuerit una quantitas communis mensurans qualis potest esse diameter et coste. per diffinitionem diameter est mensurabilis coste. Probatio minoris. sicut videtur in penultima. primo libri Euclidis quadratum diameter est duplex. aliud quadratum coste. sed quadratum se habet ad quadratum sicut latus ad latus. ergo diameter erit dupla ad costam. sed omne duplum est mensurabile eidem. ergo latus quadrati erit commune mensurabile coste. Sic ergo per rationem principalis quod numerus par sit numerus impar. et quod unum contrarium sit alterum.

Ad primum dicendum est

quod bene syllogizatur ex utroque de contingenti omnino de necessitate quod medius terminus non sit substantialis sed accidentalis. sed quia in predicto syllogismo medius terminus fuit substantialis. scilicet hoc cum sic dicitur. contingit omnino hoc minime esse album. et ideo non valet syllogismus. Ad secundum dicitur quod duplex est materia. scilicet propinqua et remota. remota ut materia prima. propinqua ut materia finalis disposita ad recipiendum formas. que est in continua transmutatione ad formam. Dico ergo quod contraria non communicant in materia propinqua sed in remota. et primo intelligenda est quando aliquid conuenit in materia propinqua. et ideo non valet Ad tertium dicitur quod ibi equocatur verum et falsum. cum enim dicitur. nullum verum est quod nullum ens est. ibi accipitur verum. put idem est quod ens. et est verum incomplexum. Sed cum dicitur postea si nulla quibus nulla falsitas. ibi accipitur falsum. per falsitatem complexam. quod est in genere qualitatis. et constat quod illa non sunt contraria. falsitas est complexa. nulla falsitas est complexa Ad quartum. quod si dicitur philosophi sic simplex ad simplex et maius ad maius. intelligenda est in predicatibus per se. cum dicitur veritas habet fundari super diuersitatem extremorum. hoc non est verum per se in quantum sunt diuersa. sed potius in quantum sunt eadem.

Ad quintum cum dicitur omne factum est indiuisibile. appellatur ibi factum ultimum instant in quo aliquid est factum. et non res ipsa. sed non videtur Ad sextum dicitur quod in illo argumento est falsa accensio. et est res subiecta deum non esse est verum. et accensio rei subiecte falsum. et hoc quod dico si deus non est. est accensio quod assignatur sibi verum inesse. quod tamen diffinitur in se ipsis. Alterius respondendum est quando probatur quod deus non sit quod omne quod est aut est substantia aut accensio. Dicitur quod illa diffinitio solui casus dicit de rebus creatis. sed deus non est creata res. sed solus creator. et ideo non valet

Tractatus de modo

Ad septimum cum dicitur q. omnia opposita sunt simul natura dñm q. pñt dupl'r cōsiderari. Uno° inqñtū opposita. scz inqñtū pueniūt in hoc cōi qd est eē opposita. z hñmōi omnia opposita sunt relatiua z siml natura. Alio° pñt cōsiderari nō inqñtū talia opposita. sz vt tria aut priuatiua aut dīctoria. z sic opposita nō sunt sñ natura nisi solū relatiua. illa em dicunt p se sñ natura. Ad octauū q. cū dñr cōmentator q. eadē est eētia in genere generalissimo z spē spēalissima z in qlibet genere subalteri no dñm q. duplex est eētia. s. generalis z spēalis. Un sciendū p certo qlibet spēs addit eētiā aliquā sup suum genus loqñdo de eētia spēciali. z illa ppō que fit postea z q postea accipit quecūqz vñi z eidē insūt sunt eadē tē. intelligenda est qñ aliq duo sunt eadē alicui tercio in eētia nō generali sed spēciali. Ad nonū q. cū dicitur Aristotle. q. o3 oppositū genus esse oppositū. nō intelligit q. vñū oppositū sit alterius genus sicut pcedit obiectio. Sed intelligit q. vñū oppositū est genus vñius. z aliō oppositū est genus alterius. vt malum est genus vicij. bonū est genus virtutis. z sic intelligēdo textum nō pcedit argumētum. Ad decimū q. cum dicitur Aristotle. q. si extremitates puerunt necesse est z media puerri cū extremitis. ista regula nō habet veritatē nisi in pmo mō pme figure qñ omnes ppōes sunt vñes affirmatiue. In obijciendo autē syllogizat in pmo tercio. qre nō valet. Ad vñdecimū dñm. q. cum pbatur q. dyameter sit cōmensurabilis coste p hoc q. quadratū dyametri sit duplū ad quadratum coste. Dñm q. ob hoc nō peccat. sed postea cū dicit q. pporzio q. diati ad quadratū. eadem pporzio erit lateris ad latus. ista est falsa. qñ vñs em vna superficies sit dupla ad aliā. sicut accipit in pposito quadratū nō sequitur q. vñū latus sit duplū alteri. z ideo est ibi peccatum. ratione cuius non tenet argumentum.

Intra terciūz principa

le sic pceditur z ostenditur q. vñum pñdicatorioz sit alterū. et hoc tali rōe. accipiant duo dīctoria. vt forte sedet fortes nō sedet. ista duo dīctoria sñ eadē. Probo sic. de istis em quabz quero vtrū scz cōpositio sit eadem h vel nō sit eadē. sed cōstat q. subiectū est idē z pñdicatoriū. q. vna istarū est o3 eadē cū altera. z ita erit vna altera. Qñ si non est eadē cōpositio. etiā ista affirmatiua z negatiua. q. nō idē negatio negat qd affirmat affirmatio. z si hoc ē vñz sequit q. iste due nō sñ dīctorie. qd est impossibile qre sequit q. due dīctorie sunt simpl'r eadē. Secdo sic. si stas tu nō stas. q. si stas te nō stare ē falsum p legē dīctoriaz. z si te nō stare est falsum. te stare vel nō stare est falsum a pñe distīcti ad totū distīctū. z si stare est verū nō stare est falsum q. te nō stare est vñz. vel stare est verū p legē pñdicatoriarū. z si nō te stare vel stare ē verū. q. nec stare nec te nō stare est verū. z si nec stare nec te nō stare est verū. quare non te stare est eadē. p locū a toto copulato ad eius copulatus. Et si te nō stare est verū nō stare est verū. quia in singularibus non differt pñe ponere vel apponere negationem. Et si te non stare est verū tū nō stas. ergo si tu non stas. tu stas. Et iste propositiones sunt contradictoriz.

opponendi ⁊ respondendi.

rie. ergo ad vñū p̄dictoriorum sequit̄ reliquū. ⁊ hoc p̄ regulam Boetij. ex om̄i cōditionali licet inferre siue facere cathegoricā. ergo vñū cōtradictoriorū erit reliquū. Tercio sic. sequit̄ si quodlibet eā aliqd est. sum esse rerū successiuarū sit in fieri. ⁊ sic aliqd fit. sed qd fit non est. vt vult Aresto. in p̄mo perihermenias. qd fit nō est. caplo de oppositōe. ergo aliqd nō est. ergo a p̄mo si aliqd est aliqd nō est p̄dictā regulā Boetij. vñū cōtrariorū nō erit alterū. Quarto sic. nullū impossibile pōt esse. sed om̄e impossibile potest esse verum. ergo aliqd potēs esse verū nō potest esse verū. sed possibile esse verū ⁊ nō possibile esse verū sūt cōtradictoria. ergo vñū p̄dictoriorū erit alterū. Quinto sic. scribitur in p̄mo p̄orum in capitulo de cōtingenti. q̄ p̄tingēs diuiditur in necessarium ⁊ nō necessarium. si necessarium est p̄tingēs. sed om̄e impossibile p̄ se nō est necessarium. ergo om̄e impossibile p̄ se est p̄tingens. sed om̄e p̄tingens p̄t esse verū. ergo om̄e impossibile p̄ se poterit esse verum.

Sexto sic. Dicit Aresto. in libro posteriorū q̄ vñ nō est vbīq̄. ⁊ non est hic ⁊ nūc. sed qd nō est hic alicubi nō est. Fiat ergo tale argumentū. q̄logisticum. om̄e quod nō est hic alicubi non est. sed aliqd qd ē vbīq̄ nō est hic. auctoritate p̄dicta. ergo aliqd qd est vbīq̄ alicubi nō est sed esse vbīq̄ ⁊ vbīq̄ non esse sunt p̄radictoria. ergo vñū p̄radictoriorum erit alterum. Septimo sic. si quodlibet est aīal. hec p̄positio ē vera quodlibet est aīal. ⁊ si hec p̄pō est vera hec p̄pō est. ⁊ sic hec p̄pō est hec p̄pō nō est aīal. cum necessarium sequitur ad quodlibet. ⁊ si hec p̄pō non est aīal aliqd nō est aīal. cum hec p̄pō nō sit aīal. q̄. Sicut ista duo sūt p̄radictoria. q̄ vñū p̄dictoriorū sequitur ad reliquū. ergo p̄ regulā vñū erit alterū. Octauo sic. scribit in p̄mo capitulo libri p̄orum de mixta generatione cōtingētis ⁊ necessarii in secūda figura. q̄ motus cōtingit inesse om̄i aīali. necessario vero inest vigilantī. ⁊ loquitur de cōtingenti ad vñū q̄ quod nō est necessarium. Tūc arguit sic. Si om̄e aīal mouetur continēter. sed om̄e aīal vigilāns est aīal. ergo om̄e aīal vigilāns mouet cōtingenter. sed om̄e aīal vigilāns mouetur vt dictū est p̄us. s̄ illud quod mouetur cōtingenter nō mouet necessario. q̄ illud quod mouet necessario nō mouetur necessario. igit̄ vñū p̄dictoriorū erit reliquū. Nono sic om̄e graue naturaliter tendit ⁊ mouet deorsum. sed lapis naturaliter mouet sursum. ergo idem mouet sursum ⁊ deorsum. Sed illud qd mouet naturaliter sursum nō mouetur naturaliter deorsum. q̄ idem mouet naturaliter sursum ⁊ nō mouet sursum. cū ergo sursum ⁊ nō sursum sūt cōtradictoria. p̄t intentio. Quid aut̄ lapis naturaliter mouetur sursum videt̄ posse p̄bāri p̄ hoc quod habetur in libro posteriorū ca. p̄mo. ibi videlicet Quid aut̄ scietes opinamur cū sciamus eā. ibi dicit Aresto. q̄dam est necessitas fm naturam. sicut lapis mouetur sursum. Decimo sic. materia p̄ma aīalis aliqd est ⁊ est nihil. q̄ quod aliqd est nihil est. s̄ aliqd et nihil sunt p̄radictoria. q̄ vñū p̄dictoriorū erit alterū. Vñū p̄t qm̄ ex nō substantia nō sit substantia. Sed minor p̄t. q̄ inter cōtradictorie opposita nihil est mediū. s̄ materia p̄ma est mediū inter nullā et aliquā substantiam. vt vult plato in thymeo. q̄ p̄ma materia nihil est. Unde decimo sic. suppono q̄ t̄min⁹ infinit⁹ ponat aliqd. vt vult p̄s in fine

Tractatus de modo

pmi prioz. vbi dicit qd ei (qd est inaequale) aliqd subiacet. tñc arguo sic. omis nō homo est aliquid ad ppositū. sed omne nō aliqd est nō homo. ergo omne nō aliqd est aliquid. s; aliquid z nō aliqd sunt ptradictoria. s; vnū pdictorioz erit alterū. Maior pz p suppoem. Minor tenet. hec est vera. ois hō est aliqd. s; hec est vera. oē nō aliqd est nō hō p legē puer sionis vltis affirmatiue. Duodecimo sic. si aliqd duo sint in aliq puentia z in nullo dñtia sunt eadē. sed duo pdictoria sunt in aliquo puentia z in nullo dñtia. s; vnū erit alterū. qre sunt eadē. Maior pz per se. Minor sic pbatur. cōstat q ptradictoria in aliquo pueniūt. s; in op/positioe. Sed q in nullo dñt. pbabo sic. omnis dñtia est relatio. omis relatio fundat super duo extrema in actu extētia. sed natura ptradictos rie oppositoz nō est in actu. ergo inter duo pdictoria nō erit relatio. ergo neq; differentia

Ad primum dicendum est

q est eadem ppo fm substantiā. differentiā fm actū. sicut pñtus idem pcentiam est in linea. tñ indiuisa est. z differt quātum ad modū diuidēdi s; est de ppoē in affirmatiua z negatiua. Ad scdm q hec ppo (que sumit inter cōia. s; te stare z te nō stare) est falsa. z est multiplex fm ppoem et diuisione. z si sit pposita est falsa. z est sensus. tu stas vel tu nō stas. et sic nō sequit ex pmo. Alio est pā in sensu diuisionis. altera istarū est falsa. tu stas vel nō stas. hoc est verū z sequitur. quare vno mō tenet falsa pñtia. alio nō. Ad terciū. q dicit Aresto. qd fit nō est dñm q dupli ces sunt res. qdam sunt pmanētes. z in talib; tenet qd fit nō est. qz illd qd est in fieri nō est pfectum. Alie sunt res successiue. z omne illud quod sic fit est. nam cō omne rerū successiuarum est in fieri. Ad quintū cum d; q ptingens diuidit in necārium. hoc est intelligendū q cōtingēs diuidatur in necārium qd est cōtingens. z nō necārium qd est cōtingens. ita q diuisio reperat in diuisibilib;. Vñ qñis omne impossibile sit non necārium. tñ nō omne impossibile est non necārium qd est ptingēs. z iō nō valet. Ad sextū q inter alicubi z vbiq; nō est cōtradictio. cuz d; vñ est vbiq; s; alicubi. nō tamē alicubi. quia nō dicit situm locale. sed d; vñ cōtinetiam. solū em corpus est in loco. z vñ non est corpus. z alicubi nō dicit sitū. ideo nō est ibi cōtradictio. Ad septimū q illud argumentū fallit ppoem nō esse aliquid ergo aliqd nō est aliqd. quia ppositio cū sit ozo dicit qñtum. z aliquid dicit qd. z ita mutat quid in qñtum et ita est ibi fallacia figure dictionis. Ad octauū q cū syllogisat sic. oē aial mouet ptingenter dñm q in hoc argumento est fallā accētis. sed tñc vltius. z ome vigilās est aial. s; ome vigilās mouetur ptingenter hic aial est res subiecta. z accidens rei subiecte vigilās. z accidēs vtriusq; mouet ptingenter s; cum tñ dissimiliter. Ad nonū q cū dicit Aresto. q lapis de necessitate mouet sursum. necitas accipit ibi pviolētia. Vñ lapidem moueri sursum necārio nihil aliud est qz lapide moueri violēter. Ad decimū. q pbatur q materia pma sit nihil z aliquid cū sit mēdia inter cōtradictoria dñm q materia pma duplex est. Est em in mē

opponēdi et respondendi

teria pma nature forme carētia cū aptitudine ad eandem. 2 q̄ntum ad carētiā quā includit in sua significatōe materia pma nihil est. s; q̄ tū ad aptitudinē aliquid est. Ad vnderimū dōm q̄ illa sup̄pō (quā pōnit) nō habet veritatē q̄ termin⁹ infinit⁹ aliquid ponat de finitō infini-
tū subitāriali. s; solū de termino infinito accēntali. 2 q̄ nō hō est finit⁹ infinitus subitārialis. sup̄pō nō h; veritatē. Ad vltimū. q̄ cū relatio h; fundari sup̄ duo extrema in actu. hoc h; veritatē quātū ad actū anis-
me. sed nō quātū ad actū nature. vnde vtrūq; p̄dictoriorū est ens q̄tūz a-
l actum aie. nō autē quātū ad actū nature. 2 sic p̄z solutio

Arca quartuz principa

le sic procedit. ostēdit q̄ duo p̄dictoria sunt sil vera. 2 hoc sic Si nihil est nō nihil p̄ter sortem est. 2 si nihil p̄ter sortē est aliquid p̄ter sortem est
g a pmo si nihil est aliquid est. Sed accēns 2 p̄tingens sil p̄t stare in ves-
titate. g duo p̄dictoria p̄t sil esse vera. Prima p̄tia sic. p̄batur. ex oppo-
sito p̄tis sequit̄ oppositū an̄tis. ergo pma p̄tia est bona. detur oppositū
hui⁹ nō nihil p̄ter sortē. 2 sic nihil p̄ter sortē est. ex quo sortes ē ex q̄ se-
quitur aliquid est. 2 ita aliquid est oppositū est hui⁹ p̄ti an̄tis nihil est. q̄
re pma p̄tia fuit bona. si nihil est nō nihil p̄ter sortē est. Secundo sic
nō ois hō currit. ergo nō sortes currit. g nō p̄lo currit. rēis. quare p̄z q̄
rēis sequit̄. nullus hō currit. qd̄ esse nō potest. sed si hoc nō sequitur ex aliq̄
quo opposito sequit̄ p̄ regulam quā ponit in fine p̄mi p̄ior. 2 etiā p̄ illd̄
quod d̄r in libro perihēmentias in secūdo de modalib; sequit̄ ergo. non
ois hō currit. g sortes 2 plato rēis currūt. g ois hō currit. sed ista
sunt cōtradictoria. q̄re p̄dictoria stabunt simul in veritate. Tercio sic
si vna p̄dictoria est vera 2 reliqua est vera. Probatio p̄tis. si non detur
oppositum consequētis. nō altera est vera. equipollet huic. neutra ē ve-
ra q̄ est an̄s sequitur oppositū an̄tis. quare pma cōsequētia fuit bona. s.
q̄ si vna erit vera 2 reliqua erit vera. Quarto sic. sicut se h; necessitas
vnius p̄tis p̄ditionis ad impossibilitatē alterius. sic se habet veritas
vnius p̄tis ad falsitatē alterius. sed sic se habet necessitas vnius p̄tis
ad impossibilitatē alterius. q̄ nō sequit̄ si vna est necēria reliqua erit
impossibilis. g nō sequit̄ si vna est vera reliqua est falsa. Probatio alius
p̄te. hec est ve. a hō est al. 2 sua p̄dictoria nullus hō est al. ē impossi-
bilis. Sequitur em̄. nullū albū est al. ois hō est albus. g nullus hō est
al. p̄missa sunt possibiles. ergo 2 cōclusio. est em̄ quedam vera q̄ ex
p̄tingenti nullū sequitur impossibile. sicut p̄z p̄ diffinitōem cōtingētis.
positā ab Aresto. in p̄mo p̄ior caplo de cōtingēti sic. Cōtingēs est q̄
non exire. necesse tñ posito inesse nullū sequit̄ impossibile. Quinto sic.
p̄bato q̄ p̄radictoria sunt sil falsa. eadē rōe poterit p̄bati q̄ sunt sil vera
vel sil falsa. Probatio. ponat q̄ ois hō currit 2 nullū currēs est albū
tūc hec est falsa. ois hō albus currit. q̄re due p̄radictorie erūt simil fal-
se. pma sit falsa p̄z. q̄ ex illa falsum sequit̄ argumentū. ois hō albus
currit. g oē currēs est albus hō. p̄ cōuersione simplici. 2 si hec. g quoddāz
currēs ē albū. 2 p̄tis diuisa p̄ arte. in l°. p̄her. 2 hec est falsa q̄re 2 pma

Tractatus de modo

Sexto sic aliquis hō albus non currit. ergo omnis hō nō currit. si cō
sequens est falsum. ḡ per oppositū aūs. q̄re p̄dicte sūt erunt false. Sep
timo sic. ponam? q̄ nullus hō sit. hec est falsa omīs hō est albus. q̄ im
plicat hōiem esse album. z nō hominē aliq̄ne esse. Octauo sic. ponam
mus q̄ nō sit nisi vnus hō. z ille sit albus. tūc hec est falsa. oīs hō est albe
cum nō sit nisi vnus homo. z sūt aliquis hō nō est albus. q̄ non ha
bet aliquā rem verā. qd̄ oī ad hoc q̄ esset vera. Itē ponat q̄ sortes
currit z nō aliud. tunc hec est falsa omīs hō currit. z sūt sortes nō cur
rit. z iste sunt p̄radictorie vt videt. quare cum non possunt opponi ali
qua oppōne sequitur p̄positā. Sed dicat aliq̄s. q̄ nō opponunt aliq̄ mo
do. cum nō habeāt aliquod subiectū idem Sed p̄ratiū p̄r. q̄ indiuis
duū nō sup̄addit nouā formā sup̄a suū genus. q̄ nō habet aliud a sua
specie cum omne nomē imponitur a forma. hoc etiā dicit Aristoteles
in septimo p̄me phie. igit̄ ista rō nō sufficit. Nono sic. sequitur si vnū cō
tradictoriū est verum reliquū erit falsum. Probatio. si enī sequitur esse
aliqua spēs argumētationis. sed nō est p̄batio. ḡ nō sequitur q̄ nō sequit̄
p̄batio. q̄ sic sequit̄ esse aliqua spēs argumētationis. Nō inductio.
q̄ nō p̄cedit a singularibz ad vlc. Nō exēplū. q̄ nō p̄batur vnus
exēplū p̄ aliud. Nō enthymema. q̄ non est aliqua vltis sicut in enthym
emate debet esse. Nec syls q̄ tūc debet esse idem terminus bis sum
ptus aū p̄clusionē. z nō in p̄clusionē. modo aut̄ nō est ita argumētō hū
posito. q̄ nō est hic aliq̄s terminus bis sumptus. ḡ nō erit aliqua spēs ar
gumētationis. Decio sic ita q̄ qlibet habeat vnā tunicā albā et aliā ni
gram. tunc est vera. nulla tunica alba est nigra. z hec sūt. aliqua tunica
alba est nigra. z ita due p̄radictorie erunt sūt vere. Q̄ secūda sit vera
p̄batur z syllogizetur sic. Eiusmodi hōis tunica est alba. sed tunica nigra
nō est tunica hōis. ergo tunica nigra est tunica alba. Undecimo sic.
iste due stant sūt in falsitate. omīs hō albus nullus hō est albus. sed ad
hanc nullus hō est albus sequitur hec. aliquis hō non est albus. z quo
cumq̄ mō stat aūs z p̄is. stabunt ista duo in falsitate sūt. omīs homo
est albus. aliquis homo non est albus.

Ad primum dicendū est.

q̄ impossibile est duo p̄radictoria sūt esse in veritate z falsitate. Per hoc
ergo dicit̄ ad argumētū. q̄ hec vltima p̄na deficit totū nihil p̄ter sortem
currit. ḡ aliqd̄ p̄ter sortē currit. z ibi est falsa p̄ntis a p̄pōne hūc plus
res cās veritatis ad vnā illaz. Nā hec nihil p̄ter sortē currit zē. pōt
verificari p̄ hac cā q̄ sortes nō sit. z p̄ hac q̄ aliqd̄ a sortē sit. qm̄ ergo
arguit viciōse. ergo aliqd̄ p̄ter sortē tunc accipit vnā cā. z ibi est falsa
p̄ntis. Et notandū diligent̄. q̄r cās p̄tatis h̄z vnū oppositōz veritatis
tot cās falsitatis habet aliud. Vñ cum illa nihil p̄ter sortem est possit
habere duas cās falsitatis. aut q̄ sortes nō est. aut q̄ aliqd̄ aliud a
sorte est. Eiusmodi p̄ ista non nihil p̄ter sortē est habere duas cās
veritatis. z illud valet multū ad cognoscendū cās veritatis in p̄pōne
Notandū q̄ multū differt dicere habere causas veritatis et multos

opponendi et respondendi

sensus. nam propositio habet duas causas p modum distinctionis. vt vel nihil vel illud. et pro hoc habet plures sensus p modum copulationis. vt hoc et illud. Et si sequitur quoddam naturale quod pro habens duas causas veritatis. si verificetur p vna simpliciter. verificatur p alia. quous alia causa sit falsa. si pro habet plures sensus non verificatur nisi habeat omnes sensus veros. et quibus sequitur conclusio: et sic propositio habens plures causas veritatis non est distinguenda sicut illa propositio que habet plures sensus. Ad secundum dicitur quod ista (si hoc non sequitur oppositum sequitur) est intelligenda quoniam altero opposito ex altero opposito consequitur. sed non est ita in primo proposito. quia neque simplex affirmatio sequitur ex hac omnis homo currit neque simplex negatio. et sic argumentum tale non valet nec sequitur. si lapis est homo non est. nec sequitur si lapis non est homo est. Et ratio esse potest. quia neutrum istorum oppositorum est consequens ad hanc lapidis est. Ad tertium dicendum quod cum sequitur si vna est altera erit. Oportet quod hoc nomen altera est equivocum. quia altera vno modo idem est quod aliqua. et sic est dictio sine cathegoreumatica. et sequitur si vna est vera altera est vera. i. aliqua. Alio modo aliqua idem est quod reliqua. et sic non sequitur. si vna est vera altera est vera. i. reliqua. quia sic essent omnes vere. et primo modo procedit argumentum et non secundo modo. Ad quartum dicitur quod quous premissae sunt possibiles et conclusio sit impossibilis. premissae tamen intra se sunt impossibiles. i. non potentes simul stare vna cum vna scilicet nullum album est animal nullum album est homo. et si nullum album est homo nullus homo est albus per conversionem. quod est opposita minoris. Unde videtur dicitur dicendum quod duplici modo possunt conclusiones sequi impossibiles. aut ex aliquo impossibili in premissis contento. aut ex premissis incommensurabilibus inter se. et isto secundo modo est in proposito. Ad quantum dicitur quod iste non sunt contradictione. omnis homo albus currit. et quidam homo albus non currit. cum est implicatio. per quam intelligitur quod vnus affirmet in vtraque sed sic sunt contradictione. omnis homo albus currit. non omnis homo albus currit. et iste sunt simul falsae. Vel dicitur aliter. quous sic bene dicatur quod iste propositiones plures sunt. et in talibus non est necessarium quod si vna est vera reliqua sit falsa. sed quod plures sunt vnde Aristoteles in perhermenias ante illam partem. In simplicibus vero et futuris. Ad sextum dicitur duplici ratione sicut ad praecedens. Ad septimum dicitur quod iste propositiones. omnis homo est albus et alius quis homo non est albus non sunt contradictione facta praedicta praesupposita. scilicet iste due. omnis homo est. non omnis homo est. Si dicatur quod ista. non omnis homo equibet huic non quidam non. Dicendum quod verum est si terminus habet sufficientiam appellatorum. Vel dicitur aliter sicut quidam magnus quod particularis haec scilicet quidam non est albus non est falsa sicut dicitur. sed vera. Cuius ratio est vt dixi. quia terminus non habens sufficientiam appellatorum stat indifferenter pro ente et non ente. et ita non pro ente est illa particularis vera. nec restringitur per vnum nisi cum habeat sufficientiam appellatorum. et ita per sortem. Ad octavum dicitur quod iste due. omnis homo currit et fortes non currunt non sunt contradictione sicut supponitur. sed sunt contradictione secundum res. quod patet. quia possunt simul esse falsae. nunc autem simul vere. et haec est proprietas contrarietatis non que sunt contrarie secundum modum quod altera non est vniuersalis. Ad nonum dicitur quod in hoc argumento si vna contradictoria est

Tractatus de modo

vera reliqua est falsa est enthymena. et habet sic referri ad syllogisimum
si aliquid est verum alterum est falsum. sed una pars contradictoria est vera
et altera est falsa. et quoniam isti videantur esse quatuor termini. tamen hoc non
comperit in syllogismo ipsoherico. sicut patet in syllogismo circulari. ubi est
minor negatiua in prima figura. Sicut enim arguitur Aristotelis in li. primorum
nulli est a. huic est b. sed c nulli est a. ergo c nulli est b. Ad
decimum deinde quod finem Aristoteles in libro priorum. ubi docet syllogizare ex
obliquis quoniam medius terminus est in obliquo in maiori propositione. de
bet esse in recto quoniam sic syllogizatur. cuiuslibet hominis tunica est alba. sed
tunica nigra est tunica hominis. ergo tunica nigra est tunica nigra. et hec
est falsa et non est mirum quod ex falso sequatur falsum. Ad ultimum deinde
quod hec regula cum quocunque stat animus in falsitate. etiam in primis fallit. cum
ex falso potest sequi verum. sed hec regula est vera. cum quocunque stat an
tecedens in veritate etc. quod ex veris non sequitur nisi verum

Intra quintum principia

le sic proceditur et ostenditur quod unus desperator sit aliud. ut quod
sit aliquis homo. et pono sic. ita quod nullus currus sit asinus. et ois homo
currat per sortem. Unde sic. nullus currus est asinus. ois homo per sortem cur
rit. ergo ois homo per sortem est asinus. et sequitur ulterius. ergo sortes est
asinus. quia sortes est homo. et homo est asinus. ergo sortes est asinus. et
sic patet intentum. Secundo sic maior est differentia inter res diversorum
rum generum quam inter res eiusdem generis. sed ubi est maior diversitas
ibi est minor veritas. et ubi minor diversitas ibi maior veritas. sed quia homo
et albus sunt res diversorum generum. et homo et asinus sunt res diversorum specierum
cum ergo hec sit vera homo est albus. multo fortius hec erit vera homo est
asinus. Tercio sic. scribitur quodam thopio. quod si aial est genus hominis non homo
erit genus non aialis. pari ratione non asinus erit genus aialis. Tunc arguo
sic omne non aial est asinus. sed aliquis homo non est aial. ergo aliquis non homo non
est asinus. sed non homo non est ois homo equipollens. ergo ois homo est asinus.
Quarto sic. hec est necessaria. ois homo est aial. et hec impossibilis. nullus ho
mo est animal. ergo hec nullus aial est homo est impossibilis. cum ex hac pre
dicta sequitur per conversionem universalis negatiua. Et ratio est Aristo
telis in primis quod si consequens est impossibile et animus. Tunc arguitur ulterius
rursus. nullum animal est. ergo hec est necessaria. nullum animal est homo
per hanc regulam. Si una contraria est impossibilis. est necessaria. quia si omnis
ne animal est homo. ergo asinus est homo. quare homo est asinus per
conversionem. Quinto sic. scribitur ab Aristotele in li. priorum quod vere est
animal vere est homo. sed asinus vere est animal. ergo asinus vere est homo.
Sexto sic. ois homo est aial. ergo omnis homo est aial. cum oppositum non
possit itare. et dicitur si omnis homo est animal. nullus homo animal
non est. ergo omnis homo non animal non est per eandem regulam equipol
lentiarum. et non animal non est. et non omne aial equipollens. ergo etiam
equipollens ois homo est et omne animal. ergo omnis homo est asinus per

opponēdi et respondendi.

locum a quantitate. Septimo sic. quod nulli est. dubiū omnibus est
certum. sed te esse asinum nulli est dubium. ergo te esse asinum omnibus
est certum. Octavo sic. sequitur aliquis homo non est. ergo aliquod
animal non est. sed scribitur primo priorum capitulo primo. Quomā
autem idonei erimus post figuram & quicquid repugnat consequenti
antecedenti tradit. sed cōsequenti aliquod animal non est homo cō
tradit illud omne animal est homo. ergo etiam antecedenti aliq̄s hō nō
est homo tradit hūc omne animal est homo. sed hec est falsa aliquis
homo non est homo vera est hec ergo omne animal est homo. et tunc vltē
rius. ergo omnis asinus est homo. Nono sic. ut dicit Aristoteles in
secundo thopicorū & in contradictorijs tener psequētia in contrario. ut
si homo est animal. non animal est nō homo. sed nō animal. & omne ani
mal equipollent. ergo omne animal est homo. omnis asinus & homo est
animal. ergo asinus est homo. Decimo sic Aristotele. quarto metha
physice dicit q̄ istud est principium omnium principiorum & de quolibet
hec est affirmatio & negatio. sed esse hominem & nō esse hominem se ha
bet sicut affirmatio vel negatio. ergo de quolibet dicitur alterū istorum
sed hec est falsa omne animal est nō hō. cum equipollear hūc nullus animal est
homo. ergo hec est vera omne animal est homo. & sicut omnis asinus
est hō. Undecimo sic scribitur ab Aristotele. in fine priorū si cū extrema
tibi puerit mediu necessariū ē. & mediu puerit cū extremis. S; tunc ar
guo sit. omnis homo est animal. ergo homo est substantia sensibilis. er
go quedā substantia animata sensibilis est animal. ergo homo qui est ter
minus medius pueritur cū extremis. scz cū animal. sed vnu puerit
bile p̄dicat vniuersaliter de reliquo. ergo potero dicere omne animal est
homo. et quo sequit & asinus est homo. Duodecimo sic. omnis hō est
animal. ergo ois homo est omne animal. Nō est verū. ergo & psequens. Pro
batio consequentis detur oppositū psequens. i. nō ois homo est omne
animal. & vltērius aliquis hō non est animal. q̄ est opposita p̄māntis. q̄re
p̄ma p̄ma fuit bona p̄ regulas sepius allegatā. Ois p̄ne plena sunt p̄ter
vltima. que sic p̄barur. Ad negatōez supioris de aliquo. negatio seq̄
tur inferioris de eoz. sed esse p̄ se supius est ad esse animalis. ergo ad nega
tionez hois sequit negatio animalis. quare sequitur. homo animal nō
est. ergo homo nō est animal. ergo videtur q̄ hec sic vera ois homo est
animal. & ista omis homo est asinus. Decimo tercio sic. scribit in p̄
cipio septimi thopicorū q̄ omis diffinitio debet dari per opposita. cū ista
diffinitio substantia animata sensibilis dicta de homine detur per op
posita magis q̄ ista. animal rationale mortale. ideo verior erit ista diffi
nitio hois substantia animata sensibilis. q̄ hec est animal rationale mortale. sed
hec est vera. ergo et alia. cum ergo diffinitio hec cōueniat asino. q̄re hec
est vera homo est asinus. Decimo quarto sic. scribit ab Aristotele
in primo libro priorum. in caplo de syllogismo. circulari cōuertit istam
propositōem b est a. sic nonnulli inest a. hec em inest b. ergo per artem Ari
stotelis istam propositionem nullus homo est asinus. sic em nonnulli in
est equus. sed omni inest hic. sed asinus nulli est equus. ergo asinus nul
li est. quare omnis homo est asinus.

Tractatus de modo

Decimo qnto sic. Dr. Aresto. in principio scđ prior q si maior fuerit p
rim vera. minor vero in toto vera. sequitur cōclusio vera in pma figura
Tunc arguo sic omne aial est homo. hec est prim vera z pma falsa om
nis asinus est aial. hec est in toto vera. ergo omnis homo est asinus. pres
misse habent se eodem modo quo dictum est

Ad primū argumentū dicē

dum q omnis ppō exceptiua plures aut ppō plures vt dicit qdam nō
ingreditur syllogismū. Vel aliter pr dicit q est ibi fallacia accētis. et ē res
subiecta currens. z accētis rei subiecte hō pter forte. z accētis vtriusqz est
asinus. quare assignat inesse sūtr. cum tñ dissiliter subiecti sunt in se.

Ad scđm q quis sit maior dñā inter hoīem z album qz inter homi
nē z asinū int se. vel in cōparatiōe ad illa in qbus sunt verumtamen ma
ior est cōuenientia in subiectiōe z p dīcādo. vt ex hoīe z albo fiat cē vñ
et q ex homine z asino in p dīcādo vnitas capiat ab idēitate esse p
se z non essentie Ad terciū dōm q cum dī qz hō est genus non aial
designat negatio de genere in genere aut extra genus. Illud aut quod
Dr. Aresto. teles intelligendū est de negatione in genere: z non extra ge
nus. sed negatio (q est in genere) nō facit eqpollentias. Vel aliter dīc
dum z longe melius q in minore ppō ne illius syllogismi si negatio pce
dit verū dicēdo aliqz hō non est asinus. tunc minor est negatiua. et in
pma figura minore exite negatiua nihil sequitur. Si vero negatio sequi
tur vep sic dicēdo aliqz nō homo nō est asinus. z tūc nō homo z nō al i
qz homo nō eqpollent. Regula em eqpollentiaz est intelligendo qñ ne
gatio imēdiate sequitur terminū sequentē. ita q nulla noia verba cadāt
inter terminū sequentē z negationē. sed ita est in pposito. dāro q nega
tio sequat verū. quare non valz Ad quartū dōm q illa regula si vñ
impossibile intelligit reliquū est intelligēda de illa q est impossibil in toto
sz ita nullū aial est hō nō est impossibil in toto. sed in pre. ideo nō sequit
q hec sit nō necessaria. omne aial est homo Ad qntem dōm. cu3 dī qz
vere est aial vere est hō. illud (quod) dī relatiue vel infinite. si relatiue
falsa est. z est sensus aliqz qd est vere aial vere est hō. z erit vltērius ac
cipiendo falsa pñtis pcedendo a particulari ad singulare. Si tenet infi
nite falsa est. z est sensus. omne qd vere est aial vere est hō. z sic intendit
Aresto. Ad sextū dōm q hec pñā peccat. omnis homo est aial. ergo
nullus hō aial non est. quia negatio debuit imēdiate subiectū seq. sic
ergo nullus hō non aial est. aliter ergo arguendo patz defectus Ad
septimū dōm. q hec ppō qd nulli dubiū est oibus est certū est duplex
eo q (qd) potest teneri relatiue vñ infinite. Si relatiue vera est. z est sen
sus aliqz quod nulli est dubiū omnibz est certū. Si infinite sic est falsa.
et est sensus. omne qd nulli est dubiū omnibz est certū. quod est falsum.
Pote est em aliqd nulli esse dubiū duabz de causis. aut qz est necessarius
aut quia est impossibile. vñ cum te esse asinū sit impossibile manifestus
est q nulli est dubiū Ad octauū dicendū q in hoc argumento quic
quid repugnat aīti. sed quicquid cōtra dicit repugnat. ergo qz est falsa.

opponēdi ⁊ rñdendi

etia accidentis. patet per hoc qz medium diuersificatur. Est etiam forte fallacia pñtis. cū pceditur a superiori ad inferius. nā repugnare est iseri⁹ plus qz pñdicere. Qualiter autē est ibi fallacia accñtis pñ per hoc qz medium diuersificat. ⁊ cum repugnat est res subiecta: ⁊ cū pñdicat est accñdens rei subiecte. tñ illud assignat vtriqz inesse. Est tñ melius dicendū qz iste syllogismus nō valet. qz ibi sunt quatuor termini. nā vnus repugnat antecedenti. alius psequenti. ⁊ tercius ⁊ quartus pñdicat antecedenti. ⁊ ita sunt ibi quatuor termini. Ad nonū dicendū qz qñ Aristoteles ponit tale exemplum in secūdo thopicoz. si homo est animal. ergo si non est homo nō est animal. habet intelligi in psequēdo non autē in pñdicando. Et dicit postea qz non animal est. ergo nō hō ⁊ omne animal eq̄pōl lent. et istud est verum si ante negationes ponerentur in eadem oratōe sed modo non est ita. quia prima negatio ponitur in prima clausula. ⁊ secūda in secūda clausula. Et regula est qz nūqz negatio posita in vna clausula facit equipollentiam cum negatione posita in alia clausula. Ad decimū dicendū qz illud principium. de quolibet affirmatio vel negatio zc. habet intelligi de quolibet eodem numero sub singulari. Unde cū omne animal non est singulare non habet locū in pposito predicta ratio.

Ad vndecimū dicendū qz hec regula quando extremitates pueritūtur necesse est media pueritū cum extremis. est intelligenda in modis vñs. vñs libz prime figure tñ. ⁊ non in alijs. quare syllogismus nō valet. Ad duodecimū dicendū. qz cum dicit Aristoteles qz omnis diffinitio debet dari per opposita. hoc est intelligendum per prima opposita vel proxima. sed ista diffinitio substantia animata sensibilis. q̄uis datur per prius ma opposita. non tamen per proxima. ⁊ ideo non valet argumentum.

Ad decimūterciū dicendū qz omnes psequentie sunt pcedende preter vltimam. Nam si sequitur. aliquis homo animal non est. ergo alius quis homo non est animal. imo est ibi fallacia psequentis. Unde regula est qz quādocunqz proceditur a negatione posita post terminū pñnem ad negationem ppositam eidem semper est fallacia psequenctis.

Ad decimūquartū dicendū. qz cum dicit Aristoteles nullum b est a. hoc sic pueritūtur. cui nulli inest a. hec c omni inest b. sed omni b inest a. ergo c omni inest b. Similiter intelligit Aristoteles qñ hoc quod dico cui stat pro aliquo prout est pueribile cum b. cū a accipitur aliquid sub c. et pueritūtur cum maiore extremitate nūqz inuenientur instantie. Sic nō est in pposito. cum dicitur cui nulli inest equus. hec omni inest homo alius. qui accipitur sub hoc qd dico cui debet pueritū cum homine ⁊ nō cōsueritūtur. quare non valet. Et qz in alio debeat esse cōuertibilis nullus debet hesitare. nam syllogismus circularis semper tenet in omni materia cōuertibili ⁊ non in alia. et Aristoteles loquitur ibi de syllogismo circulari.

Ad vltimū dicendū. qz ratio Aristolis in libro priorum tenet si maior sit parsim vera ⁊ prim falsa quādo ita est qz extremitates sibi invicem pueniūt ⁊ nō sunt desperate zc.

Notande sunt regule de prioribz. que in disputationibz memorie multum sunt pñmendande. Et prima extracta est a locis multis
b iij

Tractatus de modo

tis in libro priorum. et est quicumque ex aliquo antecedente sequitur consequens
 tunc ex opposito consequentis sequitur oppositum antecedentis. et e converso
 quando ex opposito consequentis sequitur oppositum antecedentis consequentia
 erit bona. ¶ Secunda regula est in tertia figura de inesse. si medius termi-
 nus sit hoc aliquid. necesse est extremitates coniungi. ¶ Tercia est. si in uni-
 formi syllogismo generatio de necessitate quicquid est verum ex opposito
 est verum de ex opposito. ¶ Quarta est. in mixta generatione syllogismo-
 rum et est talis. q. si maior fuerit de necessario et minor de inesse. sequitur conclusio
 de necessario. si vero minor sit de inesse. tunc in multis falsae sequuntur. et ad
 talia Aristoteles implicet. ut de necessitate omnis homo est animal. omne album
 est homo. ergo omne album est animal. ¶ Quinta regula est in capitulo de contingenti
 q. hec. contingit omne b esse a. h. duplicem acceptioem: scilicet q. b contingit esse a
 existere a. et omne qd est b contingit esse a. ¶ Sexta est ibidem. q. in omnibus de con-
 tingenti sequitur conclusio de contingenti. p. quam potest probare homo quicquid
 quid vult quando medius terminus est accidentalis et extremitates res
 pugnant. ¶ Septima regula est. q. posito possibili nullum sequitur ex ipso im-
 possibile. ¶ Octava est in mixta generatione syllogismo-
 rum de inesse. q. si maior fuerit de contingenti et minor de inesse sequitur conclusio
 de inesse. q. si maior sit in illo capitulo. Quia autem idonei. q. quicquid repugnat
 consequenti repugnat a priori. ¶ Decima est plus finem primi priorum
 q. quicquid sequitur ad consequens sequitur ad antecedens. ¶ Undecima est ibi-
 dem. q. quicquid non sequitur ad consequens non
 sequitur ad antecedens. ¶ Duodecima est. q. ex quocumque
 q. sequitur antecedens et consequens. ¶ Decimatercia est. q. ex quo non sequitur
 antecedens nec consequens. ¶ Decimaquarta est. cum quo stat antecedens
 et consequens. ¶ Decimaquinta est. cum quo non stat antecedens nec con-
 sequens. ¶ Decima sexta est. cum quo non stat unus oppositorum. ex eo-
 dem non sequitur reliquum.

Defectus priorum sunt iste regule notabiles. Prima est q.
 ex vero non sequitur falsum. ¶ Secunda est q. ex falso non sequitur verum
 ¶ Tercia est q. si maior fuerit in toto vera et minor falsa sequitur conclusio
 vera. Et similiter si maior falsa vel in toto vel in parte et minor vera sem-
 per sequitur conclusio vera in omni figura. et per istas regulas patent plu-
 ra impossibilia. ¶ Quarta est in capitulo de syllogismo circulari. q. pro-
 positio negatiua nullum b est a. sic pueritur. cui nulli inest a. huic omni in-
 est b. ¶ Quinta est. q. extremitates pueruntur necesse est et media con-
 uertitur cum extremis. ¶ Sexta si a dicatur de b et b subiectis. et solum b di-
 catur de c. necesse est a et b pueriturum c. ¶ Septima est. si a et b dica-
 tur de quolibet. et de nullo eodem ambe. et d dicatur de quolibet. et de nullo
 eodem ambo. si a et c pueruntur necesse est b et d pueritur. Iste autem re-
 gule premittuntur ut quilibet pure volens esse sophista bene sciat eas. que
 sibi pueriant ad materiam. et etiam que intelliguntur false similiter in se-
 rius parebunt.

De primo thopicorum iste regule versus fines primi po-
 nuntur. Si unus priorum dicitur multipliciter et reliquum. Item si unus
 relativorum dicitur multipliciter et reliquum. Item si unus priorum dicitur multi-
 pliciter et reliquum. Item si unus privative oppositorum dicitur multipliciter

opponēdi et respondendi.

citer. et reliquū. Item si casus dicitur multipliciter et pluraliter. Item si aliqd fecerit res diuersorū pdicamentorum illud dicitur multipliciter. Item illud (quod fecerit res que sub diuersis spēb pprehenditur) dicitur multipliciter. Plures autē regule ponuntur ibidem. sed iste magis sunt puenientes ad argumentum.

Item in secundo thopicozū pconsiderandum est utrū oppositū predicati insit. quoniam si sic ppositum non erit verū. Ad quod pconsiderandum ē verum aliquod predicatum insit alicui subiecto. et etiā pconsiderandum est utrū oppositum predicati possit inesse. et si sic ppositum potest inesse. et si non. Item si diffinitio predicati repugnet subiecto. vel diffinitio subiecti predicato. vel diffinitio vnius diffinitio alterius. illa ppositio est falsa. Item si instantia sit in aliquo singulari vel in aliquo specie. illa ppositio est falsa. Item si inter subiectū et predicatū alicuius pponis sit dissimilitudo in tempore. illa ppositio est falsa. Item in contradictorijs tenet psequentia in econtrario. Item in priuatiuis et relatiuis tenet psequentia in seipso. De autem sunt regule per quas quilibet poterit plura probare vt parebit in sequentib.

Dictum est de arte in generali per quam quilibet poterit probare ppositum. Restat ergo mō dicere de secūda pte artis p qua quilibet poterit improbare qualiter rōnem datā ab ipso rōdente. Sed qz ois responsio. vt vult Aresto. in libro elenchorū. aut est p interemptōem. qd falsum est. aut p distinctōem. Ideo circa istā pte quatuor sunt faciendā. Primū est. qz nihil sit verū qd ipse dicit. Scdo qz nihil sit distinguendū qd ipse distinguit. Tercio in generali ostendere qz nulla responsio sit bona. Quartū est ita probare qd nihil est falsum.

¶ Circa primū principia

le sic pceditur qz nihil est verū qd dicit respondens. Probatio. si rōdēs dicit aliquid falsū respondens dicit aliquid verū. sed si falsū dicere est aliqd verum dicere. ergo nihil est falsum p locū a ptradictorie oppositis et si suū dicere nihil sit falsum. ipsum nihil dicere nō est verū. et nihil nō ē qdlibet equipollent. ergo ipsum est dicere quodlibet ens p locum a puerisibili. et si hoc. ergo ipm dicere qualiter qualitatez est verū. et si hoc ergo ipsum dicere falsum est verū. p locū a toto in qritate. cū falsum sit in pcedicamento qritatis. et loquor de falso pponibili. et si ipsum verū dicere est falsum. ergo a primo ad vltimū si respondens dicit aliqd dicit falsum.

Secūdo sic. Arestoteles vult primo pō. qz ad falsitatem psequentis sequitur falsitas antecedentis. si aliqua ppositio est ppositio psequens ē ad omnē pponem tam fcatue qz materialiter. et alia ppositio est falsa cōstat qz res asinus. qz omnis ppositio est falsa. qz illud qd dicit est falsum.

Tercio sic ad idē sicut habet in fine pte. Si vnū oppositorū nō sequitur reliquū nō sequitur. si rōdēs dicit aliqd. qz dicit verū. imo ē fallacia pntis pcedendo a supiori ad inferius affirmatiue. sequitur qz. si rōdēs dicit aliqd illud nō est verū. et sequitur si illud qd rōdēs dicit nō est verum. qd est de genere falsi. ergo a pmo ad vltimū si rōdēs dicit aliqd illud est falsum.

Tractatus de modo

Quarto sic, nullū dictū a respondente potest pmanere, sed necessarium est omne verū pmanere, ergo nullū verū dicit a respondente. **D**ator pz p Aresto, in libro pdicamentoz, vbi dicit qd semel dictum est rē, sed qz veritas est adequatio rei z intellectus, omnis aut adequatio est rerū pmanentiū rē. **Q**uinto sic, Scribit Aresto, in .x^o phie pmo caplo z a commentarore q in agente imateriali idem est intellectus z qd intelligit, sed aia est agens imateriale, ergo cū veritas intelligat ab aia erit eadē cum aia, sed qñcūqz aliqua duo sunt eadē vbi nō est vnū nec reliquū, qñcūqz aia nō sit in dicto a rēdente, quare nec veritas, ergo si rēdens aliqd dicit nō dicit verū. **S**exto sic, dicit Aresto, in qrtro thopicoz q si predicatū alicuius ppōnis sit in aliquo in quo nō sit subiectū, illa ppōitio nō sit falsa. Si respondēs dicat aliquā ppōnem pdicatū est in aliquo in quo nō est subiectum, vt hō est in aliquo in quo nō est hō, ergo ois ppō dicta a rēdente erit falsa. **S**eptimo sic, veritas est adequatio rei z intellectus, sed nihil p adequari intellectui, cū intellectus sit simplicissimus nullā hñs qritatē, et omis adequatio est rei habentis qritatē, q nō erit aliqua veritas, s; vbi nō est veritas ibi rēdens nō dicit verū, ergo nō ē impossibile q rēdēs nō dicat verū. **O**ctauo sic, omne dictū a rēdente est verū vel falsum, sed nō omne dictū a rēdente est verū, ergo omne dictū a rēdente est falsum.

Nono sic, si rēdens dicit aliqd verū vel falsū, z si dicit verū vel falsū dicit falsum, ergo a pmo ad vltimū, si dicit aliqd dicit falsum. **P**robatio pñe, si se quis dicit verū vel falsum p locū a diuisione, cū quo sequitur si dicit verū vel falsum, q dicit verū, q si dicit verū vel falsum dicit falsum rē.

Ad primū argumentū dī

cendū, q regula nō peccat hic, s; ipm dicere nihil est verū, ergo ipm dicere qdlibet est verū, qz dictū est multotiens illa regula eqpollentiaz, non nihil z omne equipollent, intelligenda est si negatio imediate sequitur subiectū, ita q nulla natura vlls cadat in medio, in ppōito aut nō est ita, z sic nō valet argumentū. **A**d scdm, q cū dicit q aliq ppōitio est pñs ad oēm ppōnem dcm, q aliqua ppō sumit ibi materialiter, z silitur ois ppō, z significatiue. **U**n aliqua ppō materialiter sumpta nō est neqz vera neqz falsa, q aut sumat materialiter z partim fecatiue pz, qz si ad oēm ppōnez sequitur alia ppō, tūc optet q ois ppō accipetur fecatiue z q fecet verū vel falsū, ergo non deberet pcludi q omnis ppōitio esset vera vel falsa, sed nec omne ppōnem esse veram est falsum, vel omne ppōnem esse falsam est verum, et vtrūqz istorum est verū, et sic pcludendo nullū istorū est inconueniens. **A**d terciū dicit, q cū dicit si vnū oppositorū nō sequitur reliquum sequitur, illud est intelligendum sicut dictū prius qñ alterum oppositorū est psecutibile rē, in ppōito aut non est ita, z ideo valet argumentum.

Ad quartū dcm q quis nullum dictū a respondente possit pmanere idē fm numerū, pñ tñ bene manere idē fm spēm, **U**n aliter dcm, q quis dictū a rēdente nō possit pmanere qñtum ad materiā inqñtum est in rōne signi, pñ tñ manere formaliter. **A**d qñtū dcm q illa autoritas Aresto telis, q in agente imateriali idem sit intellectus z quod intelligitur, illud habet intelligi in omnino imateriali, cuiusmodi est deus, z nō aia.

opponendi et respondendi.

Ad sextū dōm q̄ cū dicitur Aresto. q̄ predicatum est in aliquo in quo
nō est subiectū. tunc ppō non est falsa. sicut alinus nō p̄t esse in aliquo in
quo est homo. nō aut sic est in p̄posito. Ad septimū dōm q̄ duplex est
coadequatio. scz intentionalis et realis. vñ est q̄ nulla res p̄t adequari
aīe realiter. p̄t tñ bñ intentionali. scz vt sic aīa dicat sicut est in re. Ad
octauū dicendum q̄ cū dicitur omne dictū a respōdente est verū vl falsum. s̄
est intelligendū fm ppōem et diuisionem. et si diuisa sit falsa est. tūc ē sen
sus. oē dictū a rīdente est falsum. vl oē tē est verū et vtrāq; ps est falsa
et si p̄posita tūc est vera. et est sensus oē qd dictū est a rīdente est verū
vl falsum. ita q̄ fiat distinctio inter terminos et nō inter p̄positōes. Ad
nonū dōm q̄ cum dicitur sequitur illud quod a rīdente dictū est verum
vl falsum. q̄ illud qd a rīdente dicitur est falsum. ad illud diuictum sequit
altera ps indeterminare. nō tamē determinate verum p se vl falsum p
se. sed quod supponit obiectio.

Arca secundum principi

pale sic pceditur et ostendit q̄ nulla orō (quam distinguat rī
dens) sit distinguenda. et hoc sic. Omne qd cōparat ad aliqd mediū ali
ud pparat ad illud fm possibilitate mediū. sed orō pparat ad factū medi
um intellectū. et intellectus ē simplex et indiuisibilis. q̄ nulla orō est distin
guenda. Secūdo sic. oēm orōem distinguendā et oēm nō distinguendā
s̄t opposita. verū et falsum sunt opposita. s̄ in p̄his oppositis. tener p̄na
in seipso. vt habet in scdo thopicoz. et oēm orōem distinguendā est falsū
q̄ nullam distinguendā est verū. Tercio sic. Aresto in secūdo postero
rū dicit q̄ illud quod factum est indiuisibile est. Tunc arguitur sic. Omne
quod factum est indiuisibile est. sed omnis oratio dicta a respondē
te est facta. q̄ oīs orō ē indiuisibilis. s̄ oē indiuisibile est indistinguibile. q̄
re oīs orō est indistinguibilis. Quarto sic. dicit Aresto. in scdo p̄orū. si
maior fuerit p̄m p̄a et p̄m falsa. et minor in toto vera sed cōclusio p̄a
Tūc sic arguo. nulla orō est distinguenda q̄ est p̄m vera et p̄m nō. sed
omīs p̄pō dicta a rīdente est orō. q̄ nulla orō dicta a rīdente est distin
guenda. Quinto sic. omne receptū in recipiente est p naturā recipientis
et nō p naturā rei recepte. vt vult p̄m̄ator sup libz de causis. cū q̄ spe
cies cuiuslibet rei fcat p vocē sic recepta in aīa. et recipiēt in ipsa aīa per
naturā aīe. aīa aut est oīno indiuisibilis. q̄ et spēs recepta in ipsa erit hū
iusmodi. sed voces sunt signa ipsarū sp̄erū que sunt in aīa. q̄ voces
nō fcat bunt nisi res simplices et indiuisibiles. ex quo sequit q̄ nulla vox
sit distinguenda. Sexto sic. omne immobile est indiuisibile. s̄ omīs orō
est immobilis. ergo oīs oratio est indiuisibilis. sed nullum tale est distin
guibile. ergo nulla oratio est distinguenda. Septimo sic. sicut rectum et
curuum sunt sub distinctōe p̄prie passionis linee. sic verū et falsum s̄t p̄
p̄prie passionis orōis. sicut ergo oīs linea est recta vel curua et nō est aliq̄
qd mediū inter ipsa. sic oīs ppō est vera vel falsa. et nō erit aliqua distin
guenda. Octauo sic. vox est signū rei. sed signū et signatū sunt relati
ua. et si vnū relatiue oppositorū nō dicitur multipliciter nec reliquum vt h̄as

Tractatus de modo

tenetur in pmo thopicoz. ergo cũ vox nō dicatur multipl. sed vna. sic er-
go nec significatio dicitur multipl. sed erit vna. Non sic. vñ mēbruz
tue distinctōis est reliquū. ergo nulla distinctio est bona. Q. vñ mē-
brū tue distinctōis sit reliquū. pbatur pmo. qñcūq; distinctio a sit vñ
mēbrū tue distinctōis b reliquū mēbrum. Sic a distinctū est. z non
distinctū non est a. sed nō distinctū nō z esse distinctū equipollēt. g. omē
distinctū est a. sed b est. est distinctū. g. b est a. sed a est mēbrū tue distin-
ctōis. g. erit reliquū. ergo tua distinctio nulla

Primum argumentū dicendum est

q. quis intellectus sit simplex z indiuisibilis. z nō possit sit z sepl. plura
signata apphendere. sicut pbatur argumentū. p. tñ successiue. ita q. pmo
vñ z postea reliquū in in diuersis rpbz. Ad scdm q. pñā nō tenet in
seipso. s. in pñis vñformiter sūptis. s. in obiectōe est defectus ex eo q. ex
vna pte accipiunt pñā incōpleta. s. verū z falsū. z ex alia pte cōpleta. vt
oem pñem esse verā. nullā pñem esse verā. z iō nen vñ. Ad terciū. q.
cū dicitur Aresto. in libro thopicoz. q. illud qd est factū ē indiuisibile nō ap-
pellatur ibi factū res facta. s. appellatur ibi factū vltimū instās fieri rei. si
ue rpbz in q. res est facta. z ita cōiter tenet ibi factū. Ad qrtū. q. illa re-
gula (sicut sepe dicitur est) intelligēda est qñ extremitates nō sūt sibi inui-
ce differētes. Ad qntū. q. cū dicitur. omē receptū est in recipiēte. illa pñō est
intelligēda qñ aliqd recipit in aliq. p. modū receptōis real. sic nō est in p.
posito. Vel aliqd recipit vt forma in materia. nec sile est hic in pposito.
vt pz inueniri. Ad sextū dōm. q. oīō p. habere duplicē pparōem. vñā
in se. z sic est immobilis loquēdo de motu veritatis in falsitate. Aliā pōt
habere pparōem in pparōe ad intellectū. z aliqñ ponit Aresto. oīōnem
mouere intellectū vno mō z aliqñ alio mō. z sic oīō potest esse immobilis

Ad septimū dōm sicut qdam dicit q. distinctio est mediū inter verū
et falsum. z fm illos dōm est q. nō est simile de vero z falso. z de recto z
curuo. q. rectū z curuū sunt passiones mathematicę. verū aut z falsum
sunt passiones rōis. sed ad plura se extendit rō qñ natura. Vel aliter di-
cendū z forte melius. q. sicut oīs linea aut est recta aut curua. z ita nō
est aliqd mediū. Sed oīs pñō est vera vel falsa. vñ quis pñō sit disti-
guenda. non tñ est pñm vera z pñm falsa. sed vno modo vera z alio mō
est falsa. Ad octauū dicendum. q. signū z signatū possunt dupl. consi-
derari. aut fm id quod sunt. z sic non sunt relatiua. z sic non potest vñ
signū rōe vñius representare plura. Alio modo in rōe signi z in rōe signa-
ti. z sic sunt relatiua. z sic nō potest vñ signū rōe vñius representare plura
signata. Ad nonū dōm. q. a est distinctū. ergo nō distinctū est nō a. h.
sumūtur negatōes infinitates. z dicitur postea. non distinctū nō z esse dis-
tinctū equipollēt. hic sumūtur negatōes negantes. quia negatōes
infinitantes nō faciūt equipollētiā. z sic equiuocatur ibi negatio. De
illud est attendendū in istis pñis. si in vna pñā accipiunt negatōes z in
alia infinitantes. qñ hoc fit deficit sp. argumentum.

Arca terciūz principia

opponēdi et respondendi

le duo sunt facienda. q. si rñdens affiguerit aliquā fallam in aliq argu-
mēto pmo est oñdere q. ibi nō sit falla. Scdo. quācūq. rñsiones dederit
in generali debz pbare ipaz. Circa pñm sic pcedit z ostēditur pmo q.
falla equocatōis nō possit esse. Primo arguo sic. agens ē vnuz z mares-
ria vna. q. forma inducta in materia d. esse vna. s. aia imponēs voces ē
vna ad scandū. z ipa vox (q. est materia) est vna. q. scatio cuiuslibet (q. ē
forma eius) erit vna. Scdo sic. sola vniuoca sunt pparabilia vt vult
Arist. in vii. libro phisicor. s. oēs dōes sunt pparabiles. q. oēs dōes s. s.
vniuocē. sed q. de dictōnibus (q. vident esse equoce) possit dicere q. illa
dictio canis pta significat q. illa demonstrata alia. Ter. io sic. nullū eq.
uocū est in genere pdicamētali. ergo nullū nomē est equiuocū. sed q. om-
ne illud qd est in pdicamēto est genus vel spēs vel indiuiduū. sed nullū
istoz est equiuocū. Sinor pz. q. omē qd fcat subam aut qlitatem aut
ad aliqd rñs fcat rē al cui? pdicamēti. s. oē fcatū incōplexoz est hñmōt
vt pz in pdicamētis. q. fcatū incōplexoz fcat rē al cui? pdicamēti. For-
re dicet q. nō oēs dōes fcat subam aut qlitātē aut q. titatē z rñs. s. s. s.
lū nomē vniuocū. z sic nō equocū. Oñtra hoc sic arguit. q. nōcūq. due dic-
tōes diuidūt aliqd cōcēcc est mēbra vni? diuisionis apphēdere mem-
bra alteri? ita vt qdā pñeaf sub vna diuisione pñeaf sub altera. sed
ens diuidit p vñū z multa. diuiditur q. p subaz z accñs. q. quicqd ē vñū
et multa est suba vel accñs. cū q. si ois suba sit vñū z multa ois dō fca-
bit subaz vñū aliqd accñs. Quarto sic. q. si nomē cōc sit in gñe etiā sit
in gñe ipm diuideria. s. nomē cōiter se hñs ad oē nomē fcas vñū z ad
oē nomē fcas multa est in gñe. Probatio minoris. q. oē qd diffinitur ē in
gñe. s. nomē cōiter se hñs ad nomē fcas vñū z multa diffinitur. vt pz
in li. pñer. vbi diffinitur nomē cōiter se hñs ad oē nomē sicut ibide pōt
patere. q. oē nomē erit in gñe. Quinro sic. vox est in tertia spē qlitātē
q. ois vox quūq. fuerit est sensibil? pñio sensu. auditu. sed q. gen? pñ
dicatur de sua spē. z vox est genus homis cadēs in diffinitōnem suam.
vt patet in pmo per hermēas

¶ Ad pñm dōm. q. agēs nō est oīno vñū. q. cum aia imponit vñū
cem ad scandū rē vñā informatur vna spē rei. z cū imponit ad scandū
aliā rē informatur aliā spē rei. z ita nō est oīno vñū vel vno mō se hñs
¶ Vel aliter pōt dici. q. illa pñō agens est vñū zc. est intelligenda de agēs
te naturali z nō rōis vel volūtatis. cuiusmodi est aia qñ anponit vñū
ces ad scandū. Ad scdm. q. regula Arist. est intelligēda qñ aliqua
ppantur in ipō equoco. pñi grā albū d. equoco de corpe z colore. vñde
vult Arist. dicere q. corpus nō pñi albi qñ sit color. pñt rñ habere
ppatōem aia qñ in ipō equoco. vt corpe est magis ppositū qñ sit color
¶ Ad tertiū dōz sic dictū est in opponēdo. q. ad argumētū pñ solutōem
factā dōm q. ille due diuisiones nō s. entis eo dē mō se hñtis. q. illa di-
uisio entū aliqd suba aliud accñs est entis special? subij?ibil? z pdicabil?
Sed alia diuisio. entū aliud vñū aliud mltā ē entis in cōi. z ita qñtis ei?
de nō rñ eodē mō. Ad qrtū. q. in qrtū est vox est in gñe fm q. se hñz ad
vñū gñaliore z specialiore. z sic ois vox ē spēs vñū indiuiduū. reliq. rō s. s. z
sic cludit argumēta. vox in qrtū pñat ad sua pñā diuersa nō ē i gñe vñū

Tractatus de modo

Quantez non sit fallacia amphibologie probatur primo quia amphibologia idem est qđ sermo dubius. sed nullus sermo p̄t eē dubius. § 1.º. Probatio minoris. sicut vult Plato. sermo adinfectus est vt p̄sto sint mutue volūtaris indicia. sed nulla cā p̄t carere suo fine ad quē ordinatur cū cā finalis sit necāria cuiuslibet rei. § nullus p̄mo est ita dubius qñ p̄sto maneā volūtaris indicia p̄ hoc sequit̄ q nūq̄ homo p̄ sermone decipitur. § non erit aliqua fallacia amphibologie. Secūdo sic. vult Aresto. in secdo de aia. sen us nō decipitur circa p̄p̄iū obiectum sed sermo est obiectū auditus. § aud. tus nūq̄ decipit̄ circa sermones. sz cōis orō est sermo. ergo nulla orō decipit hōiem q̄re nō erit fallacia amphibologie Tercio sic. sicut vult Aresto. in p̄mo elenchoz. cūz p̄p̄t istam diffinitōem quā dabant aliqui de orōe. qđ qđdem p̄per diffinitōz ad nullū quendam intellectū. z hec p̄ talem rōnem eadem rō p̄t diffinī qui ad intellectū. ergo distinctio nulla. Silt ex p̄e ista oratio amphibologica potest fcare hoc vel illud. ergo distinctio nulla.

Ad p̄mum dicendū vno modo qđ dicit Plato q ad hoc inuēti sunt sermones vt p̄sto sint mutue volūtaris indicia. **D**ōz q iste est finis generalis ipius sermonis in cōi. non tñ oportet q ist finis ipius sermonis particularis. sed potius deceptio aliqua. Vel p̄t dici q iudicare indicia volūtaris est finis sermonis amphibologie. z etiam alterius. qm cūz intendit aliquis aliū decipere p̄ sermone. tūc p̄ponit orōem amphibologicam vel aliam. tamen propter hoc nō sequit̄ q nō sit fallacia Ad secundū dōm q sensus p̄icularis nō decipitur circa p̄p̄iū obiectū. vñs de auditus semp iudicat vocem esse vocem. sensus tñ cōis bene decipit̄ indicando de singulari qđ p̄ vocem fcat. z est sensus cōis ille qui iudicat de sp̄ibus receptis a sensibus p̄icularibus Ad terciū dōm q nō est sile de oratione distincta ad nomen z ad intellectū. z de oratione amphibologica. qz p̄ma distinctio puenit ex p̄e disputationis. secūda ex p̄e ipius orationis. z ideo non est simile.

Quantez non sit fallacia cōpositionis et diuisionis probatio p̄t esse eadem que fuit in amphibologia. Pōt est tamen spectari sic ostendit. **A**. hēl (qđ est p̄ncipiū soluēdi deceptōem) p̄t esse causa vñ p̄ncipiū deceptōis. sed cōpositio est p̄ncipiū soluēdi diuisionē. z diuisio ē p̄ncipiū soluēdi cōpōem. ergo neutra istarū erit p̄ncipiū deceptōis siue fallacia Secūdo sic. nullus decipit̄ in sua op̄atōe quā facit. qz in sua op̄atōe vritur rōne. sed anima est vrens ratione. ergo in sua operatione non decipitur. sed operatio anime est cōponere z diuidere. ergo nulla cōpositio z diuisio potest decipere ipam animam Tercio sic. scribitur in p̄mo perihermenias q nomina z verba transposita idem fcaunt. § orō cōposita z diuisa idem fcaunt. z si sic non erit fallacia.

Ad p̄mū dōm q cōpositio z diuisio vno mō sunt noia fallaciarū et sic vna nō soluit aliā nec ecōuerso. Alio mō sunt noia passionū siue p̄p̄ietatum ipius orōis. z hec cōpositio (vt est nomen p̄p̄ietatis) soluit diuisionē. z est fallacia z ecōuerso Ad secundū dicendū q aia potest dupliciter p̄siderari. Vno modo in se prout vrit̄ via rōis. z sic non decipit̄

opponēdi ⁊ rñdendi

in sua operatione. Alio modo fm q est mixta cum fantasia ⁊ imaginatiōe et sic potest decipi in sua operatione. Ad tertium dñm q quis noia et verba transposita idem significant. tamen diuersas sententiā generāt in orōne in sua transpōne ⁊ diuersum modū ꝑcandi acq̃rere ꝑ orō. tñ eandem ꝑcandem ipse dicens retinet. sicut patet exemplariter in hac orōne ⁊ simili. quicquid vivit semper est

¶ **Q**uare non sit fallacia accentus probatio Nihil (quod est cā discretiōis ⁊ certitudinis) ꝑt esse fallacia. sed accentus est cā discretiōis in orōne. vt vult precianus. ergo non erit fallacia Secūdo sic. quod se extendit vltra ꝑmunem resolutōem logicorū non debet esse fallacia apud logicū. sed ita est de accentu. qz accētus est in ꝑnūtiatiōe syllabarū. que est vltra ꝑmunem resolutōem logicorū. ergo accentus nō debet esse fallacia apud logicū. Tercio sic. ista sunt accidentia syllabe. scz accentus. aspiratio. ⁊ numerus. sed aliquid illoꝝ accidentiū nō ē fallacia apud logicū. ergo pari rōne nec accentus.

¶ **A**d primū dicendū q accentus dupliciter ꝑt ꝑsiderari. aut prout est distinguēs vnā dictiōem ab alia. ⁊ sic est cā discretiōis. aut fm q diuersas accentus latet sub vna voce. ⁊ sic est principium deceptionis Ad scdm dñm. q sicut est de colore (qui habz duplex subiectū. vnū scz in quo recipit vt suba. aliud in quo ꝑprehēditur vel dīnoscit. sicut superficies) sic est de accentu. habet em esse in syllaba tanq̃ in fundamēto suo in quo recipitur. et habet esse in orōne tanq̃ in illo in quo cognoscitur Ad tertium dicendū q hic accipitur accentus ꝑmunter ad spūm. numerus autē litterarū nō potest causare fallaciā ꝑpter hoc q non potuit esse vnū principium moriū deceptionis

¶ **Q**uare non sit fallacia figure dictionis probatio fm Alexandrum ꝑmentatorem super libz elenchorū. qz hec fallacia operat multiplex fantasticū. sed fantasticū est illud qd apparet esse ⁊ nō est. ergo fantasticum multiplex non est Secūdo sic. scribit in libro elenchorū q omnes fallacie in dictione peccant in eo qd est duplex. sed fallacia figure dictionis non est duplex. ergo fallacia figure dictionis nō est fallacia in dictione. Sinor patet. qz omnis duplicitas est in oratione vel in dictione. sed omnis duplicitas eadem facit equiuocationem. non eadem facit accētum. In orōne eadem facit amphibologā. non eadē facit ꝑpositiōem et diuisionē. quare nullo modo duplicitas erit fallacia dictionis Tercio sic. illud qd determinat rem ⁊ certificat ipsaz. ⁊ non est causa deceptionis ipsius. figura dictionis certificat distinctionem dictionis. ergo non erit causa deceptionis ipsius dictionis

¶ **A**d primū dñm q nō est multiplex fantasticū qd apparet ⁊ nō sit. scz dicit sic fantasticū. i. de vniuersali. eo q apparet in dictione vnus modus vere. ⁊ alius apparenter. Ad secūdum dicendū q in ista fallacia est multiplicitas in dictione. nō sicut in equiuocatione accentus. qz illuc plures regule assignant. sed in ista fallacia est vnus modus vere ⁊ alius apparenter Ad tertium dñm q determinatio dictionis nō facit fallaciā. sed diuersas modos ꝑcandi latens sub dictione. ⁊ argumētum nō valet

opponēdi et respondendi.

Quā autem non sit fallacia accidentis probatio. Fallacia accidentis puenit ex diuersa situatōe mediij. cū ergo in omni bono syllogismo est diuersitas mediij erit fallacia accidentis. hoc autem est falsum. ergo fallacia accidentis nō erit fallacia. Secūdo sic. fiat paralogismus accidentis sic. omnis aqua est naturalis. sed omne balneū est aqua. ergo omne balneū est naturale. **Q**uod istud argumentū sit bonū probo sic. quicūq; ex oppositis conclusionis et altera premissarū inferit oppositū alterius premissae. talis syllogismus est bonus. ut vult Aristoteles in libro priorū quasi p totū. sed iste syllogismus est bonū. ergo est bonus. Detur oppositum conclusionis. scilicet aliquod balneum est naturale. ergo aliquod balneum nō est aqua. hec est contradictoria minoris. quare ex opposito conclusionis et maioris inferitur oppositū minoris in quarto modo secūde figure. ergo predictus syllogismus fuit bonus. Et similiter poterit probari de qualibet fallacia accidentis. **T**ercio sic. quādo aliqua sunt eadem. quicquid est accidens vni etiā et alteri sed sicut habet in loco preallegato predicatum est idem cum suo subiecto ergo quicquid est i predicato etiā est in subiecto. ergo si hec est vera hō est aīal. ergo hec erit vera hō erit genus.

Ad primū dōm q duplex est diuersitas. quedā est mediij in comparatōe ad extrema. et talis reperit omni bono syllogismo. cū enī sic dico. homo est aīal. fortes est hō. ergo fortes est aīal. **P**stat q iste terminus hō aliter comparatur ad animal tanq; ad superius. et aliter ad fortem tanq; ad inferius. **A**lia est diuersitas in seipso prout iteratur in extremis. et talis est solum fallacia accidentis. ut p; intuenti. **A**d secūdū dicendū: q in illo argumento sūtiliter est fallacia accidentis sicut in primo. et illa est regula generalis q semp in tali syllogismo probante est accūs in probato. **A**d terciū dicendū. q cum dicit Aristoteles. quicūq; aliqua duo sunt eadez. quod accidens est vni etiā et alteri. hoc est intelligendum qn aliquid predicato accidit sū qd est idem cū subiecto.

Quā autem nō sit fallacia sū quid ad simpliciter probatio. Quādoquē aliqua duo sunt eadē numero ex vno sequit alterū. sed dicitur sū qd et simplr sunt eadē numero. cū se habeant necesse ad se iectū suū. ut albos dentes. ergo albū. quare sequit hō mortuus est. q hō est. **S**ecūdo sic. omne totū integrale sequit syas ptes. sed hō mortuū est totum integrale ad boiem. ergo sequit. est hō mortuus. ergo est hō. **T**ercio sic. q in qrtō thopicoz q ptingit aliquē hominē mortuū assumere aliā vitam sū cām quādam siue trāsmutatōem quādā. ergo hō mortuus nō habet aliā vitam q; prius. ergo est hō sicut prius. et si nō hz aliā vitam q; pus. sequit hō mortuus est. ergo hō est.

Ad primū dōm q nōn qditer accidens denoiat suū subiectū simpliciter. sed multa denoiat ipsum sū quid. sicut denoiatio siue accideps contrahens aut distrabens siue diminuens. **A**d scdm dōm. q hō mortuus est. qntum ad vocē solū est totū integrale. nō autē qntum ad pcatū. **A**d terciū cū dōm q in hoc argumento est fallacia psequētis. scilicet nō hz aliā vitam ergo hz eandē. procedit a negatiua ad affirmatiua. negatiua autē hz duas causas veritatis. aut qz nō habuit eandem quā pus habuit. aut quia nullā hz. hec autē. ergo hz eandē. nō habet nisi vnā causāz veritatis. quia

Tractatus de modo

Est fallacia figure dictionis. Un nota diligenter qñ pcedit a negatiua ad affirmatiua sep est fallacia psequentiis. Et nota q omnis negatiua habet plures causas veritatis

Q aut non sit fallacia fin ignorantia elenchi probatio qz elenchus non pñt ignorari. ergo nō erit fallacia fin ignorantia elenchi. Probatio. scribis in septimo metaphisice. a pmentat ore. q cognita qñtate sube sensibilis semel demonstrare est cām primā omnīū cognoscere sed pñt q tu cognoscis aliquā subam simplicem demonstratā. ergo tu cognoscis cām omnīū. ergo z elenchi non poteris esse ignarus. Secō sic. pñtaria non pñt simul esse in eodē. sed scia est in aīa tua. ergo ignorantia nō pñt esse ibidem. nō ergo poteris ignorare elenchum

Simū dñm q cognita cām omnīū nō sequitur pñter hoc q tu cognoscis oīa. qz tu nō cognoscis causas oīm immediatas. q causa est duplex. s. generalis z spēialis: argumētū aut pcedit de cā vñ z nō de pñma. Ad scōm dñ q pñtaria pñt esse in eodē fin genus. nō aut fin spēm siue numerū. vñ scia z ignorantia nō pñt simul esse in aīa respectu eiusdem

Q aut nō sit fallacia petitiōis principij probatio. quia si esset aliqua tñc sequeretur qz a bono syllogismo esset ista fallā. pñs est falsū qz iñs. Probat. qz in oī bono syllo pmissa pñbunt pñclusionē. s. in nulla fallacia pmissa faciūt hoc. sed sp sequit falsum. ergo zē. nō erit ergo aliq qua fallā petitiōis principij. Secō sic. diuersitas est cā impediens nēcā rīa illatōem. nō cū pñt seq vñū diuersum ex altero. vt hō ex alino. q pñt positū vnitas est cā illatōis bone pñe. s. si sit simplex z magis z mīus vt vult Aresto. iij. ethicor. q maxima vnitas siue idēpñtas est cā bone pñe z illatōis. z ita qñs pñclusio nō sit idē. tñ hoc nō impedit bonitatem argumēti. Tercio sic. opposita naturalit pñt fieri circa idē. qz oppositoz eadē est disciplina. cū q idē z diuersum sñt opposita. z nō habemus aliq ex petitiōe diuersa. q nec debemus habere ex petitiōe eiusdem

Ad pñmū dñ q duplicia sunt pñdicata. s. subalia z accñtalia. z ita ē q subalia insunt per pñs supiori z per posterius inferiori. accñtalia vero econtra. Un sciendū q si pñcedit in argumēto tali ex pñdicato a cēidē tali a supiori ad infrius est fallacia ista. sed ab inferiori ad superius ē bonū argumētū. Si aut pñcedit cū pñdicato substāiali aut econtra pñcedit ab vñ ad singulārē est bonū argumētū. aut econtra est ista fallacia.

Vel aliter pñt dici z tene. q pñs z posterius dicitur duobz modis. s. aut in via intellectiua aut i via sensitiua. z singulārē est pñs in via sensitiua qz vñ. ecōuerso aut est in via intellectiua. ergo si in via sensitiua pñte rur p vñ singulārē erit bonū argumētū. in via aut intellectiua erit malū. Si aut in via intellectiua pñterur singulārē p vñ erit bonū argumētum in via autem sensitiua nō. z ita vno mō est bonū argumētū. z alio mō nōn zē. Ad secūdū dñ. q idē oīno pñt inferre idē oīno. nō tñ pñbare pñt. et ita fallacia nō peccat pñra illatōem. sed pñra probatiōez. Ad terciū dñ q qñs opposita naturaliter pñt fieri circa idē. tñ frequenter vñum tñest determinate. Causa aut qre penes diuersum modū non sit ista fallacia penes idē est. qz idēpñtas est principij latētie. nō diuersitas. et ideo nō est fallacia diuersi sicut est eiusdem

Tractatus de modo

Quod autem non sit fallacia consequentis probatio. et accipitur exemplum tale. animal est. ergo homo est. sequitur si esset fallacia consequentis sequeretur econverso. homo est. ergo animal est. Sed probatio quod non sequitur est. quia premissa siue antecedens est causa consequentis. sed homo non est causa animalis. cum sit superius. et omnis causa debet esse prior suo effectui. ergo etc.

Secundo sic dicit Aristoteles. quinto topicorum: quod inest superiori inest inferiori. sed animal est superius ad hominem. ergo si animal currit homo currit. quare non erit fallacia consequentis. Tercio sic. species et genus sunt correlatiua. ut vult Porphyrius. sed posito vno correlatiuorum ponitur et reliquum. quare sequitur. animal est. ergo homo est. Quarto sic. omne posterius sequitur suum prius. sed scribitur in libro de anima: quod vniuersale est posterius et singulare prius. quare ad vltimum sequitur singulare. sed quod ergo animal est. ergo homo est.

Ad primum dicitur quod duplex est causa essendi et causa inferendi. homo enim non est causa animalis essendi. ut probat argumentum. est tamen causa inferendi. Ad secundum dicitur dicitur quod quando dicit Aristoteles. quod inest superiori inest inferiori. intelligitur quod inest superiori ut prius. illud autem est verum sed non generaliter. Ad tertium dicitur dicitur quod species in quantum species et genus in quantum genus sunt correlatiua. non tamen secundum id quod sunt. Ad quartum dicitur quod vltimum sit posterius in via nature quod singulare. non tamen in via rationis.

Quod autem non sit fallacia secundum non causam ut causam videtur. quia si esset aliqua fallacia tunc aliqua propositio videretur esse causa propositionis et non esset. Probatio. quia ex omni non causa sequitur conclusio. quia ex eodem sequitur idem. omnia sunt idem. ergo ex quolibet sequitur aliud. Probatio minoris. si agens est vnum. ergo materia et forma introducta erit vna. sed deus (qui est agens omnium) est vnus in materia prima vna numero in omnibus. ut vult Averroes. ergo omnia erunt simpliciter vnum et idem.

Secundo sic. vnum agens ad exemplar bene agit tamen in vnum. sed deus est agens bene agens vnum ad exemplar. ergo deus non est agens nisi tamen vnum.

Tercio sic. omnis consequentia est gratia alicuius habitudinis inter premissas et conclusionem. omnis autem habitudo est relatio. omnis autem relatio est inter diuersa. cum ergo non causa magis differat a causa quam causa ab effectu. cum ergo ex causa sequitur effectus. multo fortius ex non causa sequitur causa et ita non erit aliqua fallacia secundum non causam ut causam.

Ad primum dicitur dicitur quod quando agens est vnum in materia vna. forma erit vna. hoc est intelligendum de materia proxima. et non de materia prima. et materia proxima non est eadem in omnibus. et ita equiuocatur ibi materia.

Ad secundum dicendum quod duplex est exemplar. quoddam est quod est idem cum agente per essentiam. et de tali non intelligitur predicta propositio. Aliud est exemplar quod differt per essentiam ab agente. et de tali habet veritatem dicta propositio. Ad tertium est dicendum quod omnis consequentia est habitudo. et omnis habitudo est inter diuersa. hoc autem est intelligendum non ut inter diuersa sunt. sed quodammodo diuersa et quodammodo eadem. causa autem et non causa simpliciter sunt diuersa. et ita non valet argumentum.

opponēdi et respōdendi

Quā tē non sit fallacia sū plures interrogatiōes vt vnā
pbatio. qz ppositio nō est plures. s̄ non est aliq̄ interrogatio plures. Pro
batur. qz ens z vnū puerunt. s̄z omnis ppo est ens. s̄z omnis ppo erit vna
et etiā interrogatio. Secūdo sic. ens in cōi puerit cum ente vno in gene
re. ergo ens ppo que est ens in cōi erit eadē cum ppo vna in hoc gne. et
ita oī qz sicut omis ppo sit ens sic oīs ppo erit vna. Tercio sic. sicut se h̄z
ppo ad ppoem vnā. sic se habet h̄o ad hoīem vnū z ecōuerso. sed bene seq̄
tur h̄o est. s̄ vnus h̄o est. s̄ s̄it seq̄tur ppo est. ergo ppo vna est. Quar
to sic. scribitur in libro elenchor. qz eadē est diffinitio pponis z vni. pponis
ergo erit eadē ppo z ppo vna. sed omnis ppo est ppo. ergo zc.

Ad primū dōm. qz vnū p̄ esse sincathegreuma vel cathegreuma.
Si cathegreuma. sic ens z vnū idem sunt. sed si sincathegreuma nō. z hoc
secūdo mō importat quā dā discretiōem. quā addit supra ens. Ad s̄c
cundū dōm. qz s̄it est distinguendū de vno. Ad terciū dōm. qz nō est
simile. quia ex duobz hominibz non p̄ fieri vnus h̄o. sed ex pluribz pponi
bus bene p̄ componi vna ppo. z p̄terea non est simile. Ad q̄rtū dicē
dum. qz nō est eadē diffinitio pponis z vnus pponis. accipiēdo vnū
vt sit cathegreuma. non aut vt est sincathegreuma

Arca terciū principale

sic pceditur. z ostendit in generali qz nulla responsio sit bona q̄
cunqz sit data. z hoc sic sicut vult Aresto. in libro elenchor. vbi d̄r. Omis
respōsio aut sit p̄ interemprionē aut p̄ distinctiōem. Si detur p̄ distinctiō
nē. reprobata est p̄ artem pcedentē. pbando qz nulla oīd sit distinguēda.
Si p̄ interemprionē s̄it sicut in p̄ma p̄clusionē manifestū est siue ostensū
qz nulla ppo sit falsa. Secūdo sic. aliter p̄t distingui. sicut vult Aresto. in
libro elenchor. qz eadē est solutio vni. p̄alogismi sicut cuius s̄it fm eunz
dem locū. hoc est fm eandē fallam. s̄z nō p̄tingit soluere oēs p̄alogismos
p̄ tuam solutiōem. s̄ tua solutio nulla. Scribit in eodē loco. qz omnis solu
tio est mala. cui dantē oppositū p̄tingit soluere. s̄z dantē oppositū tue so
lutiōis. s̄z soluere. tua solutio nulla. Probatio minoris. qz solu
tio p̄ interemprionē z solutio p̄ distinctiōem sunt oppositē solutiōes. Vn si
tu soluas p̄ distinctiōem p̄tingit soluere p̄ distinctiōem. z ecōuerso si tu sol
uas p̄ vnā fallam. p̄ aliam p̄tingit soluere. quare dantē oppositū tue so
lutiōis p̄tingit soluere. Tercio sic. vt vult Aresto. in eodē libro. qz om
nis bona solutio est manifestatio falsi syllogismi. z p̄pter qd est falsus. sed
tua solutio nō est h̄mōi. ergo est nulla. Probatio minoris. qz p̄pter qd est
conditio entis. sed falsum nō est ens. ergo nō habet p̄pter quid

Ad primū dōm est. qz duplex est solutio. s̄z generalis z specialis. mō
eadē est solutio generalis sed nō specialis. Ad scdū dōm est. qz quā
dō dicit Aresto. qz omnis solutio est mala. cuius dantem oppositū contin
git soluere. intelligitur qz si detur oppositū ei negetur illa solutio. z detur
alia. sic aut non est in proposito. Ad terciū dōm est. qz duplex est fal
sum. s̄z p̄plexum z incōplexum. modo falsum incōplexum non est ens. s̄z
ben. falsum p̄plexum est ens

Tractatus de modo Estat mō ponere quas

dam cautelas. quas opponētes frēqnter secum debent habere in disputatione. Prima cautela est. si vis pbare aliquā pclusionē non debes statim ponere illud ex quo pclusio sequitur. vel debes ponere aliquod vel simile vñ. ut si velis pbare q istoz ptrarioz sit eadē disciplina. non debes accipere istam. ptrarioz est eadē disciplina. sed istam oppositoz est eadem. Secūda cautela est. q nō debes statim inferre pclusionem quā vis pbare. sed debes preponere premisas z subito pclusionē inferre. Sic em minus sibi cauebit respōdens. z citius sibi pcludetur. z quasi stupefactus tacebit nesciens vnde sequitur conclusio. eo q non pviderit. Tercia cautela est. q nō debes continue pferre pponēs premisas p quas vis probare aliquā pclusionē. sed debes pmiscere cum pmis alias pponēs nō hil facientes ad ppositum. tunc em libentius rñs concedet eas. qz nō credit q valeant ad pclusionem pncipalem. quibz pcessis inferatur pclusio.

Quarta cautela est. q qñ tu pponis ad pbandū pclusionē aliquā. tūc debes dicere q ille non sunt ad cōclusionē quam tu intendis. sed sunt ad aliam pclusionē. sic em respōdens concedet ipsas. Quinta cautela est q qñ opponens vult accipere aliquā pponē vniuersalē falsam ut in pluribus puta. tunc sibi debet instare in aliquo singulari. dicendo ista vñs pponē habet instantiā in hoc. Sic em rñs credet opponētē esse fidelem. z concedet illam vniuersalē in alijs. z sequitur sibi ex pluribus circa pclusionem.

Sexta cautela est. qñ opponens nō habet circa pponē pbationē aliquā cuius pponēs quā vult pbare. debet dicere q puerū est ita dici a sapientibus z pluribus. tunc em dubitat respōdentes negare tales pponēs. nisi ita sint q habeāt certam instantiā. Septima cautela ē. q si rñs fuerit valde subtilis. tunc opponens nō debet nimis pbare. nā tales proterui respōdentes magis resistunt pbantibus. Octaua cautela est. q opponens nō debet pponere pclusionē quā vult pbare. sed añs eius. nā talia citius concedunt respōdentes. cum nō caueant sibi quid sit antecedēs ad ppositū.

Nona cautela est. q illud qd magis intencū est debet preponi primo. quādo respōdens est grauis z rudis. et quod minus est intencū debet vltimo preponi. nam graues admittūt prima z ptraducunt vltima. Sicut contra subriles ecōtrario faciendū est. subriles aut magis obstant pmis q vltimis. Decima cautela est longitudo orationū. hoc est facere longa argumenta cum psequentijs vel aliter. sic em ptribati respōdentes non poterunt verum cognoscere. Undecima cautela est. q opponens debet respondentē pmendare. sic em respōdens magnā habebit cōfidentiam de opponente. z concedet ei opposita. z hoc est intelligendū quādo respōdens non fuerit pfectus. Vltima cautela est. q cum opponēs nō poterit habere viam pcludendi respondentē. debet accipere terminos tales. sicut de geometria z arismetica. quos nō intelligit respōdens. z cum talibus ducit respondentē ad pclusionem. Et si in omnibus modis respondentē sciat seipm inuare. dicatur ei q nesciat. Et si sciat dicatur ei q non bene repetat. Sic em multum impeditur rñs.

opponēdi et respōdendi

Iuxta artem respōdendi duo sunt facienda. Prīmū est vt sciatur modus rīdendi in generali et sophistice. Scđm ē vt sciatur modus rīdendi fm veritatē fm q̄ possibile est

Circa primū sic procedit.

et ostendit q̄ quādo respōdens debet respōdere ad argumentū opponētis. dicat respōdens opponēti. quo genere disputatiōis disputas mecū. non doctrinali. quia doctrinalis disputatio est que ex p̄p̄is p̄ncipijs discipline est. et ex his (que nō vident respōdenti) syllogizat. Sed tu nō syllogizas. p̄p̄is p̄ncipijs alicuius discipline. ymmo ex his que vident respōdenti. q̄ mibi qui sum respōdens. quare nō disputas mecū doctrinaliter. Item non disputas mecū dyalectice. q̄ vt vult Aresto. viij. thoz. p̄tra p̄p̄onem tuam in pluribz non est dare instantiā. sed p̄tra omnes p̄p̄ones (quas tu dicis) contingit me dare instantiā in pluribus. cū non aliqua p̄positio sit p̄tra quā non cōtingit dare instantiā in pluribz. ergo p̄p̄ones (quas tu arguis) non sunt dyalectice quare etiā tua disputatio non est dyalectica. Ad idem. disputatio dyalectica debet arguere ad vtrāqz p̄tem p̄dictionis. sed non potes arguere ad vtrāqz p̄tem cōtradictionis. ergo tu non disputas dyalectice. Probatio minoris. q̄ argumentū est ratio rei dubie faciens fidem. sed nō potes facere fidem de vtrāqz parte p̄tradictionis. cum de vtrāqz parte habere fidem sit impossibile. ergo non potes facere argumentū ad vtrāqz p̄tem p̄tradictionis.

Item tu non disputas mecū temprauiue. cum in disputatiōe temprauiua arguatur ex illis que vident respōdenti. sed illa ex quibz arguis nō videntur qui sum respōdens. ergo non disputas mecū temprauiue.

Item non disputas mecū sophistice. quia sophistica disputatio est quā aliquis syllogizat illa que videntur probabilia. non aut sunt. Sed illa ex quibz tu syllogizas vident mibi probabilia. et etiā sunt. ergo tua disputatio non est sophistica. Ad idem. disputatio sophistica est p̄pter vanā gloriā. vt habetur in libro elenchoz. sed tua disputatio non est propter vanā gloriā. ergo nō est sophistica. Probatio minoris. quia vt vult Aresto. gloria est que nullo p̄sentiente non festinaret in esse. sed tuū argumentum nullo p̄sentiente iam festinat ad esse. cum sit dcm et amplius dici non potest. ergo per tuum argumentū non potest consequi gloriā. quare tua disputatio non est sophistica. Quādo ergo respōdens euadere vult sophisticas argumentatiōes opponētis querat in p̄ncipio ab ipso opponente quo genere disputatiōis velit secū disputare. et quocūqz modo dicat. querat rīs euadere fm dictam viam.

Ecūdus modus respō

dendi sophistice est vt respōdens querat ab opponēte qua specie argumentatiōis velit secum disputare. Et si dicat syllogistice. dicat ei q̄ syllogismus non valet. q̄ in omni bono syllogismo debet poni p̄les p̄p̄os. sed dēs p̄p̄ones q̄ sunt in tuo syllogismo nō sunt p̄les p̄ hāc regulā

Tractatus de modo

Terminus communis supponens verbo de p[er]tinet supponit pro presentib[us]. vt
omnis h[om]o est aial. i. omnis h[om]o actu existens est aial. z hec est plures. cui
sint hic plures p[ro]p[ri]es. quare talis p[ro]p[ri]a posita in syllogismo tuo erit p[ro]p[ri]es

Ad idem. syllogism[us] tuus n[on] valet. cum sit ibi fall[aci]a equocatiois. Et
q[uod] sic p[ro]bat[ur] q[uod] omne nom[en] est equocu[m]. q[uod] omne q[uod] fecit h[um]an[um] rei et
ipsam rem est equocu[m]. sed omne nom[en] est h[um]an[um]. cum p[ri]mo nom[en] fecit sibi
dine rei que est in aia. z postea ipsam rem. vt vult Aresto. in libro p[ri]m[us].
quare omne nom[en] est equocu[m]. z sic omnes termi positi in tuo syllogismo
essent equoci. z ita tuus syllogism[us] n[on] valet. Ad idem. dicat q[uod] in tuo
syllogismo est fall[aci]a a[pp]robolog[ica]. q[uod] multa fecit z ita n[on] valet. Ad idem
dicat q[uod] in tuo syllogismo est fall[aci]a figure de[co]ntis. q[uod] variat sup[er]fluous
in sup[er]fluous simplic[em]. z e[co]uerso fit. vt omne aial est suba. ois h[om]o est aial.
ergo zc. In p[ri]ma p[ro]p[ri]e aial habet sup[er]fluous p[ro]p[ri]a z p[ro]p[ri]a material[em]
et in s[e]c[un]da habet sup[er]fluous simplic[em]. quare p[er] q[uod] vna sup[er]fluous variat in aliam

Ad idem. dicat q[uod] in tuo argum[en]to est fall[aci]a acc[us]tis ex variatioe me[tho]di.
dij. Sic eni[m] dic[en]do omnis h[om]o est aial. iste termin[us] homo p[ro]p[ri]a ibi ad su
periora z ad inferiora. q[uod] ibi est diuersa p[ro]p[ri]a medij ad extrema. z sic e[st]
ibi fall[aci]a acc[us]tis. Ad idem. dicat q[uod] ibi est fall[aci]a p[er]itiois principij. quia
maior semp[er] est v[er]is respectu p[ro]p[ri]onis. z scimus p[er] Aresto. in octauo thop[er]i
coz. q[uod] semp[er] p[er]iculare p[er]itur in v[er]is. Si vero dicas. q[uod] ibi est enthimema
dicatur q[uod] illud argum[en]tu[m] p[ri]mo reducit in syllogismu[m]. z syllogism[us] n[on]
valet vt p[ro]p[ri]a p[ro]batum est. Item si faciat oppon[en]s inductioem dicat ei q[uod]
non valet. q[uod] in omni bona p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a debet p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a. Sed vt
scribitur p[er] Arestotele[m] in libro posterior[um]. q[uod] qui cognoscit singulare n[on] co
gnoscit v[er]e actu vel in p[ro]p[ri]a. q[uod] cum inductioe non sit ita non erit p[ro]p[ri]a
tio bona. Si vero fiat exemplū est inductio. z inductio non valet vt p[ro]p[ri]a
p[ri]mo posterior[um]. q[uod] exemplū est inductio. z inductio non valet vt p[ro]p[ri]a
est. quare nec exemplū. Et etiā. quia ex vno nihil sequitur. O[mn]ia quia sin
gularia sunt incerta. z non faciunt noticiā vt vult Plato. et exemplū est
p[ro]p[ri]a ab vno p[ro]p[ri]a siue singulari ad aliud p[ro]p[ri]a siue singulari.
Sic ergo aliq[ui]s euadet sophistica argum[en]ta. Item sciendū q[uod] n[on] debet
dicere oppon[en]ti postq[uam] fecerit argum[en]tu[m]. q[uod] reducat z p[ro]p[ri]a ali
quā sp[eci]em argum[en]tatiois. z hoc q[uod] oppon[en]s facit p[ro]p[ri]a argum[en]tu[m]
tunc eni[m] oppon[en]s erit p[ro]p[ri]a si nesciat facere formā

Ertius modus respon

dendi est. vt n[on] debeat quas dā cautelas p[er] quas possit resiste
re oppon[en]ti t[em]p[or]e disputatiois postq[uam] fecerit argum[en]ta. Prima caute
la est. q[uod] dicat n[on] oppon[en]ti q[uod] p[er]t[ine]t quācu[m]q[ue] p[ro]p[ri]a accipiat. ne dimit
tat transire p[ro]p[ri]a donec deueniat ad certam p[ro]p[ri]a vel p[ro]p[ri]a v[er]i
per auctoritatē. Vel si allegat textū. adhuc vt magis impediatur dicatur
ei vt demonstrat textū. z si demonstrauerit textū. z n[on] poterit aliter eua
dere. dicatur q[uod] textus ponit causa exempli. z dicit Aresto. in priorib[us] q[uod] ex
empla ponimus n[on] vt ita sunt. sed vt sentiant addiscentes. Vel dicatur
q[uod] ille textus non est s[ecundu]m opinionem ap[er]iam. sed s[ecundu]m opinionem aliorum.

opponēdi et respōdendi

et non dicat rñs q̄ ita dicat. sed dicat opponenti. proba q̄ hic nō sit exē
plū vel opinio alioz. q̄ sic opponētē p̄ingat idē. p̄bare. q̄ respōdenti
nō accadat inde aliq̄d incōueniens. Sed tunc rñs faciat digressiōē ad
alia. Probatis ergo omnibz p̄positiōibz assumptis p̄ textum certū. vel
per autoritatē. incipiat tunc rñs aliam viā inuenire. z dicat q̄ talis p̄pos
itio vel talis est distinguēda: eo q̄ termini ibi positi p̄nt materialit̄ vel
significatiue sumi. Si materialit̄ est sub hoc sensu. hec vox hō nō est aīal
Sic significatiue p̄a est. z patet sensus Et dicat tunc rñs. q̄ mea respō
sio sit possibilis videtur sic. q̄ dē Aresto. in libro elenchoz. hō est aīal. res
est. z nomē hoc est. hoc dēn potest sumi materialit̄ z significatiue. Et ita
patet potestas talis distinguēdis Item dicat q̄ hō est. z quod dicit tale no
men est equiuocū. ex eo q̄ potest significare hōiem verum z hōiem pictū.
Si verū. hec est vera homo est aīal. Si pictū. hec est falsa homo est aīal
sicut vult Boetius. cum opponens accipiat tales p̄pones dicatur q̄ non
sunt p̄mittende. Poterit etiā se rñs iuuare per tradita capla supius ad
p̄bandū q̄ omnis p̄pō est distinguēda Si autē rñs nullo istoz modoz po
terit se iuuare petendo p̄bationē. nec distinguēdē dicat. tunc rñs dicat q̄
premissis in se sunt vere. Sed dicatur. p̄clusio (que sequit̄ ex p̄missis) nō
videtur sequi. Si incipiat p̄bare p̄nam. tunc incipiat rñs euiliter p̄poni
accepte resistere. ponendo p̄bationē certam vel distinguendo vt dēn est
vel petendo p̄bationē p̄ne. z sic deducet opponētē in infinitū taliter q̄
nunq̄s deueniet ad p̄clusionem intentā. Item alius modus respōden
di est p̄tra opponētē puocando ipm ad iram. eo q̄ infideliter arguit. et
q̄ videtur esse stultus. vt dicendo q̄ argumentū non valet. ym̄pō est ridi
culosum z puerile z p̄munissimū z dignū despici. z non est dignū rep̄ci.
Ad idē. quicunq̄ bonum argumentū fecerit dicatur sibi q̄ fatuū sit. q̄
vt vult Aresto. in libro elenchoz q̄ q̄dam sunt argumenta que sunt dig
na despici. vt quādo deficit aliqua p̄positio que ad p̄clusionem est necē
saria. Quēdā vero sunt argumenta fatua. q̄n scz deficit aliqua p̄positio ad
p̄bationē maioris vel minoris. sed ita est in tuo argumento. quia deficit
aliqua p̄positio ad p̄bationē maioris vel minoris. ergo tuū argumentū
est fatuū. Item rñs dicat opponenti q̄n p̄bat aliquid. q̄m videtur. sic op̄
ponens credat q̄d dicit. Et q̄n credet taliter argumentū suū cō
pletum vātere. dicat rñs proba talē vel talē. Et si dicat opponens tu cō
cessisti. dicat rñs q̄ nō est verus ymmo dixi q̄m videtur. non tñ p̄pter hoc
concessi. ymmo p̄ter eam. rñs dicat opponenti q̄ p̄pones non sunt ad p̄po
situm. z p̄pter eas q̄ sint ad p̄positum.

Ad habendū solutionem veram sciendum est. sicut vult
Aresto. secūdo elenchoz. q̄ omnis recta solutio aut est p̄ interemptiōem
aut per distinguēdē. Si ergo rñs tene vult respōdere videat si aliqua p̄
positio allegata ab ipso opponētē sit falsa. neget ergo rñs vel potest dice
re ipsa esse falsam quicunq̄ fuerit. sicut vult Augustin⁹. q̄ omnes p̄batio
nes p̄ inherentiā in qua p̄batur h̄ vel hoc sunt falsę. p̄terit̄ de deo. oēs
autē alie predicatiōes sunt p̄ inherentiā. vt hoc inest huic. Vñ cum oēs p̄
batiōes tue dicat. memor hoc esse hoc. vt hō est aīal. falsę erunt oēs. Alio
mō p̄tingit videre p̄ distinguēdē assignando in argumēto aliquo aliquam

Tractatus de modo

tredecim fallaciis. quod cito pringit facere p artem supius datam. Nec
est dimittendū distinguere. quia in omni sensu sit vera. et in omni sensu sit
falsa. sicut vult Aresto. in libro elenchor. Qualiter aut respondendū sit
per distinctionem in sequenti capitulo de solutione sophismatum et eorum
distinctionibus plenius patebit.

Initaprima parte bu

ius tractatus de modo opponendi in generali. et etiam secunda de
arte rādendi. In ista tertia parte tractandū est de intellectu
distinctionū circa sophismata accitium. et de ipsorum solutionibus. eaqz in
no labore et diligenti animo diuersarum rationū magistris parisijs et in an
glia studentibus memorie commendauim⁹ in ista pre scripta. que nullatenus
omitemus In pma ergo pre istius tractatus sic est pcedendū. quedā de
signis sunt agenda Secūdo specialiter de quolibet signo et distinctionibus
accitibus circa ipm ordinem. de quo est tractandū Partū vero orōnis
quedā sunt declinabiles qdam indeclinabiles Declinabiliū quedā sunt
cathegremata. qdam vero sincathegremata Ocathegremata sunt q
significāt res finitas et in seipsis terminatas. vt omnia que significāt re
alicius predicamenti. vt hō aīal et. Cathegremata et significatiua idē
sunt. Sincathegremata sunt q non scāt in seipsis aliqd determinatū et
finitū. sed scāt dispōnes vel circūstantias Et dicunt sincathegremata
a sin qd est con. et cathegrema significatiua. qsi significatiua. Sincathe
gremata aut declinabiliū alia nōalia alia sunt pbalia. Nominalia sunt
vt signa vltia et picularia tam affirmatiua q negatiua Verbalia sunt vt
incipit et desinit. De pmunibus pmo dcm est. omne signū aut est vlt aut p
ticulare Si vlt aut distribuit inter substantias aut qritates. aut inter al
qua loca aut inter aliqua rpa. Si inter substantias aut inter pres substanti
tie integres aut subiectiuas. et si hoc aut distribuit inter pla aut iter duo
rū. Si inter duo rū. aut est affirmatiua aut negatiua. si pmi sic ē vt erg
si scdm sic est neuter. Si inter pla q duo. aut est affirmatiua aut negatiua
affirmatiua vt qliter oīs. negatiua vt nullus nemo. Si inter qritates. aut
pnuas aut discretas. p vt qntumlibet. scdm vt qliter infinitū
ter localia aut affirmatiua vt vbi. aut negatiua vt nusqua. In ter. pmo
de verbo dcm est. et inter illa signa q primo distribuit. pmo de signis
affirmatiuis. et inter affirmatiua pmo de hoc signo omnis. Et sciendū
est q ly omnis pat est cathegrema vel sincathegrema diuersa scāt. fm
q cathegrema valet idem qd totum siue pfectū. Vñ videndū est pmo
quid significet. q omnis distributū idem est qd totus. Sed nos intēdi
mus de eo fm q est sincathegrema. Vñ videndū est pmo qd significet
et postea quantū pat. et habear in finone. Sciendū est ergo. q h signū
omnis et omne signū vlt est distributū. distributū em est qd a duob⁹ aut
a pluribus ad singulos batear relatiōem. vel ad ples p pares terminos vt
numeros distribuim⁹. s. vt erg et neuter. aut amplior. vt oīs et quilibet
ad plures p pares terminos vel numeros distribuim⁹. vt bini gemini sin
guli trini et silia. Item significatio eius (quod est omnis) potest sic pate

opponēdi et respōdendi

re. Vici de omni est quando nihil est sumere sub subiecto de quo non dicatur quelibet pars predicati. Sic patet eius significatōem significare subiecti diuisionē respectu predicati. Circa illud signū omnis duo sunt faciēda. Prīmū est de distinctionibz accētium circa hoc signū omnis. Secundū est de ipsis sophis matibz factis iuxta hoc signū omnis. Circa prīmū quinqz sunt disputāda. Prīmū vtrū omnis possit addi predicato. Secundū vtrum debeat teneri collectivē vel distributivē. Tercium vtrū possit distribuere terminū generaliter pro ptribz, ppinquis vel remotis. Quartum vtrum potest distribuere terminū habentē nisi vnicū suppositū pro partibz potentialibz vel actualibz. Quintū vtrum omnis possit addi termino hactenē nisi vnicū suppositū.

Circa primū principale

sic pceditur et ostendit. q. hoc signū omnis possit addi predicato. et hoc tali rōne. Ois multiplicatio est a pre forme. cum q. hoc signū omnis importat multiplicatōem de se maxime p. vtrū cū eo a quo est ois multiplicatio. sed ois multiplicatio est a pre forme. et predicatū est a pre forme et nō subiectū. q. subiectū est materiale vt vult Porphyrius. ergo maxime poterit addi predicato et nō subiecto. Scdo sic. nō est nisi duplex forma vna q. est altera p. suppositū. et altera que est p. totū suppositū. et loquor de forma substantiali ipsi rei. cum q. predicatū nō stat p. aliq. istar formarū qm ei possit addi signū. cum solus dicatur maior inter alias. q. predicatū nō possit addi. sed ex eo q. predicatū est loco forme. et forma est indiuisibilis. Q. autē predicatū non est loco forme (que est altera p. suppositū) patet. q. tunc est idem esset dicere hō est animal. et homo est aia. Nec loco forme q. est p. sequens totū suppositū. p. batio. q. tunc idē esset dicere hō est animal. et hō est animalitas. qd. falsum est. Patet q. nullum est impedimentū a parte predicati qm ei addatur signū. Tercio sic. opposita naturalit. hñc fieri circa idem. sed ois et nullus sunt opposita. et nullus p. addi predicato ergo et ois. Item cuiuslibet termino cōi stanti p. suppositis p. addi signū vlt. sed p. hoc terminus cōi stans p. suppositis. q. rē. q. signum vlt. est dispositio termini cōi in p. patione ad supposita. Vno sic p. bat. quia sic vult Aristot. in vltima p. sideratōe terey thopieoz. Quarto sic. ad cōsiderandū vtrum aliqd. predicatū insit alicui subiecto p. siderandū est ad ea q. p. tinent sub predicato. q. si nō est subiectū aliqd. suppositū. manifestus est qm nō inest. vult q. Aristot. q. predicatū stat p. ipsis suppositis. q. se sibi p. addi signū. Quinto sic. hoc signū omnis nō est nisi dispositio termini cōi. quāto ergo magis obtinet rōem cōi tāto magis sibi p. addi signū sed predicatū magis obtinet rōem cōi q. subiectū. cum nihil p. dicet nisi cōe inq. nū. p. mōi. sed singulare tñ subiectū. ergo signū magis addet predicato q. subiecto. Sexto sic. cuiuslibet accētis p. prietas orta ex p. ncipijs alijs cuius sube veriori mō vñt ei ex cui? p. ncipijs oritur. q. ei ex cui? p. ncipijs nō oritur. vt p. de se. sed diuisio hui? signi ois est accētialis. p. prietas ex p. ncipijs alicui? subiecti orta. q. vñt ei magis ex cui? p. ncipijs oritur q. ei ex cui? p. ncipijs nō oritur. q. cum p. prietas ista est diuisio q. magis

Tractatus de modo

oritur a predicato q̄ a subiecto. cum p̄dicatum sit loco forme. z solum actus diuidit. vt vult Aresto. vij. metaph. sed forma z actus idem sunt. q̄ re (cum diuisio solum a p̄dicato oritur) magis additur signū. Seprio sic. si fortes est hō fortes est omnis hō. sed si non sequitur fortes est omnis hō. detur oppositū fortes nō est omnis hō. sed sequitur fortes nō est omnis hō. ergo nec fortes est fortes. nec plato nec cicero. z c̄is: cum ex opposito āntis sequitur oppositū āntis. vt patet p se. Et sequitur vltimū. fortes nō est fortes nec plato. ergo nō est hō. z hec est opposita p̄mi āntis ergo prima p̄sequentia fuit bona

Ad istam questionē dicendū est. q̄ signū nō potest vniri cum p̄dicato. z hoc potest verificari autoritate Aresto. in p̄mo peribet. vbi dicit q̄ nulla affirmatio ē vera. in qua p̄dicatur vlt vlt̄ sumptū. hoc etiā dicit Aresto. in libro p̄ior caplo de inuentioe medij. Qm̄ nec credimus q̄ signū addatur p̄dicato. quod si addatur in vlt̄ erit. Et hoc p̄t verificari tribz de causis. q̄ nulla affirmatio sit vera in qua ponit signū vn̄ uersale ad p̄dicatum. quare nō potest addi signum Quaz quidē causaz. prima est ista. quia p̄dicatū ponitur loco forme. sed forma de se est indiuisibilis. ergo nō potest signum de necessitate diuidens ei addi. Secunda cā est. q̄ signū vlt̄ est dispositio termini p̄ p̄parationē ad inferiora. sed p̄dicatū non stat p̄ inferioribz sed p̄ superioribz z forma p̄munt. q̄d multo p̄liciter p̄t patere inuenti. Tercia causa. q̄ hoc signū omnis est dispositio termini vlt̄is non inq̄ntum vlt̄. sed inq̄ntū p̄mune. z ita p̄dicato nō potest addi signū. quia stat p̄ natura singulari

Ad primū dicendum est.

q̄ multiplicatio ēz duobz modis Vno mō multiplicatio ē idem q̄ cōitas et talis multiplicatio est a p̄dicato z a forma. Alio mō multiplicatio idē est q̄ diuisio. z talis est a signo. z in subiecto z nō in p̄dicato Ad secū dum. q̄ nec p̄dicatū predicat rōne forme que est altera p̄s p̄positi. nec rōne forme que est p̄ns ip̄m totum p̄positū. sed rōne forme que est cōitatis forme forme rōnis z nō nature. vñ argumentū insufficiēter p̄cedit. Tercium q̄ opposita nata sunt fieri circa idem. q̄n̄ alterum nō inest a natura. vt p̄t de caliditate ignis. z sic est in p̄posito. quare nō valet Ad q̄rtum. q̄ cōsideratio Aresto. intelligenda est in p̄pone finita. et hoc quādo ita est q̄ terminus habet sup̄pōem p̄sonalem. z ponit exemplū tale. Si temp⁹ mouetur cōsiderandū est si mouetur aliqua specie motus. q̄ si rēpus nō mouetur aliqua specie motus: q̄ tempus nō est motus. Vñ obiectio p̄cedit de p̄pone vlt̄. manifestū est q̄ non p̄cedit obiectio Ad q̄ntum. q̄ agens nō agit in omnē materiā. sed in materiā debito mō sibi p̄porcionatā. cū ergo hoc signū omnis sit instrumentū rōnis non agit in omnē res̄m̄nū. s̄z in terminū p̄mune cū debito mō ordinatū. z sub debito situ. Hui⁹ autē situs nō est in p̄dicato. z ideo nō valet argumentū Cōfirmatio solutio nis Arestotel̄ habetur in libro de anima. vbi dicit q̄ actus accuoz sunt in patiente p̄disposito Ad sextum. q̄ cum dicit diuisio sit p̄tra a forma. z ita a predicato. cum solum actus diuidat. dicendū est q̄ diuisio ē.

opponēdi ⁊ rñdendi

distinctio siue diuersitas. in hoc modo ois diuisio est a forma: et talis diuisio non importat in hoc signo omnis. Alio mō diuisio. i. multiplicatio alicuius in plures partes. ⁊ hec diuisio importat per hoc signū omnis et nō p formā siue p predicatū. Ad septimum dōm. q. nō sequit fortis nō est omnis hō. ergo nō est fortis plato cicero ⁊ sic de alijs. Et cū probat q. ex opposito aūtis sequit oppositū pñtis dōm. q. psequens est plures. ⁊ in illis que sunt plures nō est argumentandū p modū contradicōis per dictā regulam: quare nō valet. Unde notandū est diligenter qñ ex opposito psequens sequit oppositū aūtis tūc psequētia est bona. tū casuendū est ne illa regula allegetur in illis que sunt plures

Arca secūduz principa

le sic pcedit. ⁊ ostendit de ista distinctōe (que solet dari) quare illa dictio omnis p̄t teneri collectivē vel diuisivē. Nō ista distinctio nulla sit arguo sic omne agens agit s̄m dispositionem materie. vt habetur p illam p̄ponem. pus allegatā actūs actiuoz ⁊c. sed si hoc signū omnis est agēs agit vtrq. iuxta dispōnem termini cui adiūgitur. sed vt vult Porphyrius species est collectivā multoz i vnā naturā p̄munē. ergo magis illud qd est genus. cū sit in plus. ergo hoc signū omnis tenet semp collectivē.

Secūdo sic. nullū genus p̄pter diuersas opatōes (quas efficit) d̄t teneri multipliciter. sicut p̄ de igne. non em̄ d̄t equoce qz lucet ⁊ qz vrit. ergo cū hoc signū omnis sit quoddā instrumentū ⁊ agens rōnis q̄uis exerceat opus colligendū ⁊ diuidendū. nō p̄pter hoc videt teneri equivoce. quare videt q. distinctio nulla est. Tercio sic. sicut scribit i libro de aia et sicut p̄ in primo argumento allegato Actus actiuoz sunt in pariēte p̄disposito. hoc est omne agens agit s̄m dispōnem materie. ergo si p̄positio sit talis q. predicatum pueniat subiecto pro particularibus suis p̄iunctim semp tenebitur collectivē. siue diuisim ⁊ tūc tenebit distributivē. quare distinctio est nulla. cū ad vnū mēbrū distinctiōis sequit relis quā. Probatio qz sequit si tenet collectivē. ergo tenet ⁊ distributivē. Prima probatio. si non sequit tenetur collectivē vel diuisivē. ergo tenet diuisivē. ⁊ cum oppositum psequens non possit stare. et sequit si nō collectivē detur oppositū psequens. si nō tenetur diuisivē. sed sequit si non tenetur diuisivē. ergo nō tenetur collectivē ⁊ diuisivē. ipsum teneri collectivē ⁊ diuisivē est verū. nec teneri collectivē vel diuisivē est falsum a toto copulato ad eius partes. et hec teneri collectivē ⁊ diuisivē est vera. et si hoc nō tenet collectivē. ergo distinctio nō distūgit inter ea que simul sunt et hec opposita est primi aūtis. quare prima cōsequentia fuit bona. scz si hec tenetur collectivē vel diuisivē. Quarto sic. quoz negationes sunt equipollentes etiam ⁊ affirmationes. sed sequitur si hoc signū omnis non tenetur collectivē. nec etiam tenetur diuisivē et econuerso. sequit ergo. si tenetur collectivē tenetur ⁊ diuisivē et econuerso. Probatio prime sequit. hoc signū omnis tenetur diuisivē. ergo ⁊ collectivē. ergo ex opposito psequens sequitur oppositum antecedentis. sic si non tenet collecti

Tractatus de modo

ne eo q non colligit in se plura . ergo non tenetur collectivae nec divisiue .
oppositum aut antecedentis nō potest sumi vnica negatione . qz tunc esset
copulatiua vna quod est impossibile . Et sequitur . si non tenetur collecti
ue z nō tenet divisiue . ergo nō tenetur divisiue . ergo a primo ad vltimū
sequitur . non tenetur collectivae . ergo non tenetur divisiue . quare distinctio
nulla . Ex pari ratione sequitur affirmatiue . scz si tenetur collectivae etiā
tenet divisiue . ergo distinctio nulla Quinto sic . scribit in libro elencho
rum q natura non assuecit in p rarium . sed hoc signum omnis in natu
rali sua significatione tenetur divisiue . cum sit divisiuū signum . ergo nū
q assuecit in p rarium . sed collectio opponitur divisioni . ergo hoc sig
num omnis nunq tenebitur collectivae sed divisiue Sexto sic . si vnus
p rarior non ē multipliciter . ergo nec reliquū . ergo omnis z nullus cū
sint p raria zc . et nō p rigit distinguere de hoc qd dico nullus potest te
neri collectivae vel divisiue . ergo z pari ratione de hoc qd dico omnis .

Septimo sic . nullū nomen collectivū potest teneri divisiue . sed hoc si
gnū omnis est collectivū . ergo nō p r teneri divisiue . Maior p r . qz turba
(qd est nomen collectivū) nunq tenet divisiue . Minor p r per Priscianū
dicēte q inde aliqd nō ē collectivū . qz in singulari nūero ē multitudinē
sed hoc signū omnis est h mōi . ergo est nomen collectivum Octavo sic
nullū nomen divisiuū habet vocatiuum . vt dicit Priscianus . sed hoc sig
nū omnis habet vocatiuū . vt cum d r o vos omnes . ergo non est distribu
tiuū . ergo hoc signū omnis nō tenetur divisiue Non sic . diversorum dis
uerse sunt potestates . sed vniuersale z singulare sunt opposita . ergo singu
lare est divisiuū . vt vult Porphyrius . qz est multorū divisiuū in vna na
turam . ergo vlt non est divisiuū . ergo cū hoc signum omnis sit dispositio
vltis . hoc signū omnis nō erit divisiuū . Decimo sic . scribitur in septio
prime phie q solus actus diuidit . sed forma et actus sunt idem . ergo so
la forma diuidit . sed hoc signū omnis non est forma . ergo hoc signū om
nis non diuidit . z sic nunq tenetur divisiue Undecimo sic : quedā s
noia collectivae . vt populus zc . z illa nunq tenent divisiue . ergo pari rō
ne noia diuisiua nunq tenentur collectivae

Ad questionem dicendum q predicta distinctio est bo
na . Ad cuius noticiā diligenter est pndgrandū q hoc signū omnis sem
per est nomen divisiuū z semp diuidit subiectū in sua singularia duob
modis . aut scz qz denorat predicatū puenire singularibz subiecti diuisi
et p se . z tūc d r teneri divisiue . Aut qz denorat predicatū puenire singu
laribz subiecti pūctim z simul . z tūc p r teneri collectivae . p paratiōem g
ad singularia semp absolute diuidit . z p paratiōem ad p dcatū aliquid diui
dit z aliqui colligit . Et qz hoc signū omnis est dispositio subiecti in ppa
tione ad p dcatū z nō ad partes subiecti absolute . ideo magis tenet col
lectivae q divisiue . quibz cōiter diuidat

Secundo notandū q hoc signū ois . z oñis dictio sin
cathegematica nō hnt aliquā certā p ratiōem de se . sed semp p respectū
ad dūcti . Unde de se semp tenet divisiue . sed tū p naturā ad dūcti in ppa
tione ad predicatū (qd puenit singularibz pūctim) p r teneri collectivae

opponēdi et respondēdi.

ue. Et ex hoc patet qd non cadit semper hec distinctio hic. vt omnis hō
currit. sed solum quando predicatum talis nature est qd pueniat pntis
subiecti pntem et non aliter. vnde essentialiter habet diuisionē. accidens
saliter aut habet collectionem

Tercio notandū qd aliquid est diuissuū duobz modis. s.
aut formaliter vt forma. aut instrumētaliter vt signū vlc. Et hoc fit du
obz modis: aut est illud qd diuidit. et sic est terminus diuissiuus. i. aptus
natus diuidi. Aut ē idē qd diuisio. et sic singulare est diuissuū et

Ad primū argumentū di

cendum qd aliquid potest esse collectiuū duobz modis. scz aut potentiali
ter. et sic terminus pmutis collectiuus est multoz in vnam naturam.
vt vult Porphyrius. Aut actualiter. et sic signū dī collectiuū. Ad secun
dum dicitur qd q̄uis vlc nō teneretur equiuoce. ppter diuersas operatiōes
quas efficit. tamen agens rōnis dicitur equiuoce. vnde hoc signum ois
est agens rōnis. et ideo non valet argumentū. Et si dicat qd ibi est eq̄
uocatio. Dm qd ibi est eq̄uocatio in tercio modo. quia de se significant
vni. ex adiuncto vero plura. Vel p̄r sustineri qd ibi est secundus modus cō
positionis et diuisionis. eo qd hec dictio omnis potest esse dispositio subie
cti diuersimode. Dicimus aut qd secundus modus ppositionis fit duos
bus modis. scz aut qn aliqua dictio est determinatio diuersoz. aut eius
dem diuersimode. Ad terciū dicendū qd q̄uis agēs naturaliter agit
p̄m dispositionem materie. agens tamen rōnis regulat ipsa ratiōe. et po
test se extendere ad plus q̄ materia pmitat. qz licet ista nō sit vera. ois
canis currit. nihilominus tñ hec est distinguenda. canis currit: eo qd cas
nis p̄r stare pro stella et. q̄uis stella vel piscis nunq̄ currat. Unde non
est semp̄ possibilis vtriusq̄ membri distinctio a parte rei. sed a parte in
tellectus. Sic a parte dico qd hec omnis homo est omnis homo. hoc p̄di
catum pueniat solum singularibz subiecti p̄iunctim. intellectus aut non
potest intelligere per vocem qd pueniat diuissim. quare potest teneri diu
siue. Ad quare dōm qd illa regula quando ex opposito p̄sequentis et
est intelligenda in p̄pōnibz que sunt vne. sed copulatiua ad plures: quas
re nō valet. Vel aliter dōm qd pcedende sunt omnes p̄pōnes p̄mutis vlc
q̄ ad vltimā. Et cū dī si teneretur collectivē vel diuissim. ergo nō teneretur
collectivē et diuissim. Dm qd teneretur collectivē et diuissim s3 nō eodē mō

Ad q̄ntum dōm. qd sicut dictū est in illis que sunt plures non p̄tingit
arguere p̄ modū p̄radictionis. sed qz copulatiua est plures. ideo debet
capi eius oppositum. Et si dicat qd ex quo est plures. ideo accipiunt plu
res negationes. Dm qd q̄uis sint plures. tamen debet accipi eius oppo
sitū et ideo nō accipietur oppositum vtriusq̄ partis. quia ratione vtrius
q̄ nō sequitur altera pars ad totum copulatum. sed debet accipi oppo
situm partis. ratione cuius tenet consequentia. vt si a est et b est. cū hoc
stat si a nō est. nec et b est. Ad sextū dicendum qd natura nunq̄ de se
assuescit in contrarium. sed per naturam alterius. Unde hoc signū om̄
nis semper teneretur collectivē. tamen p̄ naturā alterius teneretur diuissim.

Tractatus de modo

Ad septimū dicendū q si vnū oppositorū dicitur multipliciter. 7 reli-
quū. hoc est intelligendū qn aliqua duo sunt opposita in aliquo sensu. sed
omnis nō opponitur ei qd est nullus nisi fm q tenet diuisione. 7 nunq fm
q tenet collectivē. quare nō valet. Ad octauū dōm q aliquid pte esse
collectiū duobz modis. aut qz colligit multitudinem actuāle. vt popu-
lus nomen collectiū. aut potentiale. vt hoc signū omnis est collectiū
et non ppter hoc simpliciter est signū collectiū. Vel dōm 7 melius q no-
men collectiū colligit multitudinē ppiam quā fecit. sed hoc signū ois
multitudinem alienā colligit. scz termini p̄muni. Ad nonū dōm q
hoc signū ois nō hz verūqz inq̄tuz est diuisiū. sed fm q tenet collectivē

Ad decimū dōm sicut pz p̄ terciū notabile in distinctione soluz. onis q
singulare est diuisiū materialiter. sed signū instrumentaliter. Ad vnū
decimū dōm q diuisiō vno mō idem est q distinctio vnus rei ab alia. 7
sic solū actus diuidit hoc est distinguit. Alio mō diuisiō. i. multiplicatio
vnus in multa. 7 sic signū diuidit. Ad duodecimū dōm q non est file
de noibz collectiuis 7 diuisiuis. qz nomen collectiū est categorica dics-
tio 7 hz certā fecatōem. vel nō trahit fecatōem ex adiuncto. 7 ideo nō est si-
mile de noibz collectiuis 7 diuisiuis

Hoc habito p̄sequenter queritur de tercio problemate

Utrum hoc signum omnis possit distribuere terminū cui adiungitur p
partibz p̄pinquis vel remotis. Et q illa distinctio nulla sit ostēditur sic
ad ad docu. 7 ex aliquo antecedente seq̄tur p̄sequens ad distributionem
illius antecedentis sequitur p̄sequens aliquod non distributū. sicut seq̄-
tur sortes currit. ergo animal currit. ergo ad distributiones animalis seq̄-
duntur sortes sic. omne animal. ergo sortes. sed nō seq̄tur nisi in hac essentia
si ibi facta fuisset distributio pro partibz remotis. 7 stat q facta fuit p
propinquis. ergo semper ibi fiat distributio pro partibz remotis 7 p̄pin-
quis. quare distinctio nulla. qd potest fieri pro vel pro alijs. Secundo
sic. omne aial fm speciem fuit in archa noe. sed omne animal fm numerū
est omne animal fm spēm. ergo omne animal fm numerū 7c. hic ad vnum
membz distinctiōis sequitur reliquū. ergo distinctio nulla. Vno pz
hoc aial fm numerū est aial 7 illud 7c. 7s. 7 aial qd p̄dicat de illo est aial
fm spēm 7c. Tercio sic. qd non p̄t separari ab vno non p̄t esse sine al-
tero. 7 qd nō p̄t fieri sine altero pro eo non p̄t fieri distinctio sine altero. cur
ergo spēs nullo modo p̄t esse sine indiuiduis. ergo non potest fieri sine in-
diuiduis. quare distinctio nulla. Quarto sic. scribit in septimo prime
phie q nō est substantia a substantia sensibili demonstrata. sed omnis
substantia demonstrata sensibilis est simplex. ergo nō est alia sub a sub-
stantia particulari. ergo semper fit distinctio pro singularibz. Quinto
sic. differentia est inter predicata sub alia 7 acc̄ntalia. quia predicata es-
sentialia per prius insunt speciebz 7 per posterius indiuiduis. sed ad idē
alia ecomverso. vt vult Porphyrius in p̄munitatibus. cū ergo fuisse in
archa noe est predicatum accidentale semper puenit indiuiduis. quare
distinctio nulla erit. Sexto sic. In secundo thopicoz. vult Aristoteles
q ad p̄struendū aliquod problemā vlt vel ad destruendū p̄siderandū
est si sit instantia in speciebz. quia si sic destruendus est. vult ergo Arist.

opponēdi et rñdendi

¶ stat distinctio de modo vniuersali pro indiuiduis. quare distinctio nulla erit. Octauo sic. quod non est intelligibile pro illo non debet fieri distinctio. cum singulare sit non intelligibile. sed solum vlt. ¶ pro singularibus nunquam fieri distinctio. Vno p3 p boetium q vlt est dñ intelligit. p. iculare dñ sentit. et in posterioribus sensus est singulariuz. scia p vltium. Nono sic. ois motus et ois opatio h3 fieri circa singularia. vt dñ in ethicis. sed distinctio est qdam operatio. ergo semp distinctio fiet circa singularia. et nunquam circa sensus. quare nulla distinctio erit hic. Decimo sic. ois distinctio cadit sub arte. sed singularia non cadunt sub arte. ergo pro singularibus non fiet distributio. Undecimo sic. sicut habet in fine pmi thopicoz. si vnum p. rario. non dñ multipliciter nec reliquū. sed ista quoddam aial non fuit in archa noe non dñ multipliciter. ergo nec ista ome aial fuit in archa noe.

¶ Duodecimo sic ome aial p. rner sub se sua singularia vniuoe. et omnes spēs vniuoe. sed qñ aliqua sub aliquo sunt vniuoe. distinctio p eis erit vniuoe. ergo distributio signi erit vniuoe p m q distribuit ipm p spēs vel indiuiduis. quare distinctio erit bona.

Ad cuius rei euidētiā primo notandū q hoc signū omnis semp distribuit p singularibus. Sed hoc p. esse dupl. Aut p omib3 dñ fieri. Aut p singularibus. et sic ista ppositio est falsa. ome aial fuit in archa noe. et est sensus q qñlibet indiuiduū aialis fuit in archa noe. Vel p. fieri distributio p aliqb3 indiuiduis. in qb3 sunt iste spēs. et tene f. fieri distributio p spēs. et est sensus. ome aial. i. de qñlibet specie aialis vnuū fuit in archa noe. Silt dñm est de argumētis similib3.

Secūdo notandū q ista distributio non cadit in omni p. pone sed solū in illa qñ hoc signū ois adūgit termino habenti sub se multitudinē spēs et indiuiduoz. vt ome aial.

Tercio notandum. q non in omni p. positione vbi addit signū termino generali cadit ista distributio. sed solum qñ p. dicatum est talis nature q possit puenire qbusdam indiuiduis cuiuslibet spēs aialis. rōne eñ illius p. dicati signū habz distribuere pro quibusdā. sed non pro omib3. Sed p. tra p. dicata obijcit sic. stat q spēs sub se habeat omnia singularia equaliter. sed signū (cum distribuit terminū p. munes) aut distribuit pro omib3. aut p nullis. sed p. stat q non p omib3. ¶ pro nullis. ergo nihil est dicere q possit distribuere terminū pro quibusdā et pro quibusdā non. Odm q qñs terminus p. munes habeat sub se omnia singularia equaliter p. tēta in se et absolute. et p. p. tionem ad p. dicatum (qñ puenit qbusdā et quibusdā non) non est verum. et quia signum est distributio subiecti in ordine ad p. dicatum. ideo non oportet q distribuat p omib3. sed pro aliquib3 et aliquib3 non. Sed p. tra ista obijcit. si ita sit q p. dicatum p. uentat aliqb3 singularibus potest signū ita distribuere pro quibusdā q non pro omib3. ergo trib3 hoib3 currentib3 hec est vera. omnis homo currit. q hoc p. dicatum currere solum puenit currentib3. quare ista esset vera. qd tñ est impossibile. quare et rñtio nulla. Dicendum q non est simile de hac omnis homo currit. et de hac omne aial fuit in archa noe. q hoc p. dicatum (silt) restringit per istam determinatōez (in archa noe) qd

Tractatus de modo

¶ In Priscianū equi pollet aduerbiali determinationi. et ita predicatū sic res
strictū restringit subiectū pro quibuscūq. sic autē nō est in hac oratiōe omnis
hō currit. quare non valet. His ergo viliis patet qualiter sustinenda est
dicta distinctio siue distributio

Ad primū argumentū di-

cendū q. duplex est distributio. scz p. p. et incōpleta. vñ ista regula quicū
q. ex aliquo antecedente rē. est intelligenda qñ ibi est distributio p. p. qñ
re non valet. Ad scdm dōm q. mīnē istius syllogismi est falsa. Et ad
pbatōem dōm q. ibi est fallacia pñtis. sicut p. p. inueniē. Ad alia quas
tuor argumenta dicendū q. semp fit distributio pro indiuiduis sicut dcm
est. sed hoc potest fieri dupliciter. aut pro omnibz. aut pro aliquibz. rē

Ad septimū dicendū q. ista p. p. consideratio Aristotelis est intelligenda qñ
est distributio p. p. sed in isto subiecto est incōpleta. quare nō valet ibi
dicta p. p. consideratio. Ad octauū dicendū q. singulare inq. r. singulare
nō est intelligibile. sed inq. r. respicit formā p. p. vel prout p. p. in
unt in forma spēi. Ad nonū dicendū q. singulāria in suis p. p. natu
ris nō cadūt sub arte. sed inq. r. p. p. sub forma p. p. sue speciei
tene cadūt sub arte. Ad decimū dicendū q. ista regula p. p. Si vñ
oppositoz d. multiplicat rē. est intelligenda de oppositis incompletis. et
vñ de d. gentibz rem et modū rei. sic autē nō est p. p. p. quare non valet

Ad vltimū dicendū q. spēs et singulāria eodē modo quo fit distributio
pro speciebz vel indiuiduis p. p. tenent equiuoce sub termino p. p. Nā
si imaginetur aliq. nomen imponi ad f. c. d. formā p. p. omnibz in
diuiduis. et etiā postea imaginē q. illud idem nomen imponatur alia im
positiōe ad f. c. d. aliquod indiuiduum alicuius spēi tñ. dico q. illud nō
men erit equocum ad illa ad que iam erit impositum ad f. c. d. et sic si
nomen est equocum distributio illius nominis est equoca. et potest dici
q. ibi est p. p. modus equocationis. qz f. c. d. in p. p. modo accipitur in
vero f. c. d. ad p. p. tionem dictionū et ad plura alia. vt in fallacijs dcm
est. Vel possumus dicere q. distributio est operatio f. m. modū operatiōis
et qz hoc signū omnis potest esse p. p. rerū determinatio diuersimodis
de. Et scdm modum fit dupliciter. aut qñ p. p. esse aliquid determinatio
diuersoz aut vñus. tñ diuersimode

Ira quartū sic proce

ditur et queritur vñ hoc signū omnis possit addi termino habenti p. p.
suppositum vel singulare. Et videtur q. sic. qz scribit in libro posterior
q. omnis demonstratio est de vñuersali. sed demonstratio est de sole et lu
na. vt patz in astronomia vbi demonstrat certa q. r. t. ergo sol et luna sūt
vñ. sed cū termino vñ possit addi signū. Et termino habenti vñcū suppo
sitū p. p. addi signū. Scdm sic. omnis diuisio est ex parte materie. sed sin
gulare est singulare per naturā materie. vt vult p. p. mentator. ergo singula
re maxime est diuisum. ergo termino singulari potest addi signū. Ter

opponēdi et rēdendi

et sic singulare nō habet nisi vnicū suppositū. sed vlt est singulare. q̄ vlt non habet nisi vnicū suppositū. Vnoq̄ pbatur: qz omne qd sentitur (vt vult Boetius in fine de solatione phie) est singulare. sed vlt sentit. vt vult Aristoteles in fine posterior. ergo zc Quarto sic. omne qd mouetur est vñ in supposito. sed omne qd mouetur est vñ numero. q̄ omne vñ in nūero est vñ in supposito. ergo si addat signū alicui hoc nō erit nisi habenti vnicū suppositū. Vnoq̄ scribit a Boetio i libro de trinitate z vno deo Quinto sic. Aristoteles in libro posterior. syllogizat sic. omnis micalus musicus cras corripet sed micalus est musicus. ergo micalus cras corripet. hic addit signū vlt termino vlt hñti vñ suppositū. q̄ zc Sexto sic. scriptū est in libro de causis q̄ omnis aia nobilis tres hz operatōes hic additur signū huic dictioni aia. sed aia nō habet nisi vnicū suppositū numero. vt vult pmentator sup tercio de anima. vbi dicit. si fuerint aliq̄ corpora animata quaz pfectōes sunt anime separabiles in talibz non est possibile q̄ sit vñ tñ numero. quare cū anima nō habeat nisi vñ suppositū p̄ et addit signū. z loquitur de aia rōnali Septimo sic. cum singulare et vniuersale sint oppositū. z opposita naturaliter fiant circa idē. videt q̄ sicut singulare potest esse circa vñ suppositum sic etiam z vniuersale

Octauo sic. sicut scribitur in libro de anima Actus actiuorum sunt in patiente p̄dispositi. ergo cum signum sit agens rationis agit p̄m dispositionem in materie. si ergo inueniat materiam habentem plura. dūmodo habeat formam p̄munem termino habenti vñ suppositum poterit addi signum Non arguitur sic. sicut habetur in libro periarmentas hoc signū omnis non significat quoniam omne. sed quoniam vniuersale. id est ad modum vniuersalitatis. ergo omni termino habenti in se modum vniuersalitatis poterit addi signum. sed terminus habens vñ suppositum est huiusmodi. ergo sibi potest addi signum.

Ad oppositum scribitur in libro de celo z mūdo. q̄ omne z totum z perfectum ponitur super tria. quare videtur q̄ debent esse tria appellata Secūdo sc̄. multitudo imponitur per hoc signum omnis magis q̄ per hoc signum vterq̄. sed hoc signum vterq̄ exigit ad min⁹ duo. ergo omnis exigit ad minus tria appellata Terco sic. ppositio potens verificari per exceptionem ad minus habet tria appellata. ergo vbi cūq̄ ponitur hoc signum omnis ibi erunt tria appellata. Vnoq̄ patet quia in omni exceptione oportet q̄ plura supponantur q̄ excipiantur: s̄ oportet q̄ ad minus vñ excipiantur. ergo oportet q̄ duo ad minus supponantur. z ita necessario erunt tria Quarto sic. duplex est multitudo sc̄ summa z non summa. summa multotiens importatur per hoc signū omnis. sed non summa per quedā alia signa. cū ergo non summa ad minus sit inter duo. ergo summa ad min⁹ erit inter tria appellata Quinq̄to sic. omne signum vniuersale importans summā multitudinem plura supposita requirit q̄ aliquid suū particulare. vt est alter. quod ad minus dat intelligere duo supposita. ergo cum dico omnis (quod importat summā multitudinem) dabit ad minus intelligere tria appellata. ergo termino habenti vnicū suppositum non additur aliquid signum.

Tractatus de modo

Ad questionem dicendum quod duplex est terminus habens unum suppositum. Quidam est singularis quantum ad formam et quantum ad suppositum. ut fortis. et tali termino habenti unum suppositum non potest addi signum. Est autem terminus habens unum suppositum quod est singularis quantum ad supposita. et non quantum ad formam. et tali potest addi signum. ut omnis fenix. omnis sol.

Ad cuius intellectum sciendum primo: quod hoc signum omne non facit multitudinem. dicitur reale sed modum multitudinis. et illud est ei essentiale. et quod omne agens ratione naturale quam artificiale agit secundum dispositionem materie. sufficit quod hoc signum omne inueniat terminum habentem formam. quod si illa forma sit multiplicabilis per plura supposita actu diuidit terminum in plura. ut omnis homo. et necessarium non diuidit. Unde non est ei essentiale diuidere nisi secundum dispositionem materie quaz inuenit. sed necessarium est ei et essentiale quod addat terminum habentem formam multiplicabilem actu seu potentia vel intellectu. non tamen oportet quod actu semper diuidat. Et si aliquis dicat. tunc inueniunt addit hoc signum omne. sic dicendo omnis fenix. cum ibidem multitudo importatur per hoc quod dico fenix. Est dicitur quod quibus multitudo sit secundum rem. modus tamen multitudinis superaddit. quod non fuit in hac dictioe fenix. et ita non addit inueniunt.

Ad argumenta probantia quod terminus communis habenti formam communem et unum suppositum possit addi signum sunt procedenda. Sed ad illa argumenta sophistica (quod probant quod terminus singularis possit addi signum) est dicitur. Et primo ad primum cuius solus per se. Ad secundum dicitur quod duplex est diuersio. Quodam est ex parte signi. et ista est idem quod multitudo. Quodam est diuersio materialis secundum quod signum diuidit in pres materiales. et illa debet materie signi. et ita equocat diuersio. Ad tertium dicitur quod probat idem quod dicitur in posterioribus quod vltimum est sensibile per sensibile. hoc est intelligendum quod sensus est principium vltimum. vltimum quod ex multis sensibus fit unum experimentum. et ex multis experimentis fit vna memoria. et ex multis memoriis fit vnum vltimum quod est principium artis et scientie. Ad autem est intelligendum quod vltimum est sensibile per se eo modo quo vltimum est obiectum sensus sicut singulare. quod vult Boetius obiectum sensus est singulare. obiectum vero intellectus vltimum. Ad quartum dicitur quod hoc signum omne addit dicitur huic quod est inualis ratione huius quod dico musicalis. Sed contra tunc debet ne diceretur. omnis fortis est animal. quod falsum est. quare et primus. Dicendum quod non est simile. quod signum debet rem dicere pertinentem ad animam. istud quod dicitur est debet intelligi de accidentibus pertinentibus ad animam. ut nullus homo est animal quare non valet. Sed contra. tunc bene diceretur omnis fortis est iustus. Dicendum quod istud est intelligendum de actibus pertinentibus ad animam que habent virtutem supponendi de ratione certum suppositum quod importat per qualitatem specialem. unde dicitur omnis grammaticus seu musicus docet. grammaticus et musicus importat qualitate specialem quod iustus non facit. Ad quintum dicitur quod procedendum est quod accidat quod difficile valet animam esse eadem numero. cuius declaratio per se super tertio de anima. Ad sextum dicitur quod illa regula habet veritatem si unum oppositorum non inest determinate. sed sic non est in opposito. quare non valet. Ad septimum dicitur quod etiam procedendum est.

Ad primum in oppositum dicendum quod illud Aristoteles etis quod omne totum ponimus super tria intelligitur quod in omni re sunt tria. scilicet substantia prout et operatio. et non tria appellata.

opp
Ad secundum
dicitur quod
est duo app
gratione
nit materia
verificari p
rem ad minu
vltimum. q
grationis. n
collective v
di predicato
bo est ho. e
si non est ven
autoritate
ois bo. q
bo. Et le
sequitur de
bona
materie.
positum
teatur h
a toto
go alio
nis bo.
in qua
titate. g
homo. c
inter du
in subst
tia et ac
gis p
lor vdep
omnis h
to sic. A
gimus ex
plina est
plina. T
nis ho est
Aristotele

opponēdi et respōdendi

Ad scdm dōm. qd hoc signum vterqz importat multitudinē cum p̄tione. et quia omnis p̄tione est inter duo. ideo hoc signū vterqz ad minus exigit duo appellata. sic autē non est de hoc signo oīs. qz nullā importat p̄tione. Ad terciū. qd illa regla est intelligēda qm hoc signum oīs inuenit materiā multiplicabilē in p̄ta supposita actu. tūc em̄ non p̄t p̄pō vltis verificari p̄ exceptōez. aliter nō. Ad q̄rtum. qd multitudo summa finem ad minus exigit tria appellata. sed multitudo finem modū non. Ad vltimū. qd quis hoc signū p̄ticulare qd est alter exigit duo supposita rōe p̄tione. non tū hoc signū omnis. cum nō importat p̄tione.

Est predicta q̄ntur de hoc sophismate. omnis hō est omnis hō. Circa quod tria q̄runtur. Prīmū est de quadā distinctiōe que solet assignari. eo qd hec dictio omnis p̄t teneri collectivē vel distributivē. Scdm erit verum hoc signū omnis possit ad dī p̄dicato. Tercium erit de veritate et falsitate p̄me p̄pōnis

Circa terciū principale

sic p̄ceditur. et ostendit qd p̄ma sit simplr vera. Sic seq̄tur. oīs hō est hō. ergo oīs hō est oīs hō. aūs est verū. ergo et p̄ns Probatio p̄ne si nō est verū. det oppositū p̄ntis seq̄tur oppositū aūtis. q̄ p̄na fuit bona p̄ autoritatē Arestorel in libro p̄or. Et est oppositū p̄ntis. non oīs hō est oīs hō. que eq̄poller huic aliq̄s hō non est oīs hō. ergo aliq̄s hō nō est oīs hō. Et seq̄tur vltē. q̄ aliq̄s hō nō est hō. cum ad destructiōem sup̄ioris seq̄tur destructio inferioris. et ita ē opposita p̄mi aūtis. q̄re p̄ma p̄na fuit bona. Secdo sic. seq̄tur vnus hō est oīs hō. ergo oīs hō est oīs hō grā materiē. sed aūs est verū. ergo et p̄ns Probatio aūtis. qz si nō detur oppositū. non oīs hō est oīs hō. que eq̄poller huic nullus hō est oīs hō. p̄uer tatur hec simplr. ergo nullū ens oīs hō est oīs hō. Ex quo seq̄tur p̄ locus a toto in q̄ntitate. q̄ aliquod ens oīs hō est oīs hō. Et seq̄tur vltē. ergo aliq̄s homo est oīs homo. Et seq̄tur vltē. q̄ aliquis hō nō est oīs hō. que est opposita p̄mi aūtis. Tercio sic. de q̄cunqz p̄dicatur totū in quātitate et aliqua eius ps. sed hec est vera. oīs homo est totū in quātitate. q̄ aliqua eius ps que est totus in quātitate. sed non alia q̄ ista oīs homo. ergo oīs homo est oīs homo. Quarto sic. maior est ydēptitas inter duo aliqua q̄ p̄ueniūt in substātia et acc̄te. q̄ inter illa q̄ p̄ueniūt in substātia et non in acc̄te. sed omnis hō et omnis hō p̄ueniūt in substātia et acc̄te. sed omnis hō et homo nō nisi in substātia p̄ueniūt. ergo magis p̄ueniūt omnis hō et omnis homo. q̄ omnis hō et hō. sed vbi est maior ydēptitas ibi est maior veritas. q̄re et hec est magis p̄a omnis hō est omnis hō. q̄ hec omnis hō est homo. q̄re p̄ma est simplr vera. Quin to sic. Aresto. in scdo p̄ior docet syllogizare ex oppositis. et d̄t qd in syllogismis ex oppositis temp̄ seq̄tur p̄clusio falsa et impossibilis. vt omis disciplina est studiosa. nulla disciplina est studiosa. q̄ nulla disciplina est discipulina. Tunc arguo sic. aliq̄d quod est oīs homo est aliq̄d nihil. qd est omnis hō est aliq̄d. ergo nihil qd est omnis hō est omnis hō. Oclusio finis Aresto. est falsa et impossibilis. ergo eius p̄dictoria ē vera. i. hec ergo aliq̄

Tractatus de modo

quod qđ est omnis homo est omnis homo Sexto sic. Aresto. in libro prior. docet reducere inductionē in syllogismū. z docet ponere oīa singula loco medij. z predicatū pponis vltis loco maioris extremitatis. z subiectum pponis vltis loco minoris. Sicut hic. aīa non hñs colerā z istud zēys. est longeuū. Sitr reducamus fm artē Arestorel inductionē in syllogismū. iste hō z iste homo. zēys. ergo oīs homo. premisse sunt vere. g z conclusio vera. Septio sic. sortes z nō sortes opponunt p̄dictorie. omnis hō z non oīs homo sitr opponunt p̄dictorie. sz in p̄dictorijs tenet p̄na ecōtrario. sed hec est p̄a omnis hō est sortes. z eadē rōne plato zēys et alia singula sunt omnis hō. ergo oīs homo est omnis hō. Octauo sic. sicut habet in secōdo thopicoz. in p̄dictorijs tenet p̄na in seipso sed omnis homo z nullus hō sunt p̄traria z hec est p̄a omnis hō est nullus hō. qđ p̄z p̄ equipollentiā. ergo hec est p̄a. omnis hō est omnis hō. Non sic sicut dē Boetius. q̄ ex omni p̄pōne hypothetica p̄a si oīs homo est omnis hō. thegoricā veram. sed ista est h̄ ypothetica p̄a si oīs homo est omnis hō. ergo cathegorica erit p̄a omnis homo est omnis hō. Decimo sic. dicit Aresto. in secōdo prior. q̄ si a p̄dicatur de b z c subiectis. z de nullo alio p̄dicatur. z b subiectū vlt p̄dicat de c. z hoc p̄uertendo sit a aliquis homo. b p̄ticulares homines. c omnis hō. hoc qđ dico aliquis hō de nullo alio p̄dicatur qđ de omni hoīe. ergo omnis hō z p̄ticulares hoīes p̄uertit̄ tur. sed qđ p̄uertit̄ cum vno p̄uertibiliū p̄uertit̄ cum reliquo. ergo oīs homo z omnis hō p̄uertunt. quare hec est vera omnis hō est omnis homo Undecimo sic. talis singularis sortes est plato. p̄gilius est cicero zēys est vera. quare p̄dicta est vera Probatio maioris. sortes nō differt a platone. ḡ p̄dicat de ipso. q̄ non differat p̄batur. qz omnis dñcia aut ē substantialis aut accidentalis. sed sortes non differt a platone essentialit̄. q̄a sic essent diuerse spēs. z tunc sortes h̄et dñam z etiā genus. sed hoc est cōtra Aresto. in septimo p̄me philosophie. qz singulalia non hñt nomē neqz diffinitionē. Item nec differunt dñcia accidentalit̄. quia istud accidēs aut ē accidens p̄ se. aut accidens p̄prium. Si p̄prium. hoc p̄us puenit speciebus q̄ indiuiduis fm Porphiriū. sed in illo quod p̄mo conuenit speciei nō differunt singulalia. sed potius pueniunt. Si est accidens p̄mune hoc cōtingit sorti z platoni. z ita non erunt causa diffinitionis sortis z platonis. Ulerius sic dicit Aresto. in libro prior. in caplo de vniiformi generatōe syllogismoz. in terciā figura. ibi docet reducere quosdā syllogismos p̄ ex positionē. Et dicit q̄ reducere p̄ expōem est accipere aliquod singulare significatū sub medio. cui pueniunt extrema. quare tunc necario pcluditur extremū de extremo. Tunc arguo sic. iste homo est sortes. iste hō est plato. ergo sortes est plato. vult em̄ q̄ medio existente singulari necesse est extremumungi. p̄misse sunt vere ergo z conclusio

Ad istud sophisma dñm est. q̄ loquendo vt plures. tunc est distinguendū p̄dicta diffinitio. z tunc sustinēda est diffinitio eodē mō quo dñm est prius. Dicim⁹ ergo q̄ prima est simplr falsa. vt qđā sapientes dicunt auctoritatē Arestorel in libro perihē. nulla est affirmatio in qua p̄dicatur vlt vlt sumptū. Item etiā ab Arestorel in libro prior. caplo de inuentione medij. Et etiā ibide dē. q̄ hec est falsa z nō intelligi

oppo
hila iusticia est
anne bonū. quod
tum. q̄ duplex
dicant cum su
Alia cā est
ra naturam
q̄ hoc signū
signi omni
trioni in p̄i
dei sunt duo
poteit sicut
insufficienti
p̄dicato. r
no p̄is. pol
totum oīs
sus. quod
cere p̄fectū
et hec est
prima sp̄e
argumente
I
q̄ ista p̄
p̄mo d
mino p̄
ri ad vlt
supior
mo. T
est p̄
Uel
et quod
scdm d
hō non
homo
hoc to
aut q̄
in qua
plus
do q̄
for p̄
habuer
omni
ter. qz
p̄fectio
sunt p̄

opponēdi et respōdendi

bilis iusticia est bonum in eo quod bonum. q. equipollet hūc iusticia est
omne bonū. quod etiā patet p. veritate p. rarie et p. rarioe. Et est scie
dum. q. duplex est cā falsitatis huius. p. p. nōis Prima est falsa inherētia pre
dicati cum subiecto. cū omnis homo denotetur puenire cuilibet singulari
Alia cā est implicatio falsa in p. dicato. sic q. singulare p. dicitur. qd est cō
tra naturam p. dicati. vt dēn est. Nec est credendū. q. uis dicatur cōiter.
q. hoc signū omnis in singulari numero teneat collectivē. cū natura huius
signi omnis (q. diuisiva est p. modum generalitatis) non repugnet collec
tioni in plū numero. ergo in plū numero p. teneri collectivē. vt omēs ap. l.
dei sunt duodecim. Si q. ergo sophistice vult sustinere oīno distinctōez
potest sicut dēn est. Dico ergo ad p. bationē. q. ibi est falsa s. m. p. nōis ab
insufficienti distributione. Deter em. primo fieri descensus sub subiecto et
predicato. tūc vero sub vtroq. vñ sequitur falsum. Si ergo arguendo po
nō p. nōis. possit ratio tñ distingui. primo multū p. babilior addendo q. hoc
totum oīs homo p. dicere quodlibet singulare huius termini hō. et est sensus
suis. quodlibet singulare huius termini hō est omnis hō. Vel p. homo di
cere p. fectū quoddā ex p. t. b. et est sub hoc sensu. hoc totū omnis hō est hō
et hec est p. a. et hanc distinctiōem multū approbo. et est amphibologia in
prima sp. ex diuersa f. carōe huius ordōis oīs homo. Respōdeo ergo ad
argumenta. p. bantia primū ordōem esse veram. et p. mo

Ad primū dicendum est.

q. ista p. nōis non valet. aliq. homo nō est. ergo aliq. homo nō est omnis hō
ymmo est falsa p. nōis. Quicūq. em. p. ceditur a negatione postposita ter
mino p. nōis ad negationē prepositā est falsa p. nōis p. cedendo a p. ticula
ri ad vñ. Et si p. t. b. p. nōis. sic esse est sup. ius q. homo. et ad destructiōem
sup. ioris seq. r. destructio infer. ioris. q. r. non seq. r. non est. ergo nō est ho
mo. Dm q. q. uis esse simplr sit sup. ius q. homo. esse tñ (vt hic sumptū
est) p. r. b. i. t. u. r. ad ens speciale. et non est sup. ius ad hoīem. vt hic sumitur.
Vel posset dici. q. actuale esse nō est sup. ius ad hoīem. sed esse essentielle.
et quod ponitur esse actuale. cum sic d. r. aliq. hō non est hō. Ad
scdm d. r. q. non tenet hec p. nōis. nullum ens omnis hō est. ergo aliq. ens
hō non est. eo q. hec nō est p. ticularis negatiua non seq. r. aliq. hō nō est
homo. Ad terciū. q. tene p. b. a. r. q. sit vera omnis hō est omnis hō. s. m. q.
hoc totū est quoddā p. fectū ex sing. larib. vel s. m. q. tenetur materiali. s. m.
aut q. tenetur significatiue h. m. d. i. terminus hō. sic non est oīs homo totū
in quāritate. nec aliqua sp. s. eius. Ad q. t. u. m. q. oīs homo et omnis hō
plus p. ueniant in se q. omnis hō et homo. non tñ in sub. i. c. i. e. n. d. o. et p. d. i. c. a. n.
do. Quare hō notus est p. ticulariter. s. omnis hō nō. non em. vbi ē ma
ior p. uenientia. ibi est maior veritas. sed vbiq. est maior p. uenientia in
habitudine p. d. i. c. a. n. d. i. Ad q. t. u. m. q. cum d. r. hec est falsa. nihil quod est
omnis hō est omnis homo. ergo eius p. d. i. c. t. o. r. i. a. est vera. d. d. m. q. nō opo. r. t.
ter. q. ista p. p. o. s. i. t. i. o. est plures. cum sit implicatiua. et habeat in se duas cō
p. s. i. t. i. o. n. e. s. et pono q. omnis p. p. o. s. i. t. i. o. implicatiua sit plures. et in illis que
sunt plures nō est necesse vnam p. r. e. m. esse veram. et aliam p. r. e. m. falsam

Tractatus de modo

Ad sextum dñm. qñ inductio habet reducti in syllogismū omnes singulares debet sumi in pma ppone p modum collectionis. z in scda p modum distinctionis. ita q sic dicatur. ille z ille. z cñs. sunt homines. sed ois hō z iste hō. z cñs. z sic oportet q minor sit falsa. z nō est mirum q ex falsis seqtur falsum. Causa aut quare sic debet sumi est. qñ in pma figura est pma ppositio nccāria. vel est vltis p se vel equalens vlti. sed in vlti omnia singularia sunt p modū collationis. s; qz in minori debet fieri subsuppositio sub medio p pparādem. sed singularia sunt sub medio p modū distinctionis. z tunc erit minor falsa sñ q ois tenetur collectivē. qre non seqtur q minor sit falsa in eodem sensu. Ad septimū dñm. q in ppariis tenet pma ecōtrario. sed nō tenet p dcatio ecōtrario. Un bene seqtur ois hō ergo fortes. sed nō ppter hoc seqtur q hec p dcatio sit vera. Un debet sic arguere. ad non forte non omnis hō. ergo ad hoīem seqtur. Eodē modo rñdendū est ad octavū. q in psequendo tenet pma in seipso vel in seipsis non aut in p dcatio. Un bene seqtur. nullus hō est ergo nullus hō est. ergo si omnis hō est. omnis hō est. Ad nonum dñm est. q cum dñ omnis p dcatioalis habet transformari in hypotheticā veram. hoc est intelligendū sic. si homo est aīal. hō est aīal. hoc est aīal seqtur ad hoīem. z iste intellectus est generalis. z ideo est memorie p mēdā dñs. z ideo nō habet in stantia. Ad decimū. q sicut dñm est omne nomē est equocū ad hec duo quodlibet singulare est hōi terminū hō. z ad totū pfectū singularib; et scdo mō potest esse pā. sicut pbat argumentū. z primo mō non. Ad vñ decimū. q fortes differt a platone essentialr. et dicim; q aliqua differunt trib; modis. Uno mō quādo essentia vñ? non est essentia alteri? z sic p dcatamenta dñt essentialr. Alio mō qñ dñt aliqua dñt hñs essentialib; z sic spēs differunt. Tercio mō qñ essentia materie vñus est dñs ab essentia materie alteri? z sic singularia dñt. Ad vltimū dñm. q ibi est falsitas accētis. aliter aut bene valent pcessus isti.

De habito qñtur de hoc soph ismate. omnis homo est vnus solus hō. Cūca quod qñs querunt. Primū est de distributione hui; signi omnis. qñ possit teneri collectivē. Scdm erit de veritate z falsitate hui; pñe pñis. Tercium erit de mō pban di. Et quia ppositio est inductiva. qñtur vtrum aliqua inductio valeat. Quintū erit de negatione. que videtur esse iungenda p istas duas dñs nes ad inuicem. s. vnus z solus

Arca primū principale

sic pceditur. z ostendit q pma sit vera. Probatio. qz qñqz sit eadem diffinitio. ipsa sunt eadē. sed eadē sunt diffinitioes hoīs z vnus hoīs. vñ hñt in elenchis. vbi dñt q eadē est diffinitio hoīs z vnus hoīs. Et de qñqz p dcatur vñm pvertibilū. de illo p dcat z reliquū. S; hec est pā. omnis hō est homo. q hec ois homo est vnus hō. Nec idem pater p autoritatē Porphyrii plures hoīs p dcatōne spēs sunt vnus hō. sed qua rōne plures. z omnes. qre hec erit vera. omnis hōis solus z vnus solus hō. Scdo sic. omnis hō est vnus hō. aut q vnus solus hō aut nō

opponēdi ⁊ rñdendi

Si sic habeo ppositū: si nō da oppositū. scz oīs hō nō est vnus solus hō
ex quo seqtur cū iste hō est hō. ⁊ ille hō sit hō: q̄ oīs hō nō est vnus solus
hō. pclusio est falsa. q̄ aliq̄ pmissaz. nō minor. ergo maior. ergo opposita ē
vera. scz pma Tercio sic. sicut syllogismus in q̄nto mō terciē figure. vt
nō omīs hō est vnus solus homo. oīs hō est aliq̄s homo. ergo aliq̄s hō
nō est vnus solus homo. pclusio est falsa. ergo aliq̄ pmissarū. nō minor
ergo maior. ergo eius p̄radictoria est vera. scz oīs hō est vnus solus hō
mo Quarto sic. oīs homo ⁊ nō omīs hō sunt opposita. et si opposituz
dī de opposito. ergo ppositū de pposito. sed hec est vera nō omīs hō est
vnus solus homo cū eq̄p̄lleat hīc. aliquis hō est vnus solus hō. ergo
hec erit vera. oīs hō ē Quinto sic. oppositū (q̄d puenit pluribz) puenit
oībz. ergo ad destructōem p̄ntis q̄d nō puenit pluribz nec oībz. sed hec ē
falsa. plures hoīes sunt vnus hō. quare hec erit vera. omīs hō est vnus
solus hō. qz nō accipit hō qui ē species. q̄d p̄z p ei⁹ p̄radictoria. in qua
homo nō tenetur p̄ specie. ergo nec hīc. Sexto sic. ex hac seqtur falsū
sum. ergo ipsa est falsa. qz p̄ter hoc seqtur falsum. Probatō. arguēdo
sic. oīs hō est aīal. ergo oīs hō est vnus solus hō. ergo vnus solus hō est
aīal. pclusio est falsa. ergo aliq̄ pmissaz. nō minor. ergo maior. Itē sic oīs
hō est aīal. nullus vnus solus hō est aīal. ergo nullus vnus solus est hō
p̄missa sunt vere. quare ⁊ pclusio. quare conuersa eius erit vera. scz hec
nullus hō est vnus solus hō. q̄ eius p̄radictoria erit vera. scilz oīs hō est
vnus solus hō Septimo sic. si vnus hō est duo homines sunt. ⁊ si duo
hoīes sunt vnus solus hō nō est. Arguo tūc sic. q̄ncūqz seqtur aliqd ad
aliqd oppositū illius nō p̄dicat de illo alio. quare tūc seqtur. aliq̄s hō. q̄
nō solus vn⁹ p̄dicat bis de hoīe Octauo sic. eius p̄uersa est falsa. scz
hec. vnus solus hō est hō. omīs hō est solus hō. ergo vnus solus hō est
oīs hō. Probatō p̄ne. seqtur. hō albz est vnus solus hō. ergo hō est vn⁹
solus hō. ergo ad destructōem p̄ntis seqtur destructio aīcedentis. ⁊ seq
tur omīs homo est vnus solus hō. ergo vnus hō albz est vnus solus hō
et ex hac seqtur vltērius a p̄dictis ad diuisam per Arestotelē in libro pe
rihermentiaz. ergo vnus solus hō est albz. p̄ns est falsum. ergo ⁊ aītece
dens Non sic. scribit in q̄nto metaph. q̄ idēz fecit dicendo hominē ⁊
hūc hominē. ⁊ vnū solū hominē. sed hec est falsa omīs hō est iste hō. ergo
hec est falsa. omīs hō est vnus solus homo. Item hec ppositio dī falsa
duabz de causis. aut p̄dicatū nō puenit subiecto. aut qz subiectū ⁊ p̄
dicatū sumūtur penes dispositiones p̄rarias ⁊ oppositas. vt hō albz
et homo niger. cum ergo ita sit q̄ sint dispositiōes p̄rarie. scz omīs nūq̄
lus vnus. manifestū est q̄ p̄dicta erit falsa Decimo sic. omīs p̄os
positio est falsa in qua p̄dicatur superius de inferiōri vniuersaliter. vt
omne animal est homo. sed ita est in proposito. ergo p̄dicatur hīc false.
Probatō minoris p̄st at q̄ hec p̄dicatur vnus solus homo. ⁊ subiectū
tur homo. cum signū nō sit subiectum nec pars subiecti sed sola diss
positio. sed omne quod habet se ex additamento respectu alterius postē
rius est q̄. sed vnus solus homo addit aliquid supra hominem. ergo sol
lus vnus homo postēri⁹ est q̄s homo ⁊ inferius. quare hīc p̄dicatur su
perius de inferiōri. ⁊ sic est falsa

Tractatus de modo Arca secundū principale

ostendit qd ppo inductiua nulla sit. sicut scribit ab Aresto. in libro posterior. qd si essemus in luna & videremus terrā interpositā inter solē & lunā scirem? vtrūq; & nescirem? qd vt ipse vult quis sentiam? lunā nō ppter hoc sentiremus vlt: cū g omīs ppo d3 faceret notitiam de pbato. & singularia nō faciūt notitiā de vlt vt pbatū est. quare videt qd ppo inductiua nulla sit. Scdo sic. oīe qd d3 pbare aliud d3 habere puententiā cū illo qd pbat. sed singularia nō pueniūt cū vlt in aliq. qd nō pnt pbare vlt. Dimoz pz. qd singularia sunt corruptibilia & vlt incorruptibilia. & corruptibile et incorruptibile plus dñt qd fm genus. vt d3 decimo metaph. Tercio sic. habet in libro posterior. qd cognoscit singulare neq; cognoscit vlt actu vel potētia. qre cognitio singulariū nihil pfert ad cognitionē vltū et sic pbatio inductiua nō valet. Quarto sic. illa (q nō sit intelligibilia) nō pnt facere fidem de eo qd est intelligibile. sed singularia nō sunt intelligibilia. vlt aut est intelligibile. qd pculare sentit & vlt intelligit. vt habet in libro de solatione. g manifestū est qd angulare nō pnt pbare aliqd vlt. Quinto sic. que nō cadūt sub aliq scia nō debent pbare vlt. qd est pncipiū artis & scie. sed singularia nō cadūt sub arte vel scia. g non debent pbare vlt. qd est pncipiū artis & scie. Item nulla pbatio petēs illud qd est in pncipio est bona. sed inductio est petens illud qd est in pncipio. vt habet octauo rhopicoz. ergo non est bona.

Arca tertium queritur

Utrū hic sit nugatio vnus solus hō. Et videt qd sic. qd vnū est ens in se diuisiū. sed oīe ab alijs diuisiū est solū. g vnus & solus idē fcan. quare ibi erit nugatio vnus solus. Scdo sic. vnū est pncipiū multitudinis. sed pncipiū qd est pncipiū termini & nō pars) ptiuat rōne pūati. g vnus pūatur rōne multitudinis. sed vnū (qd est multa) est solū. g erit nugatio vnū solū. Oppositū tenet. qd sequitur solus hō ergo vnus hō. & nō econuerso. qd vnus est supius & solus est inferius. sed qn supius addit inferio rēst pstitutio magis qd nugatio. vt hō aīal. g rē.

Ad sophisima dicendū qd placet loqui vt plures qd pma sit distinguēda. eo qd sophista nihil d3 obmittere de ptingenti ad artem suā. sed oīa sustinere & in nullo inscie se batere. si g hoc signum omīs tenet collectivē falsa ē sub hoc sensu. oēs hoīes sunt vnus solus hō. Si teneat diuisiue sub hoc sensu vera est. vt oīs hō p se sumptus & diuisiū est vnū hō. Et hoc sic intelligendū est. qd hoc signū oīs de sua natura sprene at diuisiue. & cū adiūgit alicui subiecto in pparōe ad aliqd pdicatū tenetur collectivē qn pdicatū puenit ptenētis sub subiecto pūctim. sed sub ptectū pnt puenire ptenētis sub subiecto. Dicit autē qd pueniat eis pūctim in veritate. vt oēs apli sunt diuisi. aut qn intelligit autoritates veritate imaginata fcat pdicatū puenire ptenētis sub subiecto a pte rē nisi conuictum. & ita est in pposito. vnū pdicatū qd est vnus solus hō nō puenit

opponēdi et respondēdi.

presentis sub subiecto a parte rei nisi diuissim Intellectus autē p̄t imaginari q̄ pueniat. z ita est possibilitas distinctiois a pte rei. nō autē a pte intellectus. vt p̄ dicendo canis currit. p̄stat q̄ canis currat. sed sufficit q̄ sit possibilitas a parte sensus cū intellectu. z taliter p̄t sustineri distinctio z pposito. tñ credo q̄ ip̄a sit simplr vera. cū p̄radictoria eius sit simplr falsa. z etiā p̄traria. q̄ hic oīs hō est vnus solus hō. iste termin⁹ hō h̄z simplicē supponē. z nō stat p̄ singulari hoīe. sed stat p̄ natura cōi oīb. z p̄ticipatōe nature cōis oēs hoīes sunt vn⁹ hō. Ad p̄batōem d̄r q̄ de hoīe distinctio intelligit. z ista duo nō opponūtur. vñ q̄uis hō determinatē op̄ponit oī hoī. nō tñ hō in sua cōitratē fm q̄ hic stat. Argumēta autē p̄batia p̄mā p̄pōem esse verā p̄cedimus. Ad argumēta in oppositū

Ad primū argumentū dī

tendū q̄ nō est mirū hāc esse falsam plures homines sunt vnus hō fm q̄ vult Porphiri⁹ q̄ participatōe sp̄ci plures hoīes sunt vnus hō. Ad secundū d̄r q̄ hec p̄clusio vnus solus hō est aīal est multiplex fm p̄pōnē eo q̄ hec dictio solus p̄t p̄poni cū hoc q̄d dico hō. vel cū hoc q̄d dico solus hō. i. vnus hō ens p̄ se. si cū hoc q̄d dico vnū p̄pō est falsa sub hoc sensu vnus hō est aīal z non alius zē. Ad terciū d̄r q̄ minor est distinguenda sicut p̄clusio prius. z cum p̄radictoria fuit p̄clusionis p̄oris. tñ in illo sensu est vera in quo p̄clusio fuit vera. Ad quartū d̄r q̄ s̄lter p̄cedit cū d̄r omīs hō est. ergo duo hoīes sunt. Et postea cū d̄r seq̄tur si duo homines sunt vnus solus hō non est. Dm q̄ vno mō bene seq̄tur. sed alio modo nō. q̄ si ly solus determinat hoc q̄d dico vnus. ita q̄ dico solus sit idem q̄ nō in alio. sic seq̄tur. sed si ly solus determinat hoc q̄d dico hō nō seq̄tur. q̄ q̄uis dico hoīes nihilominus tñ p̄nt esse duo hoīes zē. Similiter d̄r ad quintū q̄ hec est distinguenda vnus solus hō. vno mō est vera alio mō est falsa. Ad sextū d̄r q̄ nō seq̄uit r̄ndendo ad p̄bationē sicut superius est responsū in alio sophisinate. Ad septimū d̄r q̄ non seq̄tur. z cū p̄bat p̄sequentia sic. hō albi est vnus solus hō. ergo hō ē vnus solus hō. Et tūc d̄r q̄ ad destructōem p̄ntis seq̄tur destructio añcedentis. Dm q̄ hec regula nā tenet sic. Intentū autē huius regule est q̄n añs addit aliud essentiale supra suū p̄sequēs. sed hō albi nō addit supra hominē essentiale sed accitiale. quare nō valet p̄nā ista. hō ergo aīal. et hō addit aliqd essentiale supra supra aīal. z tñ non seq̄tur. omīe aīal. ḡ omīs hō. Dm q̄ regula tenet q̄n sic est q̄ añs z p̄ns sunt distribuenda. Sed p̄ra hō est hoc aīal. ḡ hō est aīal. ḡ seq̄tur oīs hō est aīal. ḡ oīs hō est hoc aīal. q̄d est falsum. Dm q̄ regula tenet q̄ distribuūt illud rōne cuius tenebat prima p̄nā. sed rōne hoīs non tenebat prima. sed ratione duoz a parte predicari. vt hic animal z animal. z ita non possunt distribui. cū signū non addatur p̄dicato ad minus affirmatiuo. sed seq̄ur stels la ergo canis. sed nō seq̄tur oīs canis. ergo oīs stella. Dm q̄ regula illa solum tenet veritatē in vniocis. sic ergo recollige multa bona in vnum. Item regula est quādo añcedens addit aliqd essentiale supra p̄sequēs et q̄n añcedens est distribuibile z etiaz p̄sequens. z q̄n distribuūt illud

Tractatus de modo

ratione cuius tenebat prima consequentia. et hoc in vniuocis et non in alijs

Ad octauū dōm qd hō et iste hō et vnus solus hō sunt idē in sermone. nō tū in suppone. qz iste vnus solus hō supponit discrete rōne huius p/ nois demonstratiui iste sed hō vel vnus solus hō in ppōne vli affirmati/ ua pñc supponere pro re in vli. zc. Ad nonū dī. qd vnus solus et ois s/ dispōnes opposite. sed diuerse in se p/ idgrate. vel fm qd vnus solus stat de terminate. nō tū fm qd dicimus vnus solus hō stat simpliciter vel p/ se.

Ad decimū dī qd s/ vnus solus hō fm qd stat determinate sic verum est qd est inferius qd hō. tū qñ stat pro vli siue cōi tūc nō est inferius qd hō

Ad secundū pblema dicimur qd probatio inductiua bona est in via sensitiua. qz pbat posterius p pus in eadez via. tū nō est bona in via intellectiua. qz probat magis notū p minus notū zc.

Ad primū argumentū dī

certū qd si essemus in luna sentiremus et nesciremus. hoc est intelligēduz de scia demonstratiua. qd fit p cam. nō aut illa qd fit p signū. cuius probatio est dialectica inductiua. Ad sēd dī. qd vlt p/ dupl/ p/ siderari. scz aut fm qd est in aia. qz quoddā esse est in corpore. et sic singulare nō infert vlt nec hz puententiā cū ipso. Aut p/ p/ siderari vlt fm esse nature qd in singularibz est. et hoc mō hz puententiā cū singulari et probat p singulare. vt patet in libro sex pncipioz qd ois cōitas a singulari procedit. Ad terciū dī qd qñ pbat qd qui cognoscit singulare neqz cognoscit singulare actu ne qz potentia. hoc intelligēdu est de cognitiōe demonstratiua qd fit p cam. tene tū potest cognoscere vlt cognitiōe dialectica qd fit p signū. Ad qrtū dī qd in singulare debemus duo p/ siderare. scz ipam materiā. et fecatū. p/ mō mō singulare solū est sensibile. secūdo mō intelligibile. Ad qntū dī qd singularia in p/ trum hōi non cadunt sub aliqua arte. sed p/ muniunt in forma p/ muni. vt de sorte et plarone in p/ trum homines sunt sic cadunt sub arte. Ad sextū dī. in via sensitiua nō peti pncipiū in probatione inductiua. in via aut intellectiua tene petitur. vt dictū est. Vel aliter dōm fm qd dī bonus anglicus qd cū predicatis accūtalibz (qd p pus insunt singularibz qd vli) tenet p/ nia inductiua. cum predicatis vero substantia libz (que per prius insunt vli qd singularibz) peti pncipiū in probatione inductiua in pbando. nō aut in inferendo.

Ad terciā questionē dōm qd hic nō est nugatio. vnus solus homo. qz vnus est supius qd solus. sequitur em solus. ergo vnus. et nō ecōuerso. qz pus est istud a quo nō puerit subsistendi p/ nia. Unde sciendum qd talis est d/ nia inter solus et vnus. qz vnus dicit discretionem circa rem absolute. solus aut dicit discretionem in p/ paratione ad aliud. vt ad terciū. Alia est d/ nia. qz vnus primo fecit rei diuisionē et postea rei discretionem. qd p/ z. qz vnū est ens indiuisum in se et ab alijs diuisum. solus aut ecōrrario. qz est idē qd nō cū alio. vt habetur in elenchis. Tercia d/ nia est qz vnus dī indiuiduatōem quādā vnde importat coartatōem forme ad materiā fecatam. Unde p/ z bene dī vnus hō. sed non bene dicitur

opponēdi et respōdendi

vnus sortēs. vñ forma cōis potest contrahi forma autē singularis qz con-
tracta est diuisione nō potest plus contrahi. Sed solus importat coarctā-
tionē substantie cuius signū est. quia ita bene dicit vnus solus homo. qd
non esset si solus importaret coarctationē de se siue indiuiduatōem

Ad argumēta autē p3 solutio. Ad p^m qd quis vnus dicat diuisione
rei ab alijs. et ita significet quā dā similitudinē. et sūt solus. tū dicitur vt vñ
sum est. et ppter hoc nō est nugatio. Sicut dōm est ad sedm. qd pūatio mē-
titudinis alicui importat p hoc qd dicit vñ et solus. et sic p3 qre nō est nugatio

De habito qritur de hoc sophismate. omne grāmā-
ticū est hō qd de necessitate est. Lur^o pbatio est. hec est p3 et sp fuit
vera. grāmāticū est hō. ergo grāmāticū necēario est illud. Sz
ptra. grāmāticū de necessitate est hō. ergo qdā hō de necessitate est grāmāti-
cus. hoc est falsum. Et primū Circa istud sophisma tria pnt queri. pū-
mū est de veritate et falsitate pme pponis. de cui^o veritate multi antiqui
dubitauerūt. Sedm si termin^o accīdētis stat p forma et p supposito. vñ
illud causat aliquā multiplicatē in pme. Terciū erit. vñ terminus
accīdētis significet solā substantiā vel subam et qritatem

Circa primū principale

sic pceditur. et ostendit qd hec sit falsa. qz eius pdictoria est pos-
sibilis. hec scz nullū grāmāticū est hō. ergo pma nō est vera. qd impossibi-
le est duo pdictoria sūnt esse vera. siue qd alia sit possibilis. Et loquor de
possibili ad vtrūlibet. vt oīs tollatur dubitatio Probatio suppositi. quia
aūs est possibile. Et pñs. vt habet primo pñor caplo de mixta genera-
tione syllogismi ptingentis. Et pñs in esse. sed hec est possibilis nullū grā-
maticū est. ergo nullū grāmāticū est hō. cum ex opposito pñtis seqtur op-
positū aūtis. Sz aūs est possibile. Et pñs Sed sic. nullū currens est hō
sed omne grāmāticū est currens. Sz nullum grāmāticū est hō. pmissa sūt
ptingentes ad vtrūlibet. Et pclusio. qd p3 p vniformē generatōem syllo-
gismoz de ptingenti in pma figura. qre eius pñria nō erit necēaria. sed
omne grāmāticū est de necessitate hō. Tercio sic. si omne grāmāticū de
necessitate est hō. ergo hoc grāmāticū demrādo sortē. sed pñs est falsus. qd
sortēs est de necessitate. qre prima est falsa. Sz autē iste singlares sunt false
par3. qz suba non exite oēs multiplicatūne sunt false. Item ex hac pñone
manifeste seqtur falsum. i. falsa pbatio. omne grāmāticū qd est grāmāti-
cū de necessitate est. omne grāmāticū est hō. ergo de necessitate qdā hō erit
grāmāticus. syllogism^o est in pmo terciē. pclo est falsa. Sz aliqua pmissa
nō minor g maior. cū falsum nō sequat nisi ex falsis Quarto sic. si ma-
ior est vñs affirmatiua de necessitate. et minor vñs negatiua de ptingenti
seqtur pclusio de ptingenti ad vtrūlibet. vt p3 pmo pñor caplo de mix-
ta generatōe syllogismoz de necessitate et inesse. pma est falsa. Arguā ergo
sic. de necessitate omne grāmāticū est tale. oēm boiem ptingit esse grāmāti-
cum. Sz Omne boiem ptingit esse tale. pclo est falsa. Sz aliqua pmissa
nō minor g maior. ergo sua pueribilis est falsa. hec scz de grāmāticū est hō.
Quinto sic. omne qd de necessitate est hō de necessitate est. nullū grāmāti-

Tractatus de modo

cum de necessitate est. ergo nullum grammaticū de necessitate est hō. p̄missē sunt vere. q̄ 2 p̄lo. q̄ illi opposita ē falsa. Maior p̄. q̄ qd nō est grāma-
ticū nec sciens aliqd est. quia si de necessitate est grāmaticū de necessitate est

Sexto sic. scribit in libro p̄ior caplo de mixta generatiōe necārū 2 cō-
tingentis. q̄ si maior fuerit v̄lis negatiua de necessitate. minor erit v̄lis af-
firmatiua de p̄tingenti. seq̄tur p̄lo de iussu. Tūc arguo sic. de necessitate
nullum mortuū est homo. ergo nullum grammaticū est homo

Ad oppositū. que p se insunt de necessitate insunt. v̄z p̄mo posterior. s̄z
hec est p se. om̄e grāmaticū est hō. ergo necārū est Probatio minoris. q̄
q̄tus modus dicēdi per se est q̄ subiectū est cā p̄dicatū. sicut aq̄a ronalis
cū impossibile sit grāmaticū addiscere nisi habeat aiam. ergo hec est p se

Ad idem. Boetius in q̄rto mēto sup lib̄ū p̄her. distinguit triplicē
necessitatē dicens q̄ vno mō p̄pō sit necārū q̄ p̄dicatū sp̄ inest subiecto. et
subiectū nunq̄ inest p̄t. v̄t os est bon⁹ Alio⁹ q̄ p̄dicatū inest subiecto q̄
dū subiectū est. v̄t ignis ē calidus. cum q̄ q̄dū grāmaticus sit hōi inest
grāmaticū. s̄m Boetū hec est necārū oē grāmaticū est hō Ad idem
ois p̄ditional necārū p̄t rāformari in categoricā necārū s̄m Boetū
s̄z hec est p̄ditional necārū si grāmaticū est hō. s̄z hec categoricā ē necārū
ria grāmaticū est hō. Ad idē. hec necārū oē grāmaticū est grāmaticū.
et de q̄cunq̄ p̄dicatū inferius necārū. etiā sup̄ius. 2 p̄stat q̄ grāmaticū est
inferius q̄ hō. cū illud sit necārū p̄us 2 sup̄ius a q̄ nō p̄uertit subsistēde
p̄na. q̄re hec erit p̄a 2 necārū oē grāmaticū est hō. Itē impossibile ē sub-
iectū intelligere sine p̄dicato. q̄re ois p̄pō erit necārū sicut p̄pō p̄ns

Intra secundū principale

sic p̄cedit 2 querit. v̄z hec sit duplex eo q̄ possit stare p subiecto
vel accēte Et videt q̄ nō. q̄ scribit in p̄mo thopicoz i fine. q̄ si abstractū
nō dicatur multipl̄. nec p̄cretum. cum ergo grāmaticū quod abstractū
tū nō d̄r multipl̄. ex eo q̄ potest stare p subiecto vel accēte. ergo nec grā-
maticū d̄r multipl̄. ex eo q̄ possit sic stare Ad idem. scribit in fine q̄r̄i
thopicoz ab Aresto. q̄ si abstractū est gen⁹ abstractū. 2 p̄cretū est gen⁹
p̄cretū. cum q̄ color sit gen⁹ ad albedinē. coloratū erit gen⁹ ad albū. s̄z al-
bum erit sp̄s. s̄z nullū eq̄ est sp̄s. s̄z albū nō est eq̄. Hoc idē p̄ in Por-
phirio. vbi d̄r q̄ nullū albū est sp̄s coloris Ad idē. scribit sexto thopi-
coz circa finē. q̄ eq̄ nō h̄z diffinitōez. s̄z grāmaticū ponit in diffinitōe. s̄z
nō est eq̄. Probatio minoris. q̄ scribit in eodē. q̄ si hitus est diffinitio
hicus. s̄z h̄ns habitū est diffinitio. v̄t si scia qdā iuuariū est. s̄z sciens est q̄
iuuat. ergo grāmaticū est qdā hitus Et sic d̄r. grāmaticū est scia rēf̄er̄s
tendi 2c. q̄re h̄z grāmaticus diffinitōez Ad idē. qd̄ f̄cat vnu 2 dat in-
telligere alioz nō est eq̄. s̄z grāmaticū f̄cat solā qualitatē v̄z in p̄dicam-
tis. albū solum q̄lratē f̄cat. 2 dat intelligere subiectū. hōiem. s̄z p̄ter h̄
nō erit grāmaticū eq̄ Ad idē. si ita esset q̄ grāmaticū esset eq̄. tunc
vnu f̄catū eius non reciperet p̄dicatōem alteri. sicut nō posset d̄re q̄ p̄-
scis sit stella. nec intelligere s̄m rectā p̄dicatōz vel s̄m inherentiā. Si s̄
grāmaticū sit subiectū grāmaticū. significet 2 grāmaticū equoce. tunc

opponēdi et respōdendi

non possit dicere subiecto grāmāticę inest scia. hoc aut fallum est. ergo z
primū. Ad idem. Et Boetius in libro pdicamentoz vtr. vbi loquitur de
denotatiuis. qm idem scāt pcretū z abstractū. g idem scāt grāmāticū z
grāmātica. licet diuersus sit modus scādi. cum grāmātica nō sit eq^m ad
aliqua duo. nec etiā grāmāticū erit equiuocū.

Ad oppositū. scribit scdo thopicoz q oē vniue cū est ppabile. g qd nō
est ppabile nō est vniuocū. sed grāmāticū nō est ppabile cū non recipiat
augmentū. ergo erit eq^m z nō vniuocū. Ad idē. scribit in fine pmi thoz
picoz. q si aliqd significet res diuersas diuersoz pdicamentoz illud est
eq^m. sed grāmāticū est hmoi. g z Probatio minoris. qz stat q grāma
ticū ē īfōm qlitatē q est grāmātica. qz ab ista eadē qlitate imponit pcre
rum z abstractū. Item scāt pbatio. qz stat q pīras causat ex pntia sig
nificatoz. cum g hec est pā grāmāticū est hō. oz q pntia sit inter rē signi
ficatā p grāmāticū z boiem. sed ista pntia cū sit vniuoca oz q sit in eodē
genere. sz hō scāt rē de genere substantie. g et grāmāticū. Ad idē. voces
sunt signa eaz passionū que sunt in aia. sicut g est in aia. ita est in noibus
signatis. Sic enī arguit Aresto. in libro piber. g si ita est in aia q aia non
possit intelligere subam z accūs. ymmo etiā intelligēdo essentia vni⁹ non
intelligit essentia alteri⁹. ergo ita erit in noibz. q ipsa vox ipsam nō potes
rit significare pcatōe vna. sed equoce. qre cum grāmāticū significet subam
et accūs. nō poterit ista duo significare nisi equoce.

Tractatū pīncipale

et vltimū sic pcedit. z querit vtr hoc nō grāmāticū significet
solū subam. vel subam z qlitatē. Vno mō subam videt scare. pz pmo au
toritate supius allegata. qz idē p^m album z albedo. grāmāticū z grāmāti
ca. sed grāmātica ē solā qualitatē z nullo mō subam. g nec albū nec grā
māticū. Ad idē. sicut se h⁹ nō p^m subiectū ad ipm subiectū. ita se h⁹
nō p^m accūs ad ipm accūs. sed oē nō sube solū ē subam. g nō accūs
solū ē accūs z nullo mō accūs z subiectū. Ad idem. scribit in fine qrti
thopicoz. q si abstractū est de genere abstracti. z pcretū erit de genere cō
creti. sz grāmātica est in genere scie. g grāmāticus erit in genere sciētis.
sed qd est in genere solū ē res sui g. g grāmāticū solū ē qualitatē

Ad oppositū. scribit. vij. metaph. q eedē sunt pres diffinitōis z diffini
ti. Ex q sequit. q qd est ps diffinitōis est ps pcatōis diffinitū. sz vtr in
p^m eiusdē septimi. subiectū est ps diffinitōis accūs. qz diffinitio ex ad
diramēto est. g subiectū est ps pcatōis accūs. z stat q de se significet qlī
tatē. qre subam z qlitatē. z nō qlitatē solū. Ad idē. vult Aresto. in pmo
pīncipio in mixtionibz. q qdā albū de necessitate est aial. tūc quero an aial h
stat. p pcatō vel p appellatōe singulari ad suppositū. Nō p esse pā p appel
lato. qm nō h⁹ appellatū nisi accūsale. p q nō possit esse pā ita q esset necē
ria. g ad h⁹ q sit pā stabit p pcatōe. Sz stat q nō stat h⁹ p qlitatē sed p
suba. qz albū ē subam z qlitatē. hoc certū est. Vt is vīs pīz qd sit dōm
ad sop^m ista. Nec aut postq expedita sunt finem tractatū imponim⁹
De q deus glorioz in secula seculoz sit benedict⁹ **A M E N**

